

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Redogörelse
för
Högre Allmänna Läroverket i Westerås

under läsåret 1878—1879

jemte

Inbjudning

till

Års-Examen och Slutöfningarna

den 11 Juni 1879

af

Ludvig Mossberg,
Läroverkets Rektor.

Innehåll: *Reseberättelse af J. E. Modin. — Redogörelse för Allmänna Läroverken i Westerås, Sala och Arboga samt Stadspedagogierna i Köping, Nora och Linde.*

Redogörelse
för
Högre Allmänna Läroverket i Westerås

under läsåret 1878—1879

jemte

Inbjudning

till

Års-Examen och Slutöfningarna

den 11 Juni 1879

af

Ludvig Mossberg,
Läroverkets Rektor.

Innehåll: *Reseberättelse af J. E. Modin. — Redogörelse för Allmänna Läroverken i Westerås, Sala och Arboga samt Stadspedagogierna i Köping, Nora och Linde.*

Westerås, A. F. Bergh, 1879.

RESEBERÄTTELSE

AF

J. E. MODIN.

Reseberättelsens innehåll:

I.	<i>Resans utsträckning och ändamål</i>	sid. 3.
II.	<i>Pedagogiska iakttagelser</i>	” 8.
A.	<i>Läroverkens organisation</i>	” 9.
	1. <i>Athénée de Bruxelles</i>	” ”
	2. <i>Lycée St Louis</i>	” 13.
	3. <i>Collège de Genève</i>	” ”
	4. <i>École secondaire et supérieure des jeunes filles</i>	” 15.
	5. <i>Jämförande iakttagelser</i>	” 18.
	a) Skollokalernas beskaffenhet. b) Undervisningstid. c) Lärjungarnes ålder. d) Rektorerne. e) Kostnadsfrihet.	
B.	<i>Lärarne</i>	sid. 22.
	1. <i>Ämnesskicklighet</i>	” ”
	2. <i>Lärarebildningen</i>	” 23.
	3. <i>Pedagogisk skicklighet</i>	” 24.
	4. <i>Lärarnes aflöning</i>	” ”
C.	<i>Undervisningen</i>	” 25.
	1. <i>Språkundervisningens hufvuddrag</i>	” 26.
	2. <i>Undervisningsmetoden</i>	” 27.
	3. <i>Kurser, uttal, m. m.</i>	” 28.

Till Kongl. Maj:ts Ecklesiastikdepartement!

För den utländska resa, som jag med understöd till ett belopp af sjuhundrafemtio kronor af det för år 1878 beviljade anslag till resestipendier för lärare i främmande levande språk vid elementarläroverken, under sistledne sommar företagit, får jag, enligt föreskrift, härmed värdsammast afgifva berättelse.

Såsom vilkor för reseunderstödet erhållande var för mig förelagdt att vistas utrikes minst tio veckor samt att inom fyra månader efter återkomsten till fäderneslandet afgifva berättelse, som, jämte uppgift på de ställen jag besökt, borde innehålla redogörelse för det sätt, på hvilket jag sökt vinna det med resan åsyftade ändamålet, äfvensom för de pedagogiska iakttagelser, som jag varit i tillfälle att göra.

Då dessa föreskrifter sålunda angifva hvad jag i min reseberättelse har att vidröra, tillåter jag mig att i öfverensstämmelse med dem för öfversigtens skull indela den samma i tvänne afdelningar: I *Resans utsträckning och ändamål*, samt: II *Pedagogiska iakttagelser*.

I. *Resans utsträckning och ändamål.*

I afseende på utsträckningen af min resa får jag meddela, att jag den 12:te Juni anträdde den samma samt återvände den 21 Augusti. Vistelsen utrikes belöpte sig således till jämt tio veckor. Under denna tid besökte jag hufvudsakligen länder, inom hvilka franska talas, och uppehöll mig företrädesvis i städerna Brüssel, Paris och Genève. Jag hade nämligen genom åtskilliga förut företagna studieresor till utrikes ort kommit till den erfarenheten, att, då frågan gäller att för språkstudier draga den högsta möjliga fördel af

en knapp tid, det är vida bättre att denna tid egnas åt ett språk ensamt, än att den fördelas på flere. Visserligen kan det sägas att om tiden, ehuru ej lång, fördelades på tvänne länder med skilda språk, åtskilligt lärorikt äfven i sådant fall kunde hinna inhämtas, och en sådan åsigt kan äfven synas så mycket mera befogad, som en elementarlärare, hvilken har att undervisa i flere än ett lefvande språk, bör låta sig angeläget vara att så använda det viktiga tillfälle till förkofran i sina ämnen, som genom en resa erbjudes, att hvarje af hans ämne blir i sin mån tillgodosedt. Dessutom är det ett känt förhållande, att, då en nordbo besöker främmande länder, det må nu gälla hvad studiesyfte som helst, man alltid gerna vill tänka sig, att han bör söka omfatta så mycket som möjligt af det, som faller inom hans verksamhetsområde, i det man är benägen att tro, att den kvantitativa sidan af arbetet är i betraktande af kostnad och svårighet för upprepade resor att mera värdera än dess mindre i ögonen fallande kvalitativa. För mig synes emellertid resetidens sammanträngande på ett enda ämne, i synnerhet då detta utgöres af ett språk, redan af det skälet vara att föredraga, att ämnets egen omfattning såväl som de fördelar till grundligare inträngande deri, hvilka genom en resa öppnas, båda oförtydbart visa på ett sådant användande af tiden såsom det förståndigaste. Den deremot, som ensamt har till sin uppgift någon sak, i hvilken ingår endast det för olika länder mera gemensamma i verksamhet och uppfattning, såsom t. ex. sjelfva skolväsendets eller ock industriens, näringarnas och lagstiftningens utveckling, kan möjligen handla klokare genom att utsträcka sina iakttagelser till så många skilda orter som möjligt. Men i fråga om språket, i hvilket det nationellt egendomliga lifvet med sin snart sagdt oändliga rikedom träder den främmande öfverväldigande till mötes, gör sig fordran på begränsning så strängt gällande, att studiernas utsträckning till flere än ett språk under så kort tid förbjuder sig sjelf. Visserligen lider det intet tvifvel, att en person bör med framgång kunna egna sig åt studiet af flere än ett lefvande språk, och likaledes synes mig den närvarande fordran på elementarlärare i språk, att de böra kunna finnas skicklige att undervisa i flere än ett sådant, innebära en mycket god sak; ty denna fordran är hög, och i en jämförelsevis hög fordran ligger alltid fröet till lyftning och fullkomnande. Men för att en slik fordran skall i verkligheten varda uppfylld, så att en elementarlärare, som undervisar i flere lefvande språk, skall kunna sköta sitt värf till belåtenhet, är det en klar sak, att såväl oafslåttligt studiearbete som detta arbetes riktande på alla de egendomliga element, som i afseende på ett språk endast under vistelse å den ort, der det samma talas, äro åtkomliga, måste vara hans första fordran på sig sjelf. Men deraf följer också, att, så vidt tiden för en sådan vistelse ej är längre än som för mig nu varit fallet, han gör rättast i att befatta sig med blott ett språk i sender. Att deremot säga, huru mycken tid borde åtgå, för att man med hopp om god frukt skulle hinna besöka flere länder med olika språk, skulle alltid med hänsyn till olikheten af individuella förutsättningar blifva svårt. Ostridigt torde emellertid vara, att en tid af tio veckor, synnerligast då pedagogi-

ska iakttagelser med språkstudier förenas, blifver bäst använd, om den ej delas på flere olika fält af sådan beskaffenhet som det ett språk erbjuder. Icke heller kan den svårighet, som är förenad med en upprepad resa för tillgodogörande af hvad den ena gången icke kunnat medhinnas, betraktas såsom något talande skäl för tidens splittrande. Mig förefaller åtminstone denna svårighet, som hufvudsakligen ligger i kostnaden, mindre betydelsefull. Ty om undervisningen i lefvande språk vid de svenska läroverken skall kunna höja sig till att blifva en verkligt lefvande undervisning med syfte att lemna frukter, som för det friska, verksamma lifvet ega dugande värde, så måste i främsta rummet lärarens skicklighet, utveckling och arbetslust gå i sådan riktning, eller med andra ord, elementarlärarens teoretiska eller vetenskapliga insigter måste hafva sitt motsvarande praktiska uttryck i färdigheten att behandla det främmande språket i tal och skrift. Detta är så viktigt, att han utan en sådan färdighet väl kan vara ensidigt vetenskaplig forskare, men aldrig kan i alla afseenden fylla läroverkets behof af en skicklig lärare. För att åter denna praktiska skicklighet hos läraren skall ernås, torde under hos oss rådande förhållanden ingen bättre utväg gifvas än studier å utrikes ort. Och ehuru sådant alltid kommer att medföra en viss förhöjning af kostnad, då resorna, så vidt läraren har att undervisa i flere språk, måste antingen utsträckas till längre tid eller upprepas flere gånger, bör ej betänkligheten i detta afseende vara det afgörande. Det vore en större betänklighet, om af sådant skäl hoppet om en så god sak som hög lärareskicklighet skulle nödgas stå till tillbaka.

Att jag hade valt de ofvannämnda städerna, Brüssel, Paris och Genève, till studieorter, kom sig af flere skäl. Först och främst är det naturligt, att en stor stad och i synnerhet en hufvudstad erbjuder i afseende på språket ett mångfaldigt rikare fält för iakttagelser än någon annan ort i landet. En främling kan visserligen, äfven om han slår sig ned i en småstad eller till och med på landsbygden, hafva mycket att lära i språkligt afseende. Jag har vid flere olika resor haft tillfälle att erfara detta. Dessutom vinner han ofta derigenom lättuaden af lindrigare utgifter för både uppehälle och undervisning. Hvad han deremot går miste om är utan tvifvel mångfalden af förmånliga tillfällen till språkliga iakttagelser. Språket, sådant det lefver och utvecklas inom alla klasser af samhället, inom alla bildningsgrader, i det privata och i det offentliga, på litteraturens mera vårdade fält eller hvardagsumgängets mera fria och obesvärade område, erbjuder sig der i sin mångsidigaste och fullständigaste gestalt. Den högsta språkrenheten och det största språkliga sjelfsväldet gå der sida vid sida med hvarandra, i bjertare och för den skull äfven intressantare motsats mot hvarandra än annanstädes. Det tidsenligaste, lifsfriskaste och förhoppningsfullaste draget af språkets väsen, som tydligast visar hvaråt utvecklingsgången går, och tillika lemna föreställning om hvad som är utdömdt, föråldradt och döende, blir här lättast i ögonen fallande. Medlen och möjligheterna till språkets förstärkning medels upptagande och omsmältande af nya, dugliga element synas likaledes tydli-

gare och bestämdare der än på andra platser, emedan just sjelfva förstärknings- eller nydaningsarbetet der pågår med mera lif. Korteligen, ett lefvande språks mest lefvande form och ande träffas bäst på de punkter, der nationen sjelf lefver sitt mest vakna lif, det vill säga i de större städerna och synnerligast hufvudstäderna.

Hvad särskildt det franska språket angår, plägar det ofta anföras, att det i sin renaste och bästa form vore att söka i trakten af Loire, såsom i städerna Orléans, Tours, Angers, Blois m. fl., och i afseende på språklig elegans angifvas äfvenledes ofta vissa delar af det romanska Schweiz såsom mönstergiltiga orter. Att det ligger sanning uti dessa antaganden, lider säkerligen ej något tvifvel, och att de varit ännu sannare förr än nu, är ändå vissare. De afse emellertid hufvudsakligast uttalet. Men först och främst är icke uttalet mera än en sida af språket, och vidare skulle det troligen vara omöjligt att vederlägga den åsigten, som af många hyllas, att nu för tiden, sedan bildning och kunskap blifvit mera än förr en allmänhetens tillhörighet, mönstergiltigheten äfven i afseende på uttalet är företrädesvis att söka der bildning och kunskap hafva sina förnämsta bräunpunkter, således dessa fransktalande länders förut nämnda hufvudstäder.

Det säger sig dessutom sjelft, att om en resande främling, som åsyftar franska språkstudier, söker vetenskaplig ledning vare sig i form af föreläsningar eller lektioner, han lättast finner sådan å de sagda orterna, der de vetenskapliga anstalterna hafva sitt viktigaste säte, och der fördenskull krafterna äro ymnigast samlade. Härtill kommer, att, då pedagogiska iakttagelser äro med resan förenade, just samma städer äro rätta platserna, ty just der äro förlagda de skådevärdaste och bästa skolorna.

Språkstudier. Förutom den praktiska öfningen i franska språket hade jag såsom en af resans uppgifter tänkt mig äfven aktgifvande på de större eller mindre egendomligheter, som karakterisera det nordfranska tungomålet, sådant detta förekommer i Brüssel och Paris, för att sedermera kunna anställa jämförelse med Schweizerfranskan. Båda dessa munarter, nordfranskan och Schweizerfranskan, är man, enligt hvad nyss sades, van att betrakta såsom franska språkets riktigaste och renaste former. Båda trakterna der de talas, i synnerhet de viktigaste städerna, besökas flitigt af de främlingar, som vid inlärande af det främmande språket önska tillegna sig dess bästa sidor. Stundom framhålles Schweizerfranskan såsom mest förtjent af uppmärksamhet, stundom nordfranskan och framför allt det bildade folkets tal i Paris samt de förut nämnda orterna vid Loire. Huruvida den ena eller andra är den riktigaste, torde ej vara så lätt att afgöra. Att emellertid den franska, som talas i norra och äfven mellersta Frankrike, är den, som för närvarande bestämmer språkets hela hållning och prägel, torde vara obestridligt, ehuru det ej kan förnekas, att i den samma ingå åtskilliga element, hvilka så väl i afseende på uttal, som ordförråd, talesätt,

periodbyggnad och bilder visa ej så liten olikhet med Schweizermålet. Det syntes mig att ett aktgifvande på dessa förhållanden borde för en lärare i ämnet vara af icke ringa vikt. Huruvida denna uppgift blifvit i någon mån nöjaktigt löst, är en fråga, hvars besvarande skulle föra mig alltför långt utom det för denna berättelse passande området. Jag vill därför begränsa mig till antydande af det sätt, hvarpå jag sökt gå till väga.

Då man å utrikes ort önskar idka språkstudier, blir naturligtvis förfaringssättet något olika allt efter det olika mål man åsyftar. Den, för hvilken egentlig språkfärdighet eller förmågan att obesväradt tala och begripa det främmande språket är en angelägen sak, har en stor mängd utvägar att fullfölja detta syfte. Hvar han vänder sig i en stor stad, finner han så att säga alla portarne till språkets levande blomsterfält vidöppna. Det behöfves ingen vidlyftig beskrifning af de förmåner, som i sådant afseende erbjuda sig vare sig i det enskilda umgänget eller i det allmänna lifvet. En hvar, som besökt fransktalande länder, vet ganska väl, huru mycket är att inhämta genom iakttagelser på gator och torg, i butiker och kaféer, på teatrar och mötessalar, i kyrkor och rättgångslokaler. Det romanska lifvets utåtvända karaktär gör det helt förklarligt, att många af de för språket egendomliga dragen äro i det yttre lifvet lättast tillgängliga. Enär också enligt min öfvertygelse den språkfärdighet, som genom sådana iakttagelser kan uppodlas, är för en språklärare, så vidt han verkligen vill betrakta sitt ämne som ett levande element, en maktpåliggande sak, säger det sig sjelft, att jag ansett det som mitt åliggande att efter bästa förmåga draga fördel af hvarje dylikt tillfälle till förkofran. Härvid kan jag icke underlåta att särskildt påpeka det utmärkta tillfälle till språköfning och nyttiga språkiakttagelser, som hvarje tal eller föredrag i det offentliga erbjuder. Inom få nationer är språkörat så ömtåligt mot förseelser hos den föredragande vare sig i afseende på ljud, betoning eller etymologiska och syntaktiska lagar, som hos den franska. Det är icke tillåtet att göra några afvikelser hvarken till höger eller venster. Det som är upphöjdt till lag måste lydast och följas. Endast det språkligt korrekta får bjudas åhöraren. Att i detta fall *Théâtre français* i Paris både anses för och verkligen höjt sig till en mönsteranstalt, är allmänt bekant. Men det kan äfven tilläggas, att en likartad oeftergiflig fordran på språklig ofelbarhet är stäld lika väl på predikanter och föreläsare som på skådespelare. Det torde icke vara för mycket sagdt, att ett föredrag från en fransk katoder är och måste i första rummet vara ett språkligt mästerverk, och i samma hänseende lemna sannerligen en predikan i någon af det reformerta Genève's kyrkor ingenting öfrigt att önska. Under de fem veckor jag hann tillbringa å den sistnämnda orten, hade jag minst tvänne gånger i veckan tillfälle till sådana iakttagelser.

Hvad angår min ofvannämnda plan att aktgifva på språkolikheterna å de platser jag komme att besöka, har jag förutom iakttagelser på egen hand i främsta rummet litat dels till privatlektioner, dels till tankutbyte häröfver med några af de elementarlärare, med hvilka jag genom besök i skolorna oupphörligt kommit i beröring. De offentliga föreläs-

ningar, jag hade tillfälle att åhöra, voro visserligen icke direkt egnade att redogöra för det närvarande språkets egendomligheter eller skiljaktiga drag å olika orter, men då åtskilliga berörde den historiska sidan af språket, erbjödo de alltid sådant, som stod i sammanhang med hvad för tillfället utgjorde mitt syftemål. Så behandlade vid Sorbonne Hr *Crouslé* det intressanta ämnet "om spåren af den klassiska litteraturens inflytande hos renaissancens eller sextonde århundradets prosaiska skriftställare," hvarvid ej blott stilens utan äfven språkets egenskaper måste samtidigt betraktas. *Gaston Paris* vid *Collège de France* sysselsatte sig med fornfranskans formbildning och ljudförändringar, och *Paul Meyer*, likaledes vid *Collège de France*, med provençalsk litteratur och grammatik. För öfrigt kunde sådana föreläsningar som *Bréals* öfver prepositioner och konjunktioner i den indoeuropeiska språkfamiljen eller *G. Guizots* tolkning och förklaring af Miltons *Samson Agonistes*, ehuru icke omedelbart afseende det franska språket, ej vara annat än lärorika. Å andra sidan får jag erkänna, att de franska lektionerna i de högre klasserna af ett franskt läroverk i anseende till dervid förekommande historiska, stilistiska och grammatiska anmärkningar eller meddelanden alltid för en främmande äro stunder, hvilkas värde i språkligt hänseende ingalunda står efter för det värde de ur pedagogisk synpunkt ega. I Brüssel var jag för mycket upptagen dels af skolbesök, dels af dagliga språklektioner för att under den korta tiden af ett par veckor hinna egna någon tid åt universitetsföreläsningar, och i Genève hade vid min ankomst dit alla dylika nyss upphört.

II. *Pedagogiska iakttagelser.*

Det torde vara allmänt bekant, att tillträdet till de offentliga skolorna i så väl Belgien som Frankrike är endast på vissa omvägar möjligt. Det erfordras härtill, i synnerhet för en resande främling, offentligt bemyndigande eller i alla händelser bemedling af vederbörande beskickning eller konsulat. I Frankrike synes detta kraf något strängare iakttagas än i Belgien. Det sades mig nämligen af rektor vid atheneum i Brüssel, då jag först instälde mig hos honom, att han visserligen kunde lemna mig utan vidare omsvep tillåtelse att bevista lektionerna, men då frågan vore om dagligen upprepade besök, önskade han helst, att jag följde den för sådana fall rådande vanan, att den främmande förser sig med vederbörligt tillståndsbref från inrikesministeriets byrå för allmänna undervisningsärenden. På grund af en synnerligen välvilligt lemnad rekommendationsskrivelse af konsul G. Brüggmann i Brüssel samt efter personligt besök i nyssnämnda byrås andra

sektion, erhöll jag oförtöfvadt derifrån den önskade skriftliga tillåtelsen,* hvilken dock sedermera ej ens behöfde förevisas, enär rektor vid min återkomst sade sig redan ega kännedom om dess utfärdande. I Paris åter erhöll jag genom enahanda välvilliga tillmötesgående å den kongl. svensk-norska beskickningens byrå ett likartadt rekommendationsbref som å svensk-norska konsulatet i Brüssel, och lemnades mig vid uppvisandet häraf genast tillträde vid det läroverk, *Lycée St Louis*, jag önskade besöka, hvarjämte rektor godhetsfullt förklarade, att han ansåge denna rekommendation tillräcklig, samt att icke något ministerielt bref erfordrades. I Genève åter vid dervarande elementarläroverk för såväl gossar som för flickor äro omvägarne i dylikt fall så godt som inga, ehuru väl den svensk-norska konsuln derstädes, Hr A. von Schaeck, ytterst förekommande erbjöd sin bemedling, i händelse den samma vore af nöden.

Med afseende på de iakttagelser, som jag vid nu nämnda läroverk, i Brüssel, Paris och Genève, varit i tillfälle att göra, vill jag, för att ej utdraga min berättelse till onödig längd, söka att begränsa mig hufvudsakligen till sådant, som förefallit mig i jämförelse med svenska förhållanden mest beaktansvärdt, egendomligt eller lärorikt.

A. Läroverkens organisation.

1. **Athénée de Bruxelles.** De högre elementarläroverken i Belgien kallas atheneer, och finnes ett sådant i hvar och en af provinshufvudstäderna. De äro alla inrättade efter ett och samma mönster med sex årsklasser samt en förberedande klass. *L'Athénée royal de Bruxelles* är det i anseende till lärarpersonal och elevantal förnämsta samt räknade för tillfället omkring 900 lärjungar. Närmast i ordningen komma atheneerna i Lüttich, Gent

* Denna lydde sålunda:

Ministère

de

l'Intérieur.

—
Administration

de l'Instruction publique.

2:e Section.

Monsieur,

Je m'empresse de vous faire connaître que je vous autorise volontiers à visiter l'Athénée royal de Bruxelles et à assister aux leçons, comme vous avez bien voulu en exprimer le désir.

Sur la vue de la présente, M. le Préfet des études de cet établissement prendra les dispositions nécessaires pour vous introduire dans les Cours et vous permettre d'apprécier l'enseignement qui s'y donne.

Agréez, Monsieur, l'assurance de ma considération très distinguée.

Pour le Ministre,
Le Secrétaire général.

Monsieur J. E. Modin,
Professeur au Collège de Westeraes.

och Antwerpen. Det i Brüssel var deladt i tvänne icke allenast i studier fullständigt skilda, utan i afseende på undervisningslokaler på olika ställen förlagda afdelningar, klassiska linien och reallinien, eller *la section des humanités* och *la section professionnelle*, den förra vid *rue du Chêne*, den senare vid *place du Grand-Hospice*. Båda afdelningarna bilda dock ett enda läroverk under gemensam rektor eller *préfet des études* och med delvis gemensam lärarpersonal. Dessutom är den reala linien ytterligare afdelad i tvänne stadier, ett lägre eller *la division inférieure*, innefattande de fyra lägsta klasserna jämte den förberedande, samt ett högre, *la division supérieure*, hvartill höra realliniens tvänne högsta årsklasser. Detta högre stadium eller denna högre afdelning undervisas åter på tvänne i vissa ämnen skilda linier, *la section industrielle et commerciale* samt *la section scientifique*. Så är undervisningen i lefvande språk samt historia för båda dessa linier af realskolan gemensam, medan deremot kemi, mineralogi, handelslagstiftning och handelsgeografi särskildt meddelas i *la section industrielle et commerciale* och de matematiska vetenskaperna särskildt i *la section scientifique*. Jag har fäst mig vid denna indelningen, emedan den samma synes mig förtjent af uppmärksamhet. Reallinien är icke allenast fullständigt skild från den klassiska linien, utan den reala linien har derjämte ytterligare fullständigt sig genom att dels förgrena sin verksamhet, dels upptaga äfven sådana undervisningsämnen som särskildt beröra handel och affärsverksamhet. Härigenom vinnes å ena sidan den fördelen, att den till militära och tekniska fackskolor förberedande undervisningen direkt och uteslutande kan arbeta i en bestämd riktning, utan att i något afseende mattas af mindre väsentliga och därför tyngande ämnen, under det att å den andra sidan skolan äfven direkt hinner tillgodose det kommersiela lifvets fordringar. Korteligen, steget beträffande realliniens utveckling synes vara med afseende på tidens behof följdriktigt uttaget, i det att krafvet på specialkunskap såsom den grundtanke, hvarpå tillvaron af reallinien egentligen hvilar, fått göra sig inom de för skolan gifna gränserna fullständigt gällande.

I afseende för öfrigt å detta läroverks organisation vill jag anföra att i sammanhang med skolundervisningen finnes en i öfverensstämmelse med förhållandet i franska skolorna anordnad s. k. inackorderingsanstalt, *pensionnat communal*, med en särskild föreståndare eller direktör, hvilken befattning för tillfället innehades af Hr *Prosper Maas*, hvaremot Hr *L. Branquart* var *préfet des études*. Inom denna anstalt, hvilken är inrymd inom samma lokaler som läroverket samt inrättad så, att äldre och yngre elever hafva sina läsrum, sofrum och lekplaner fullständigt från hvarandra skilda, äro pensionärerna fördelade på särskilda *maîtres d'études* och *surveillants* hvilka utöfva omedelbar uppsigt öfver deras både andliga och kroppsliga förhållanden. Lärjungarne mottagas här ganska tidigt, till och med redan före den vid inträdet i skolan bestämda åldern af nio år, för att sedermera efter tillbörlig tids förlopp återlemnas åt hemmet eller samhället, vuxne, uppfostrade och bildade. Hvarje *maître d'études* har ett gifvet antal af elever, som ej får öfverstiga 25 å

30, att sköta. Ganska sträng dagordning iakttages. Alla stiga upp på bestämd tid, eller klockan half sex hvardagar och klockan sju söndagar, läsa, spisa, promenera eller leka, likaledes på bestämd tid, samt gå ånyo till sängs på gemensam timme, kl. nio. Vid måltiderna, som intagas fyra gånger om dagen, frukost kl. half åtta, middag kl. en quart öfver tolf, aftonvard en quart öfver fyra, qvällsvard kl. åtta, är alltid direktören sjelf tillstädes samt gifver tecken till nedsittande vid eller uppstigande från bordet. Han öfvervakar dervid tillika bordsskicket hos eleverna, stäfjar eller tillrättavisar allt, som anses strida mot en god uppfostrans fordringar, vare sig i begär, åthäfvor eller samtal. Han följer derjämte tillika med öfriga uppsyningsmän pensionärerna till gudstjensten. Sofsalarne, hvilka hållas upplysta hela natten och inspekteras äfven under softiden, äro om dagen stängda, och ingen erhåller då utan direktörens särskilda tillstånd dit tillträde. Lekarne i fria luften äro obligatoriska, och får ingen utan tillåtelse aflägsna sig derifrån. Enahanda är förhållandet med de promenader eller utflykter utom anstalten, som under förutsättning af tjenligt väder hvarje söndag, tisdag och torsdag företagas. Ingen får derifrån uteblifva annat än på grund af sjukdom eller annat giltigt förfall, som af direktören pröfvas. I föräldrars och målsmäns sällskap kunna eleverna med direktörens begifvande äfven enskildt aflägsna sig från skolan, och högst en gång i månaden lemnas till och med såsom uppmuntran för flit och godt uppförande åt enskild elev en fridag, den han då eger att i lämpligt sällskap tillbringa utom anstalten. I afseende på böcker, afsedda vare sig för skolarbete eller förströelse, ega eleverna att medföra och nytja blott sådana, som blifvit vederbörligen granskade och till bruk medgifna, och ur det på vissa timmar öppna skolbiblioteket kunna de dessutom mot för hvarje gång aflemnadt qvitto erhålla till låns tjenlig lektyr. Förbindelsen med hemmet få de genom brevväxling underhålla, men hvarje till en elev adresseradt bref måste vara försedt med afsändarens namnteckning och först passera genom direktörens hand. Saknas sådan namnteckning eller misstänkes skrifvelsen komma från någon, med hvilken eleven ej har tillstånd att brevväxla, kommer den samma honom aldrig tillhanda utan återgår orörd till föräldrarne. Direktören anställer för öfrigt, då han så för godt finner, i elevens närvaro visitation af dennes förvaringsrum, låda eller koffert och lägger dervid beslag på otillåtna föremål, till hvilka räknas, utom olofliga böcker, alla slags ätbara saker, tobak och rökipor, knifvar eller andra vapen. För att hålla föräldrar eller målsmän i ständig kännedom om elevernas utveckling och framåtskridande tillsändes dem hvar och en från direktören månadtlig rapport om deras söners helsotillstånd, uppförande och arbetsamhet, hvarförutom rektor utfärdar särskildt terminsbetyg öfver framsteg i studier. Allt hvad som för öfrigt tillhör elevens utrustning i afseende på klädespersedlar är noga bestämdt, och skall vid hans inträde i skolan fullständigt medföras, hvaremot föräldrar särskildt äro ombedda att icke lemna i hans eget våld penningar, fickur eller andra dylika värdeföremål, samt att hvad beträffar penningar, afsedda för extra utgifter, deponera dessa hos direktören. Årliga kostnaden för en elev, inbegripet föda,

bostad, undervisning i läseämnena och gymnastik, tillgång till bibliotek och skrifmateriel men ej vanliga skolböcker, åtnjutande af läkarevård och sjukskötsel, men ej läkemedel, samt tillgång till varma bad om vintern och undervisning i simkonsten om sommaren, är 1500 francs. För all undervisning, som ej är obligatorisk, såsom i sång och musik, fäktning, dans och ridkonst, men hvartill möjlighet och tillfälle anordnas, betalas särskildt, hvarförutom ytterligare tillkomma 300 francs för elev, som under de fjorton dagar långa påskferierna och de sex veckors sommarferierna, från 15 aug. till 1:sta oktober, önskar inom läroverket qvarstanna.

Som man finner, är detta ett på en viss militärisk fot ordnad kaserne-lif, hvars ytterligare detaljer det för öfrigt ej torde vara behöfligt att här beskrifva. I Belgien består det vida mindre antalet af läroverkens lärjungar af dylika helpensionärer. De uppgå ej till mer än 20 procent af hela numerären, snarare derunder. En annan del af lärjungarne utgöres dessutom af de s. k. halfpensionärerna, som skilja sig från helpensionärerna derigenom att de tillbringa natten i sina hem infinna sig i skolan kl. half åtta på morgonen, deltaga i läsningen och alla måltider, utom frukosten, samt efter aftonmåltiden aflägsna sig. Dessa senare, *les demi-pensionnaires*, motsvara de i franska skolorna så kallade *les externes*, till skilnad från dessas helpensionärer, *les internes*.

Hvad angår det pedagogiska värdet af dylikt pensionslif med åtföljande reglementering, bevakning och ofrihet, vore det vågadt att deröfver uttala någon afgjord förkastelse-dom, äfven om det samma, från svensk synpunkt betraktadt, i flere afseenden förekommer egendomligt för att ej säga motbjudande. Hvert land har sina seder, och pensionslifvet i de belgiska så väl som i de franska skolorna är en sak, som har sin egentliga rot i den grund, hvarpå familjelifvet i dessa länder hvilat, och måste därför i sammanhang dermed bedömmas. Är hemmet godt och föräldravården, såsom den bör vara, en sant uppfostrande och förädlade vård, då kan man helt visst påstå, att ingen slik pensionsvård kan lemna tillfredsställande ersättning därför. Också är att märka, såsom nyss sades, att i synnerhet i Belgien det stora flertalet af läroverkens lärjungar åtminstone icke äro helpensionärer. Men då föräldravården är oduglig eller rent af tryter, då måste pensionsvården betraktas såsom en ersättning af ganska högt värde, ty det säkra är, att om ock den senare genomandas af mindre ömhet, ingår deri desto mera af allvar, ordning och metod, och många igtiga dygder, hvilka i ett svagt eller dåligt hem mer och mindre åsidosättas, såsom lyd-nad, ordningssinne, punktlighet, renlighet, hållning och höflighet, uppmärksammas i pensionen med stor noggrannhet. Att olägenheter och faror dermed kunna vara och äro förenade, det inser hvar och en, som tänker sig ett eller annat hundratal ynglingar af olika ålder boende, arbetande, ätande, hvilande, lekande inom gemensam lokal och efter gemensam plan. Likväl må man ingalunda förbise, att faror och olägenheter åtfölja äfven det system, enligt hvilket såsom hos oss ungdomen, äfven i händelse god föräldravård saknas, under största delen af tiden utom lektionstimmarne är föga beroende af lärarens tillsyn.

2. **Lycée St Louis.** I Paris finnes, såsom känt är, en mängd läroverk motsvarande de svenska högre allmänna läroverken. Som dessa blifvit af svenska lärare redan flere gånger grundligt beskrifna, kan jag i afseende på dem fatta mig kort. De fullständiga lycéerna äro dessutom hvarandra fullkomligt lika. Jag vände mig därför till *Lycée St Louis*, hvilket likasom *Lycée Henri IV* och *Lycée Fontanes* är ett af de största och mest besökta, och hvars rektor, *le proviseur*, var Hr *Gauthier*. Det är beläget vid *boulevard de Sébastopol* midt emot *Sorbonne*, i hvilken trakt för öfrigt samtliga de viktigaste undervisningsanstalterna äro förlagda. Det var ett läroverk tillhörande klassiska linien med öfver tusen lärjungar. Studietiden är sammanlagdt tio år, fördelade på nio enkla årsklasser jemte en förberedande klass, hvilka sedan särskilja sig i trenne olika afdelningar. Den lägsta, *la division élémentaire*, omfattande de trenne nedersta klasserna, den mellersta, *la division de grammaire*, de trenne mellersta klasserna, den 4:de, 5:te och 6:te eller enligt räkning uppifrån, *classe de sixième, de cinquième, de quatrième*, samt den högsta afdelningen, *la division supérieure*, de tyra högsta klasserna, *classe de troisième, de seconde, de rhétorique, de philosophie*. För uppflyttning från lägre till högre af dessa trenne afdelningar har lärjunge att genomgå en slags examen, som eger rum vid läsårets slut och omfattar så väl muntlig som skriftlig pröfning i den närmast föregående klassens läskurs. Denna afdelningsexamen synes vara egnad att så väl ersätta den felande skärpan i kontrollen öfver flyttningen från klass till klass för dem, hvilka genomgå skolan i sin helhet, som att utgöra en avslutningsexamen för dem, hvilka tidigare upphöra eller öfvergå till andra skolor. Sjelfva läskurserna äro också uppställda med afseende på dylika mellan-afslutningar. Såsom ofvan sades vid tal om lycéet i Brüssel finnes äfven vid detta läroverk en inackorderingsanstalt, anordnad på ungefär samma fot som vid det förstnämnda.

3. **Collège de Genève.** Detta läroverk är liksom atheneum i Brüssel deladt i tvänne fullständigt skilda linier, den klassiska och den reala, *la section classique* och *la section industrielle et commerciale*, hvardera omfattande sex ettåriga klasser, hvarförutom finnes en för båda linierna gemensam förberedande klass. Deremot är reallinien icke här, såsom fallet är i Belgien, tudelad, utan finnes i stället möjlighet till specialstudier för inträde i fackskolor beredd i ett s. k. gymnasinm, *le Gymnase de Genève*. Detta är en i sammanhang med det förstnämnda läroverket anordnad fortsättningsskola, afsedd att bilda öfvergångsbrygga till universitet eller tekniska skolor, samt består af följande fem afdelningar: 1) *une section classique*, tvåårig samt afsedd för dem, som ämna fortsätta i juridisk, medicinsk eller teologisk fakultet; 2) *une section technique*, förberedande till teknologiskt institut och treårig för lärjungar från elementarläroverkets klassiska linie, tvåårig för dem, som komma från dess reallinie; 3) *une section commerciale*, treårig för klassiska liniens och tvåårig för realliniens lärjungar samt utgörande en till affärsverksamhet förberedande handelsskola; 4) *une section de pédagogie classique*, treårig samt afsedd för lärjungar på

klassiska linien och 5) *une section de pédagogie non classique*, tvåårig för lärjungar, vare sig på real- eller klassiska linien. Båda dessa senare afdelningar äro naturligtvis ämnade för dem, som syfta till lärarekallet. I de förra af dem spela de klassiska språken hufvudrollen, i den senare äro dessa helt och hållet uteslutna, hvaremot de matematiska vetenskaperna samt lefvande språk äro dess mera framstående. Delvis äro lärarne vid elementarläroverket och gymnasium de samma, men styrelsen är ingalunda den samma, icke heller lokalen. *Le Collège de Genève* inrymmes i en åldrig och tämligen förfallen byggnad vid *rue de la Vallée*, Calvins gamla seminarium, samt har sin särskilda rektor, kallad *le principal*, för tillfället Hr *Rochat*, under det *le Gymnase* har sina lärosalar inom det stortartade nybygda universitetspalatset, midt emot botaniska trädgården, och förestås af sin särskilda rektor, kallad *le directeur*, för tillfället professor *Verchère*. Ingendera anstalten är förenad med någon dylik pensionsinrättning som vid skolorna i Frankrike och Belgien, men deremot finnes vid båda, d. v. s. alla afdelningarna af *le Gymnase* samt i de tvänne högsta klasserna af *le Collège*, ett slags lärjungar, kallade *les externes*, bestående af sådana, som under vissa vilkor och efter fritt val deltaga i endast vissa lektioner. Till skilnad från dessa kallas de ordinarie lärjungarne *élèves réguliers*. *Le Collège de Genève* är hvad elevantalet beträffar ett ganska stortadt läroverk, räknande öfver 1,100 lärjungar, af hvilka något öfver 300 icke-schweizare. Vid gymnasiet funnos tillsammans af *réguliers* och *externes* omkring 130, af hvilka tredjedelen icke-schweizare.

Den nu antydda organisationen af läroverket i Genève synes mig, liksom den af athenéet i Brüssel, vara särdeles beaktansvärd. Grundvalen för den samma är skollagen af den 19 Oktober 1872. Att det gamla begreppet om skola och gymnasium här är fasthållet, är lätt att se, ehuru det är i verkligheten genomfördt på ett sätt, som för den moderna tidens behof och fordringar måste befinnas mycket tillfredsställande. Genom läroverkets begränsning till sex klasser är den tid, den egentliga skolgången varar, betydligt förminskad, så att ynglingarne redan vid sexton, högst sjutton års ålder hunnit afsluta sin första uppfostringskurs. Vid jämförelse mellan det stora antalet i skolan och det mindre betydliga, som fortsätter vid gymnasiet, visar sig äfven, hvilken öfvervägande större del önskar studera för ernående af en medelgod kunskapsgrad än för afläggande af examina och öfvergång till högre studier. Det kan således ej med skäl klagas öfver omöjligheten för dem, som syfta till borgerliga näringar eller yrken, att i tid och ändå med resultatet af en afslutad kurs i bokliga studier kunna på sådan bana inträda. Genom tillgången till gymnasiet åter är ännu bättre än i Belgien sörjdt för, att ingen klyfta mellan skolan och universitetet eller fackskolorna behöfver uppstå, utan att dock någondera af dessa senare behöfver löpa fara att nödgas hålla sina inträdesfordringar för låga. Genom gymnasiet är slutligen också möjligheten för specialstudiernas begynnande redan i god tid öppnad, utan att ändock den ena arten af studier behöfver stå tillbaka för den andra, och utan att ens efter skoltidens slut eller i beroende af derunder följd studielinie möjligheten till omval

med afseende på studielinie blifvit minskad, eller olägenheterna af sådant omval kunna verka alltför menligt. Systemets ledande grundtanke är synbarligen sträfvandet att öppna i möjligaste mån direkt och bekväm utväg till specialstudier och derjämte på alla stadier hålla fältet öppet för fritt val. Det synes mig kunna liknas vid ett väl utveckladt kommunikationssystem, som tjenar samfärdseln i olika riktningar under sträfvan att göra förbindelserna så omedelbara och de tvungna omvägarne så korta som möjligt.

4. *L'école secondaire et supérieure des jeunes filles.* Under denna benämning finnes i Genève ett på statens bekostnad upprättadt elementarläroverk för flickor, om hvilket äfven några ord torde böra här få en plats. Det är en anstalt afsedd att för den qvinliga ungdomen vara hvad *le Collège* och *le Gymnase* äro för den manliga. Skolan har derfor tvänne afdelningar, en *division inférieure* och en *division supérieure*. Den förra består af sex ettåriga klasser, den senare af tvänne likaledes ettåriga. I de fem första klasserna af lägre afdelningen deltaga alla lärjungar i alla undervisningsämnen och äro således utslutande *élèves régulières*. I den högsta klassen af lägre afdelningen samt i de båda klasserna af den högre är tillträde lemnadt äfven för *élèves externes*, som ega att efter fritt val deltaga i blott ett eller några ämnen. De flesta af lärjungarna äro emellertid äfven här *régulières*. Läroverket, som räknar sin grundläggning såsom en statens undervisningsanstalt ända från 1848, hade för tillfället det för en flickskola ofantliga elevantalet af 1050. Dessa elever voro emellertid nu fördelade på tvänne olika skollokaler, belägna i olika delar af staden. Vid *Quai de la Poste* låg en äldre och vid *rue d'Italie* hade nyligen för skolan öppnats en ny och väl inrättad byggnad. För det hela rådde och styrde en gemensam rektor eller *principal*, Hr *Ph. Bonneton*. I afseende på olika slag af lärarekrafter må nämnas, att i de lägre klasserna både manliga och qvinliga användas, medan i de högre de senare mera undantagsvis förekomma.

Hvad angår skolans egentliga syftemål och beskaffenheten af den bildning, hon skall söka bibringa sina elever, vill jag ej underlåta att här anföra undervisningsdepartementets officiella yttrande i saken:

"Habituer de bonne heure la jeune fille à manier sa pensée, à établir des liens entre les diverses connaissances qu'elle acquiert, faire sans cesse appel à l'activité de son esprit, l'interroger, non d'après le texte du livre ou du cahier, mais sur le fond même de l'objet d'étude, se préoccuper moins de lui faire beaucoup apprendre que de la mettre à même de bien comprendre, exclure avec soin, même à l'égard des élèves les plus jeunes, tout travail de nature mécanique, éviter, en un mot, tout ce qui ne va pas droit à la culture de l'intelligence et ne tendrait qu'à une demi-instruction, tels sont les principes généraux qu'on s'efforce de mettre à la base de l'enseignement."

Den högre afdelningen, i hvilken undervisningen antager en viss prägel af handle-
dande föreläsning, som endast bygger på lärjungarnas eget kunskapsbegär, är tillika ämnad
att för de unga qvinnor, som tänka egna sig åt lärarinnekallet, fylla en normalskolas
uppgift.

För att antyda hvilka läroämnen studeras, och huru dessa äro fördelade, tillåter jag
mig äfvenledes att här anföra ett par exempel på klassprogram, hämtade ur skolans redo-
görelse för läsåret 1877--78:

Division inférieure.

Deuxième Classe.

(5:te klassen nedifrån; 26 timmar i veckan; elevernas ålder omkring 15 år.)

Français. 7 heures par semaine.

Étude de la seconde partie de la grammaire. — Exposition écrite raisonnée, faites par les
élèves, des règles principales de la grammaire. Dictées 3 heures.

Étude de la moitié de la *Chrestomathie* de Vinet (1er vol.) avec remarques sur la gram-
maire, l'étymologie, la composition des mots, les synonymes, la construction des phrases. —
Étude théorique de l'orthographe. — Étude de mots au point de vue de leurs diverses accep-
tions et de leur sens propre et figuré. — Synonymes (2e cours). — Gallicismes et néologismes,
4 heures.

Littérature, 3 heures par semaine.

Histoire littéraire. Histoire de la littérature française depuis son origine jusqu'au milieu
du XVIIe siècle.

Art d'écrire. Des divers genres littéraires en prose. — Compositions diverses sur un plan
donné et compositions libres. — Règles d'étymologie. — Racines grecques et latines. — Famil-
les de mots; composés et dérivés.

Diction. 1 heure par semaine. — Lecture à haute voix et récitation: einsegnement
théorique et pratique. Étude de morceaux, d'après un plan gradué, formant la matière de 400
vers ou lignes environ.

Allemand. 3 heures par semaine. — Pronoms. — Construction de la proposition subor-
donnée. — Auxiliaires. — Verbes réguliers. — Étude des thèmes 147 à 195 du *Cours gradué*.
— Interprétation du "*deutsches Lesebuch*". — Récitation de courtes poésies. — Exercices de
conversation.

Histoire. 2 heures par semaine. — Principaux traits de l'histoire du moyen âge,
jusqu'à la fin du XVe siècle.

Répétition d'histoire. 1 heure par semaine (1er sem.).

Géographie. 2 heures par semaine.

Géographie physique. Étude de la terre et des continents. — Plaines. Plateaux. Montagnes.

Géographie commerciale. Etude des principales matières qui alimentent le commerce, au triple point de vue de leur production, de leur consommation et de leur distribution. Première partie: Produits végétaux, produits minéraux.

Arithmétique. 2 heures par semaine. — Règles d'intérêt. — Règles d'escompte. — Echéance commune. — Règles d'alliage. — Notions d'arithmétique commerciale; terminologie.

Répétition d'arithmétique. 1 heure par semaine. (2^d sem.)

Dessin. 1 heure par semaine. — Développement des notions données dans la 3me Classe. — Application à des objets de formes dont le relief est exprimé par l'ombre seule. Formes architecturales et ornements qui s'y rapportent. Fleurs. Eléments de paysage. — Emploi plus fréquent du modèle en nature.

Chant et solfège. 1 heure par semaine.

Musique en chiffres: Dictée avec modulations, transcrite sur la portée dans tous les tons.

Musique usuelle: Exercices d'intonation sur la portée. — Théorie. — Airs à 2, 3 et 4 voix sur la portée, avec paroles.

Calligraphie. 1 heure par semaine. — Exercices d'écriture française et de ronde.

Couture. 2 heures par semaine. — Posures à fronces. — Reprises sur toile. — Confection d'un objet de lingerie.

Première Classe.

(6:te klassen nedifrån; 26 timmar i veckan; elevernas ålder omkring 16 år.)

Français. 1 heure par semaine. — Dictées raisonnées; composition de dictées par les élèves. — Etude, au point de vue de la théorie grammaticale et de la construction des phrases, de morceaux pris dans la *Chrestomathie* de Vinet (2e vol.).

Littérature. 4 heures par semaine.

Art d'écrire. Des divers genres littéraires en vers. Versification. — Compositions en prose et en vers. — Analyses littéraires et critiques de quelques morceaux de la *Chrestomathie* de Vinet — Reproduction orale de morceaux lus d'avance ou séance tenante. — Etude des chefs-d'œuvre du Théâtre français.

Histoire littéraire. Histoire de la littérature française depuis la 2e moitié du XVIIe siècle jusqu'à nos jours.

Diction. 1 heure par semaine. — Lecture à haute voix et récitation: enseignement théorique et pratique, mémorisation de morceaux, d'après un plan gradué, formant la matière de 400 vers ou lignes environ.

Allemand. 3 heures par semaine. — Verbes réguliers. Verbes irréguliers. Verbes impersonnels. — Verbes composés. — Adverbes, prépositions, conjonctions, interjections. — Etude des thèmes 188 à la fin, du *Cours gradué*. — Récitation de poésies. — Exercices de conversation.

Histoire. 3 heures par semaine. — Du XVIe siècle à la Restauration.

Géographie commerciale. 2 heures par semaine. — Etude des principales matières qui alimentent le commerce au point de vue de leur production, de leur consommation et de leur distribution. Seconde partie: Produits animaux; produits fabriqués. — Industries diverses.

Notions sur les races humaines.

Géographie physique. 1 heure par semaine. — Volcans, glaciers, fleuves, lacs, mers. — Mouvements de l'atmosphère.

Arithmétique. 2 heures par semaine. — Notions sur les changes et les fonds publics. Comptes courants. — Rapports et Proportions. — Extraction de la racine carrée des nombres entiers et décimaux. — Revue théorique des quatre opérations sur les nombres fractionnaires. — Problèmes.

Physique. 2 heures par semaine. — Introduction. Acoustique, magnétisme et électricité.

Histoire naturelle. 2 heures par semaine. — Zoologie. — Notions sommaires de botanique et de géologie.

Economie domestique. 2 heures par semaine (1er sem.). — Principes de l'économie domestique. — Application: tenue de la maison et devoirs d'une ménagère. Approvisionnements divers. Conseils et recettes.

Tenue des comptes.

Hygiène. 2 heures par semaine. (2^d sem.) — Physiologie et structure du corps humain. — Hygiène de la maison. Aération. Chauffage. — Vêtements. — Hygiène de la peau. — Exercices corporels. — Soins à donner aux malades et aux enfants.

Dessin. 1 heure par semaine. — Etude sur les mêmes sujets que dans la 2me Classe pour amener, par l'emploi du *demi-ton*, l'entier développement du relief. — Indication sommaire des règles de la perspective.

Emploi du modèle individuel.

Chant et solfège. 1 heure par semaine. (Même programme qu'en 2me Classe.)

Calligraphie. 1 heure par semaine. — 1er semestre: Exercices d'écriture anglaise, française, ronde, gothique. — 2^d semestre. Cours raisonné pour former à l'enseignement de l'écriture.

I den högre afdelningen dels minskas studiet af franska, dels utgå öfningsämnen, och inträder deremot i stället studiet af naturkunnigheten samt logikens, psykologiens och pedagogikens grunder, hvarjämte historia der intager en vida vigtigare plats än i den lägre afdelningen.

5. **Jämförande iakttagelser.** Med afseende ytterligare på organisationen af nu omnämnda skolor, jämförda med svenska skolor af lika slag, har jag antecknat följande enskildheter:

a) **Skollokaler**nas beskaffenhet har ingenstädes förefallit mig bättre än berättigade anspråk redan hunnit i detta afseende se förverkligadt på de flesta orter inom Sverige.

Snarare syntes mig de flesta ställen lemna åtskilligt öfrigt att önska. Oaktadt palatslika, oerhördt vidsträckta byggnader, har jag oftast träffat otillräckligt stora, och alldeles icke väl belysta eller väl ventilerade läsesalar. Otillräckligheten af utrymmet förklaras naturligtvis deraf, att för det mesta det antal af lärjungar, som får finnas i hvarje klass, innan han måste delas, antingen icke är bestämdt eller också är alltför högt tilltaget. I Genève var detta antal fastställt till 60, men hvarken i Belgien eller Frankrike syntes någon begränsning vara gjord, ehuru bristen i en så viktig fråga lifligt af lärarne beklagades. Vid athenéet i Brüssel behöfde man icke leta länge för att komma in i klasser med 70 à 80 lärjungar hopade i samma rum, och vid *Collège St Louis* kunde antalet till och med stiga ännu högre. Samma bristfällighet rörde sig äfven i sjelfva möbleringen af skolrummen, i synnerhet på det senare stället, der de långa sammanhängande bänkarne och bordet i deras amfiteatraliskt stigande upphöjning göra lärjungarne under lektionen nära nog oåtkomliga för läraren. I Brüssels atheneum förekom i möbleringen delvis öfvergång till nyare och bättre system af tvåsitsiga bänkar med pulpet och genomgående gator mellan raderna, men detta var ännu icke fullständigt genomfördt. Bäst förekom mig den nyöppnade afdelningen af flickskolan i Genève, der i samma hus tio stora, luftiga och ljusa läsesalar samt ritsal, gymnastiksal, lekgård och samlingsrum för lärare samt ämbetsrum för rektor funnos inrymda inom samma byggnad, hvilken genom sin ändamålsenlighet och prydlighet både betraktades såsom och gjorde intrycket af en mönsterlokal.

b) **Undervisningstiden** är i de nu nämnda skolorna något olika fördelad och i allmänhet för år räknad något längre än hvad förhållandet är i Sverige. På alla ställen uppgår läsveckornas antal till minst 40 à 42, stundom deröfver. Såväl i Belgien som i Frankrike inträda sommarferierna i regeln ej förr än den 15 Augusti eller i alla händelser ej förr än i förra hälften af Augusti och fortgå blott till 1:a Oktober. Jag träffade därför också under min resa alla skolor i full verksamhet. Några längre julferier förekomma ej, utan fortgår undervisningen oafbrutet ända till påsk, då ett uppehåll af fjorton dagar inträder. De sammanlagda ferieveckorna kunna således beräknas till omkring tio. I Genève är det något olika, i det att de sex veckornas sommarferier der infalla i Juli och Augusti, och läsåret för öfrigt afbrytes af ungefär trenne veckors höstferier under Oktober samt af en vecka vid nyåret och en vid påsk. Båda elementarläroverken, det för ynglingar och det för flickor, räkna läsveckornas antal till 42, gymnasiet åter blott till 40. Afslutnings- och begynnelsedagar bestämmas för öfrigt hvarje år af undervisningsdepartementet. Antalet af lästimmar per vecka är deremot i allmänhet något lägre än hos oss. Så äro i Belgien lästimmarne i lägsta klassen, om man undantager teckning och välskrifning, ej mer än tjugu, i andra klassen, nedifrån räknadt, tjuguen, i tredje tjugutvå, i fjerde tjugufem, i femte tjugusju, i sjette tjuguåtta, i högsta tjugusju till tjuguåtta. Detta på reallinien. På klassiska linien stiga de efter samma ordning räknadt på följande sätt:

21, 26, 27, 30, 31, 30, 31. I Frankrike åter inskränker sig samma antal i hvardera af de fem lägsta klasserna till tjugu, i hvardera af de fem högre till tjugutvå, allt på klassiska linien. I Genève läses på klassiska linien i läroverkets tre lägsta klasser tjugutvå timmar i veckan, i fjärde, nedifrån räknadt, tjugufyra, i femte och sjetten tjugunio, i den högsta tretio. På reallinien förhåller sig timtalet, efter samma ordning räknadt, på följande sätt: 22, 22, 21, 21, 26, 25, 29. I gymnasiet är det lägsta timtalet per vecka tjugusex, det högsta tretio, och i så väl skolan som gymnasiet växlar för öfrigt antalet teckningstimmar mellan två, tre och fyra. Sång- och gymnastik-timmar komma naturligtvis särskildt. I flickskolans lägre afdelning är timtalet, med inberäkning af teckning, sång och gymnastik tjugusex, i den högre afdelningen tjuguen till tjugutvå.

Genom denna begränsning af veckans lästimmar, hvilka, som man ser, äro i nu omhandlade länder icke oväsentligt färre än hos oss, kan faran för öfveranstängning anses vara bestämdt förebyggd. Hvad som förloras på grund af färre veckotimmar ersättes deremot genom ökad antal läsveckor. Huruvida arbetet under tiden verkställles med lättare håg och mindre tröttad kraft från lärjungarnes sida, är en fråga, som jag ej tror mig kunna afgöra. Alldeles osannolikt är emellertid ej, att fallet så kan vara.

c) **Lärjungarnes ålder** har öfverallt med afseende på de särskilda klasserna visat sig vara ungefär den samma som i motsvarande klasser hos oss. I allmänhet äro ynglingarne i den klass, som motsvarar svenska skolornas första klass, fyllda tio år, men öfverallt mottagas äfven nioåringar, hvilka dock enligt regel inträda i den förberedande klassen. Då hvarje klass, med undantag af den högsta i Frankrikes skolor, eljes är ettårig, blir åldern vid utträdet naturligtvis beroende af klassernas antal. I Frankrike, hvarest klassernas antal, den förberedande oberäknad, egentligen är nio, kvarhållas lärjungarne således lika länge i skolan som hos oss, d. v. s. till fyllda nitton eller tjugu år. I Belgien och Genève deremot äro lärjungarne redan vid sexton års ålder färdiga att från skolan afgå, och fyllda sjutton är alltid ålderns maximum. Att det s. k. praktiska lifvet häraf har gifven fördel, torde vara oomtvisteligt. Att de särskilda läroämnena genom den betydliga nedsättningen af studietiden skola komma att blifva lidande, förefaller vid hastigt påseende sannolikt, men är ingalunda fullt obetingadt och i alla afseenden fallet. En blick på ämnenas timtal, med förbigående af förberedande klassen, visar detta. Så läses i Belgien i sex på hvarandra följande klasser latin 63 timmar i veckan, i Genève 47 timmar, fördelade likaledes på sex klasser, under det att timtalet för samma tid i franska skolor ej öfverstiger 60, fördeladt på åtta klasser (i Sverige 48 timmar, delade på sex klasser). Modersmålet, franska, läses i Belgien i sex klasser 20 timmar till hopta, i Genève 33, äfvenledes i sex klasser, medan det samma i Frankrike på åtta klasser ej heller upptager öfver 30 timmar (svenska i Sverige 32 t. på nio kl.). Grekiskan åter synes i Frankrike hafva erhållit något mera tid, enär detta språk upptager 25 timmar i sex klasser, mot 21 timmar i fyra

klasser i Genève och endast 16 timmar, delade på fem klasser, i Belgien (i Sverige 26 timmar, delade på fyra klasser). Likaså upptaga i Frankrike historia och geografi 26 timmar i veckan, delade på nio årsklasser, mot 17 på sex klasser i Genève och endast 12 på sex klasser i Belgien (i Sverige 35 timmar på nio årsklasser). Deremot upptager matematik ej mer än 20 timmar på nio årsklasser i Frankrike, 19 på sex klasser i Genève och 18 på sex klasser i Belgien (i Sverige 36 på nio årsklasser). Tyska språket upptager 16 till 18 timmar på nio årsklasser i Frankrike, 18 timmar på fem klasser i Genève och 15 timmar på fem klasser i Belgien (i Sverige 29 timmar på sju årsklasser). Detta alltsammans afser klass. linien. I afseende på reallinien vill jag blott anföra, att dess hufvudämne matematik upptager i Genève 35 timmar i veckan, delade på sex klasser, i Belgien 31, likaså på sex klasser, hvaremot i Frankrike på nio årsklasser komma 41 timmar (i Sverige på nio årsklasser 52 timmar). Den jämförelse, som nu gjorts, har gällt på en gång läseämnenas timtal och olikheten i lärjungarnes studieår. Jämföres åter allenast läseämnenas timtal med afseende på lika antal studieår, så visar sig, att t. ex. efter sex studieår hafva lärjungarne i så väl Belgien som Genève både på klassiska och reala linien för åtskilliga af sina ämnen haft mera tid än de i Frankrike och Sverige och böra därför antagas efter lika tids skolgång hafva hunnit bättre resultat. Förmämsta orsaken härtill ligger naturligtvis deri, att på de båda förstnämnda orterna liniernas delning inträder redan från skolans början. Som emellertid liniernas tidiga delning kan medföra vissa olägenheter, så äro åter dessa, åtminstone hvad Genève beträffar, genom dess fria gymnasium fullt uppvägda.

d) **Rektorerna** deltaga ingenstädes i undervisningen. Deras uppgift att vara den styrande och sammanhållande makten anses lättare och bättre lösas, om undervisningsarbete ej dermed förenas. Endast vid gymnasiet i Genève, der naturligen styrelsegöromålen ej äro så omfattande, är det genom lag uttryckligen tillåtet, att direktören tillika kan bekläda plats såsom lärare. Vid *le Collège* är detta deremot förbjudet.

e) **Kostnadsfrihet** med afseende på undervisningen är endast i Genève tillämpad på ungefär likartadt sätt som i Sverige, i det *élèves réguliers* endast hafva att erlægga vid skolan 20 francs och vid gymnasiet 40 francs årligen. Af *élèves externes* betalas vid både skolan och gymnasiet 2 fr. i terminen för hvarje lektionstimme pr vecka, så att t. ex. en lärjunge på reallinien, som endast önskar studera matematik och språk erlägger för de tjuguen timmar pr vecka, dessa ämnen i skolans högsta klass omfatta, 42 fr. i terminen eller 84 fr. om året. I Brüssel erlägges som skolafgift 100 fr. om året, hvilken afgift benämnes *le minerval* och användes dels till löneförbättring åt lärarne, dels till bestridande af kostnaden för eldning och belysning samt för premieutdelning. Åt obemedlade lemnas

friplatser. I Paris är afgiften ungefär den samma ehuru något olika för olika klasser, dock har jag i detta afseende ej erhållit någon noggrann uppgift.

B. Lärarne.

1. **Ämnesskicklighet.** En iakttagelse, som jag vid besök och åhörande af lektioner i nu omtalade skolor hvarje gång hade tillfälle att göra, kan jag icke annat än framhålla såsom i hög grad viktig och intresseväckande. Jag menar lärarnes skicklighet i sina ämnen, deras fullkomliga hemmastaddhet i afseende på sjelfva undervisningsämnets både djup och bredd. Jag har naturligtvis hufvudsakligen åhört lektionerna i lefvande språk och syftar därför på lärarne i dessa ämnen. Det har varit mig ett nöje att vid alla skolor jag besökt i både Brüssel, Paris och Genève, och derjämte i så väl lägre som högre klasser, göra den angenäma erfarenheten, att dessa lärares kännedom om och uppfattning af sina ämnen ständigt erbjudit ett föredöme, väl värdt att efterfölja. Språkkunskap kan nämligen idkas på olika sätt, beroende af det mål man sätter sig före. Sättes detta mål såsom uteslutande vetenskapligt, så är det naturligt, att både arbetsområde och arbetsmetod rätta sig derefter. Bøjelsen vänder sig då mera till lagar än till föremålen, i och på hvilka de verka, mera till det historiskt förflutnas former än till lefvande verklighet. Språkets ande omfattas med mera deltagande än språkets omedelbara produkt. Det tänkta systematiska sammanhanget blir något högre och värdefullare än språkmaterialet sjelft. Abstraktion och abstrakt begripande anses såsom språkkunskapens ädlaste och väsentligaste sida, och idkaren benämnes vetenskapsman, hvilken kanhända med ringaktning ser ned på språkets lefvande och rörliga fält. Sättes målet åter såsom uteslutande pedagogiskt, blir ensidigheten icke mindre. Språket, sådant det sjelft lefver, är icke heller då hufvudsak, utan ett blott medel vid framarbetandet af en helt annan frukt än språkingsigt, nämligen förståndsutvecklingen. Språkkunskapen idkas då, emedan den anses erbjuda ett godt material för ett annat syfte, men ej emedan besittningen af materialet sjelft är det viktigaste. Det är också tydligt, hvori faran då ligger. Det som bäst skickar sig för förståndets behof omfattas med det största deltagandet. Språkregler blifva viktigare än språkuttryck. Vid sträfvan efter utveckling och reda i tankegången förbises alldeles för mycket stoffet, som borde fylla tanken. Ett visst språkförstånd blir den torftiga ersättningen för språkskicklighet, och hela språkstudiet, äfven om det rör ett lefvande tungomål, kan ej undgå att ingifva oro, att dess framtida frukt blott varder vissnad och torr.

Ingen af dessa ytterligheter har jag bemärkt bland lärarne i de skolor, dem mina iakttagelser gälla, hvarken för öfvervägande syfte åt det språkhistoriska, lingvistiska, ab-

strakt vetenskapliga hållet i de högre klasserna eller för mycken lutning åt den blott minnesöfvande, förståndsutvecklande, enbart pedagogiska sidan i de lägre. Sysselsättningen med språket för språkets egen skull, för åtkomsten af dess egna lefvande icke blott lagar utan äfven ordmassor och talesätt har öfverallt mött mig såsom ett lika hugnesamt som efterföljansvärdt sakförhållande. Och förnämsta förklaringsgrunden till denna företeelse måste jag afgjordt söka i lärarnes egen fullständiga sakkännedom. I afseende på franska språket är en sådan kännedom naturlig i länder, der detta språk är modersmål. Beträffande åter tyska och engelska språken är förhållandet kanske mera egnadt att fästa uppmärksamheten. Då jag redan i de lägre klasserna hade tillfälle att åhöra lärare i dessa senare språk, hos hvilka bemärktes det korrektaste uttal i förening med färdighet att ymnigt och obehindradt alltjämt vid reglers inlärande tillhandahålla det främmande språket sjelft, vare sig i exempel eller verkliga talöfningar, kunde jag icke undgå att fästa mig lika mycket vid hvad rörde lärarne sjelfva, som vid den egentliga undervisningen. De ytterligare iakttagelser jag dervid gjort vill jag korteligen antyda.

2. **Lärarebildningen** är i synnerhet en sak, som förtjenar aktgifvande. I så väl Belgien som Frankrike finnas för utbildning af elementarlärare inrättade så kallade normalskolor. För Belgien finnes en sådan anstalt i Lüttich och en i Gent och för Frankrike en i Paris. Språklärarne bildas i *la section des lettres* eller *des humanités*, och studierna omfatta en tid af fyra år. Inträdesfordringarna hållas lika med fordringarna i *l'examen du baccalauréat ès lettres*, d. v. s. den studentexamen, hvartill athenéer och lycéer anses kunna i regelbundna fall lemna tillräcklig förberedelse. I Genève finnes ingen särskild normalskola för bildande af elementarlärare, utan betraktas såsom sådan den afdelning af gymnasiet, som kallas *la section de pédagogie* vare sig *classique* eller *non classique*. Men äfven studier å normalskolan eller gymnasiet räknas icke, då det gäller främmande lefvande språk, såsom fullt tillräckliga för den blifvande lärarekandidaten. I första rummet gäller detta om Genève och dernäst om Belgien. I Frankrike är ännu uppmärksamheten på vigten af denna studiegren jämförelsevis nyss väckt, hvarför normalskolans arbete inom språksektionen ännu är vändt åt modersmålet och de klassiska språken. För det allra mesta hafva så väl i Belgien som Genève lärarne i lefvande språk, utom studier å normalskolan eller gymnasiet, vid inhemskt eller utländskt universitet vunnit doktorsgrad och genom flerårigt vistande och studium i annat land gjort sig fullt hemmastadda både vetenskapligt och praktiskt med det landets språk. Auställning af utländingar åter blott i egenskap af sådana till lärare är visserligen ingenstädes förbjudet, ehuru det numera börjar blifva mindre vanligt, i samma mån som det genom ökad tillgång på inhemska lärarekrafter blifvit obehöfligt. Så qvarstod visserligen ännu vid athenéet i Brüssel Hr *Möhl*, till börden infödd tysk, såsom lärare i tyska språket, ehuru rektor upplyste mig om, att detta under nu varande förhållanden endast kunde förklaras på grund af nämde lärares mångåriga

tjenstgöring redan före athenéets närvarande organisation. Likaledes var Hr *Reynolds*, till börden amerikanare, anställd såsom *professeur d'anglais* vid *Lycée Saint-Louis*, dock icke dertill befordrad i egenskap af utlänning, utan på grund af genomgångna lärdomsprof såsom *agrégé de l'université* i Paris. Hvad Genève beträffar, är det åter sällsynt att träffa vare sig vid skolan eller gymnasiet en lärare i lefvande språk, som icke är antingen infödd från det land, i hvars språk han undervisar eller åtminstone redan från sin ungdom blifvit detta språk så mäktig, att han ej kan skiljas från en inföding, ehuru icke därför någon slags nedsättning af kompetensvilkoren att vara vederbörligen *diplômé* i öfrigt kommit honom till del.

3. **Pedagogisk skicklighet** synes deremot vara en sak, som icke i synnerlig hög grad blifvit föremål för särskild öfning eller uppdrifvande. Vid normalskolorna är blott under sista året pedagogik särskildt undervisningsämne, hvilket åter under de tvänne sista åren är händelsen å gymnasiet i Genève, der å de pedagogiska sektionerna undervisningskonstens historia och grunddrag meddelas, dock endast en till två timmar i veckan i förening med någon praktisk öfning, en timme i veckan. I Frankrike och Belgien kan man säga, att omsorgen i detta fall snarare sökt sig uttryck i omfattande och tämligen i enskildheter gående reglementering öfver hvad metod, hvilka läskurser och läroböcker för olika klasser böra följas. I *Instruction ministérielle* af den 17 Augusti 1874 och särskildt i afseende på franska språket *le Circulaire rectoral* af den 5 April 1875 båda för Frankrike och en lång rad af *Arrêtés ministériels* för Belgien utgöra likasom de grundplaner, på hvilka och inom hvilka den pedagogiska skickligheten har att utveckla sig. Vid de frågor jag angående denna sak framställt, har jag alltid erhållit det svaret, att man väl kan och bör bestämma den kvantitativa sidan af skolans eller de särskilda klassernas arbete, hvaremot den kvalitativa sidan såsom beroende af hvarje lärjunges individualitet aldrig kan lagbindas eller i enlighet med antagen metod på förhand tillfredsställande afgöras, utan alltid finner sin säkraste och bästa lösning, då lärarens skicklighet i sitt ämne så väl som hans hela bildningsståndpunkt är den högsta och bästa möjliga. Jag kunde ej annat än känna mig öfvertygad om riktigheten af det påståendet, att den enda tillförlitliga utvägen till skolväsendets lyckliga utveckling och fullkomnande, hvad sjelfva undervisningsättet angår, endast kan gå i den riktningen, att kunskap och hög bildning i afseende å lärarne eftersträfvast såsom det första och allra angelägnaste. Hvad läraren ej vet och ej förstår, eller hvad hos honom ej blifvit utveckladt, det förblir för visso både oförstådt och outveckladt hos den ungdom han skall leda. Reglementering om visst bestämdt undervisningssätt kan väl vara en utväg, som låter sig i nödfall aulitas, men som alltid förblifver mindre betryggande i jämförelse med den förra.

4. **Lärarnes aflöning.** I så väl Belgien som Frankrike följes ungefär samma aflönings-

sätt som i Sverige, i det att ett visst belopp är bestämdt såsom den årliga lönen, hvilken i Belgien har tre olika klasser med tvänne grader inom hvarje eller sex olika grader, ordnade så, att hvar tredje år lönen ökas med ett belopp, som likväl icke är alldeles lika vid hvarje ökning. Lägsta graden är 2500 francs, hvartill kommer andel i *le minerval* eller den af lärjungarne erlagda afgiften, hvilken andel, enligt hvad rektor vid Brüssels atheneum sade mig, plögade derstädes uppgå till mer än 1000 fr. för hvarje lärare årligen. Den högsta löneinkomsten för en lärare på det senare stället uppgafs sammanlagdt till något öfver 7000 francs, och för rektor till omkring 9000 fr. Vid *le Collège de Genève* gäller äfven likartadt aflöningsätt, dock utan så stor gradåtskilnad, ty lägsta lönen är 3700 fr. och högsta 5000 fr. Vid *le Gymnase de Genève* och likaså vid *l'Ecole supérieure des jeunes filles* följes deremot ett annat sätt, som består deri, att ett visst belopp betalas årligen för hvarje lektionstimme i veckan. Lägsta årslönen för veckotimme är 200 fr., högsta 400 fr. Detta aflöningsätt kommer sig naturligtvis deraf, att delvis samma lärare äro anställda vid alla tre anstalterna. Sålunda kan en lärare hafva vid *le Collège* fast lön, t. ex. 5000 fr., och bestämdt antal undervisningstimmar i veckan, t. ex. 22, och dessutom vara lärare vid *le Gymnase* i ett visst ämne under exempelvis 5 timmar i veckan och därför aflönas med 400 fr. om året för hvarje veckotimme, hvilket således utgör en särskild inkomst af 2000 fr. årligen. På alla ställen utnämnas för öfrigt alla elementarlärarne omedelbart af regeringen, och begynna de enligt regel alla med samma lönegrad eller den lägsta samt uppflyttas i högre grad genom en särskild *arrêté*. Då dessutom i Belgien så väl som i Frankrike en viss rangskilnad upprätthålles mellan läroverken i de större och mindre städerna, hvilken i ekonomiskt afseende gör sig gällande dels på det sätt, att sjelfva lönen är något olika, dels derigenom att andelen i *le minerval* uppgår i följd af det högre lärjungeantalet till större belopp i de förra, så betraktas det såsom en icke oväsentlig befordran att från en mindre stads läroverk blifva öfverflyttad till en centralort. Detta befordringsätt, som naturligtvis går ut på beredande af en förmånligare ställning åt mera förtjenta förmågor, har åter bland allmänheten grundlagt den åsigten, att de skickligaste lärarne för det mesta äro att finna vid de större städernas läroverk, på grund hværaf slutligen de senares stora lärjungeantal i sin ordning äfven låter sig till god del förklaras.

C. Undervisningen.

Jag öfvergår slutligen till en kort redogörelse för hvad jag iakttagit rörande sjelfva undervisningen i hvad den angår lefvande språk, och vill jag äfven i detta afseende, för att undvika onödig vidlyftighet samt ej behöfva upprepa hvad åtskilliga reseberättelser

redan uttömmande behandlat, endast beröra hvad jag funnit vara mest anmärkningsvärdt eller verkligen förtjent af efterföljd.

1. **Hufvuddraget** i språkundervisningen, hvilket varit kännetecknande för alla de ställen, till hvilka mina iakttagelser utsträckt sig, har varit dess, om det så kan kallas, *praktiska* riktning. Härmed afser jag den egenskapen i undervisningen, att den samma syns mig öfverallt syfta till det målet, att göra lärjungarne förtrogna i första rummet med de sidor af det främmande språket, som omedelbarast och direktast sammanhännga med det praktiska lifvet. Vid så väl läsning af studieplaner och förordningar som vid samtal med lärare eller åhörande af deras lektioner har den iakttagelsen mött mig, att man sträfvar mindre till att, medels det främmande språket såsom blott öfningsfält, uppöfva eller odla lärjungarnes förståndsgåfvor än att meddela dem en någorlunda hjälplig insigt och färdighet i språket sjelft. Man synes medveten om, att det är angelägnare att de kunna läsa och förstå ett stycke främmande text, begripa en uttalad mening eller sjelfva göra sig begripliga, än att de äro väl bevandrade i språkreglerna. Jag vill icke dermed säga, att dessa senare försummas eller icke spela sin rol, men de hafva förefallit liksom tillbakaträngda från hedersplatsen, som deremot intagits af sjelfva spåkmaterialet. Många glosor, många öfningar, men få och korta regler, eller, som det sades mig, *peu de règles, d'autant plus d'exercices*, tyckes vara en allmänt följd grundsats. Grammatiken har påtagligen fått inrymma betydligt af sitt rum åt hvad vi kalla elementarläroboken. Mindre syntes mig detta måhända vara händelsen vid athenéet i Brüssel än på öfriga ställen, ty vid förstnämnda skola hade jag verkligen tillfälle att i både franska, tyska och engelska åhöra sådan direkt grammatisering öfver läsebokens text, med hvilken icke synnerligen mycket vinnes, så vida ej praktisk tillämpning i en mängd exempel omedelbart åtföljer. Med det praktiska målet för ögonen är man tillika angelägen om att vigten lägges i främsta rummet på det, som motsvarar hvad lärjungarne på sitt eget modersmål förstå. Det ordförråd, den stil, de talesätt, korteligen hela den sida af språket, som tillhör det dagliga lifvet, har sålunda förekommit mig jämförelsevis mera uppmärksammas än den, som företrädesvis endast framträder i litteratur. Läsning omedelbart af valda författare är väl allestädes i de högre klasserna vanlig, men med undantag för franska språket, i hvilket undervisningen äfven omfattar ganska vidlyftig historik öfver litteraturen, analysering af stilen och till och med någon utflykt på lingvistikens fält, synes denna läsning väsentligen afsedd att erbjuda ett godt material vid öfning i färdigheten att förstå en annan och sjelf göra sig förstådd. Samtal i dessa klasser öfver det lästa stycket, bestående vanligen i frågor och svar öfver dess innehåll eller sammanhängande redogörelse därför, allt hållet på det främmande språket ådagalägga alltid, att läraren ifrigt söker uppöfva lärjungarnes språköra och tillvänja dem att blifva förtrogna med just de glosor och de vändningar talspråket nytjar. Äfven i de lägre klasserna är syftet lika praktiskt. Ordförrådet för de före-

ställningar, med hvilka lärjungen redan är på sitt modersmål fullt hemmastadd, inläres och tillämpas oupphörligt i lokutioner, skrifuppgifter och memoreringsöfningar. Den goda följden af ett dylikt sträfvande är, att man hos lärjungarne råkar en vana att höra, uppfatta och förstå och till och med en lifaktig håg för att uttrycka sig på det främmande språket, som sannolikt är i regeln större än hos oss. Den ovilja, rädsla och tafatthet vid språkets praktiska användande, som mera näres än undanrödjes genom mycken grammatisering och mindre lit till glosor och elementaröfningar, tyckes på detta sätt lyckligt förbyggd. Jag kunde också icke annat än med skäl erkänna detta, då under en lektion i tyska i en af de högre klasserna vid *Collège Saint-Louis* läraren, efter att under förra hälften af lektionstimmen hafva omväxlande på franska och tyska utvecklat några frågor angående vissa tyska pronomen, hvarvid af lärjungarne endast korta enstaka svar behöfde afgifvas, inbjöd mig att, innan derpå textläsning skulle begynna, sjelf examinera i hvad jag önskade för att bedöma lärjungarnes ståndpunkt, och jag då vid på tyska framställda grammatiska frågor likaledes på tyska erhöi svar, visserligen ej hvar gång riktiga, men alltid med den färdighet i uttrycken, som visade att det för talet nödiga ordförrådet blifvit flitigt inöfvadt, och att försöket till dess användande icke var någon ny sak.

2. **Undervisningsmetoden** rättar sig naturligen efter sjelfva undervisningsmålet. *Textläsningen* vare sig i läseboken eller omedelbart ur författaren upptager väl ganska mycken tid, men användes i regeln ej för att inöfva grammatik utan mer för att inöfva ordförråd och talvändningar samt för att lemna stoff till muntliga skildringar, berättelser eller samtal. *Grammatik* inöfvas alltid deremot i samband med ett stycke i elementarboken. Detta tillgår ungefär som hos oss och erbjuder föga nytt. Ett drag i sjelfva metoden, som deremot har större betydelse än vanligen är fallet hos oss, är *utanläsningen*, som i Bruxelles och Genève fortsattes genom alla klasser och består deruti, att samtliga lärjungarne inötva en eller några verser eller ock ett prosastycke ur texten, hvarefter det af några uppläses, i ändamål lika mycket att inöfva rätt uttal som för att höja den djerfhet, som är behöflig, då språket skall muntligt användas vid andra tillfällen än blott innanläsning. Derefter prepareras ett nytt stycke, öfversättes och förklaras i de afseenden, som för klassen anses behöfliga, för att sedermera inläras och nästa gång utantill uppläsas. Vid gymnasiet i Genève brukas både direkt utanläsning och öfning i muntligt återgifvande af ett förut uppläst stycke. Hvad beträffar *exercitier*, har jag öfverallt anmärkt, att äfven skriftliga öfversättningar från det främmande språket till modersmålet flitigt användas, och betecknande är, att i studentexamen förelägges en sådan skriftlig uppgift. Öfriga skriföfningar så väl som extemporalier hafva icke erbjudit något annat anmärkningsvärdt, än att i de högre klasserna af franska läroverk och likaså å gymnasiet i Genève förekomma fria *uppsatser* äfven å det främmande språket, vanligen dock behandlande något ämne, som förut i klassen varit föremål för läsning.

3. **Kurser, uttal.** I afseende å de särskilda kurserna i olika klasser liksom inom olika skolor äro uppgifterna häröfver tämligen likartade och erbjuda, jämförda med de svenska skolornas, ingenting anmärkningsvärdt. Hvad åter särskildt angår lärjungarnes uttal i tyska och engelska, måste jag tillstå att, med undantag för skolorna i Genève, jag funnit detta vida osäkrare och mindre korrekt än man vanligen hör i svenska skolor. Om naturliga svårigheter på grund af skiljaktigheterna i romanska och germanska ljudlagar kunna delvis förklara detta, så torde äfven ett ytterligare skäl dertill ligga i det öfvermåttan stora antalet lärjungar i klasserna, hvilket gör, att tillräcklig öfning för hvarje särskild lärjunge i denna viktiga del af språket knappast kan af läraren från början medhinnas. Häraf blir följden åter den, att villiga och med mera språksinne begåfvade lärjungar kunna göra goda framsteg, medan kamrater af motsatt slag, som mindre inhämtat, samtidigt förete prof på ganska slående ojämnheter.

Såsom förut blifvit antydt, har jag i förestående berättelse om mina iakttagelser angående skolväsendet hufvudsakligen sökt att redogöra för sådana förhållanden, som förefallit mig mest anmärkningsvärda eller lärorika. Dervid har jag dessutom åsyftadt mindre en beskrifning af alla enskildheter fullständigt än anteckning om hvad som förefallit mig såsom det väsentliga. Åtskilliga andra frågor såsom den om examensväsendet, om skoltukten, om lärares och lärjungars förhållande till hvarandra m. fl. hafva deremot icke blifvit omnämnda, dels därför att tiden varit för kort till ernående af en någorlunda klar föreställning i hvarje sak, dels därför att hvad jag angående dem hunnit lägga märke till efter min uppfattning endast erbjudit sådana drag, med hvilka hvarje lärare är af egen erfarenhet tämligen förtrogen.

Westerås den 21 December 1878.

J. E. Modin.

I. Redogörelse för högre allmänna läroverket i Westerås.

A) Undervisningen.

Höstterminen började den 24 Augusti och slutade den 17 December.

Vårterminen började den 27 Januari och kommer att afslutas den 11 Juni.

Emedan Kgl. Maj:ts Nådiga stadga för Rikets allmänna läroverk af den 1 Nov. 1878 först några dagar före Vårterminens början här promulgerades, kunde några väsentliga af deri gifna föreskrifter föranledda förändringar i förut varande anordningar vid läroverket då icke vidtagas; dock blefvo 2 lärjungar, som vid Vårterminens början sökte inträde vid läroverket, emottagne, ehuru de ej fyllt 10 år.

Undervisningen, som hela läsåret fortgått utan afbrott, har varit förlagd till följande tider på dagen: kl. 7—9, 11—2 samt 4—5 på Måndags- och Thorsdagseftermiddagar. Gemensam morgonbön med bibelläsning och förklaring, hvilken omfattat senare hälften af *Apostlagerningarna* och förra hälften af *Luce Evangelium*, har egt rum hvarje läsdag på fjerdedelstimmen före kl. 7. Gemensam aftonbön har hållits endast på Måndagar och Thorsdagar. För första klassen har morgonbönen börjat kl. 7 $\frac{1}{4}$ och läsningarna kl. 7 $\frac{1}{2}$.

Gudstjenst har hållits hvarje Söndag med ungefär halfva lärjungeantalet på skolsalen, under det de öfriga öfvervarit gudstjensten i domkyrkan, enligt af Rektor fastställd ordning. Responsorierna vid gudstjensten i domkyrkan hafva utförts af skolorgdomens chör, som för detta ändamål varit indelad i 2 afdelningar, hvilka turvis tjenstgjort.

Gymnastiköfningarna hafva varit förlagda till eftermiddagarna kl. 5—7 tre dagar, kl. 5—6 en dag i veckan. Öfningarna i målskjutning med salongsgevär samt fäktning hafva egt rum kl. 10—11 tre dagar, kl. 5—6 en dag i veckan. Målskjutning med skarpa skott har egt rum på Lördagseftermiddagarna under Höstterminen så länge väderleken det tillät.

Den 6—7 Maj inspekterades Gymnastiköfningarna af Chefen för Kgl. Gymnastiska Centralinstitutet, Öfversten, R. S. O., R. S:t O. O. *G. Nyblæus*.

Sångöfningarna hafva egt rum kl. 9— $\frac{1}{2}$ 10 fyra dagar, kl. $\frac{1}{2}$ 11—11 likaledes fyra dagar, kl. 4—5 två dagar och kl. 5—6 tre dagar i veckan.

Instrumentalöfningarna hafva hållits en dag kl. 3—4, två dagar kl. 6—7.

Teckningsöfningarna hafva egt rum kl. 8—9 en dag, kl. 11—12 en dag, kl. 12—1 två dagar, kl. 1—2 tre dagar, kl. 3—4 två dagar, kl. 4—5 fyra dagar i veckan.

Antalet lärotimmar i veckan, under hvilka undervisning af särskilda lärare meddelats, öfningslärarnes undervisningstimmar deri icke inberäknade, inhämtas af följande tabeller:

Klass.	Antal närvarande lärjungar.				Antal undervisningstimmar af ämneslärare i nedannämnda klasser.													
	Gemensam linje Kl. 1—3.	Reallinie.	Latinlinie		Summa.	1—3.	4—5.		6—7.						Summa.			
			utan Grekiska.	med Grekiska.			Särskilda för Reallinien.	Särskilda för Latinlinien.	Gemensamma för Real- och Latinlinierna.	Särskilda för Real- linien.	Särskilda & Latinlinien			för frivillig undervisning				
											endast för dem	för Latinliniens alla lärjungar gemensamt.	som ej läsa Grekiska.	som ej läsa Grekiska.		Hebreiska.	Engelska.	
Höstterminen 1878.	1.	27	—	—	27	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
	2. <i>a</i>	23	—	—	23	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
	2. <i>b</i>	22	—	—	22	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
	3.	31	—	—	31	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
	Real-Latin 4.	—	14	21	35	—	22	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	37
	5.	—	9	14	23	—	22	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	37
	6:1	—	19	4	4	27	—	—	—	—	30	25	7	5	—	—	—	67
	6:2	—	6	6	9	21	—	—	—	—	30	25	7	5	—	—	—	67
	Latin 7:1	—	—	5	10	15	—	—	—	—	—	25	5	3	1	1 1/2	35 1/2	35 1/2
	7:2	—	—	9	7	16	—	—	—	—	—	25	5	3	1	1 1/2	35 1/2	35 1/2
		103	48	59	30	240	108	44	14	16	—	60	100	24	16	2	3	387*
Vårterminen 1879.	1.	29	—	—	29													
	2. <i>a</i>	22	—	—	22													
	2. <i>b</i>	23	—	—	23													
	3.	33	—	—	33													
	Real-Lat. 4.	—	14	20	34													
	5.	—	10	14	24													
	6:1	—	16	5	3	24												
	6:2	—	6	6	9	21												
Latin 7:1	—	—	5	9	14													
7:2	—	—	9	7	16													
		107	46	59	28	240												

* Härtill komma morgonbönerna, beräknade för 1 till 1 1/2 t.e. för de öfriga klass. till 4 t.r.

lika med Höstterminen 1878.

Begagnade läroböcker och genomgångna lärokurser i läseämnena inom de särskilda klasserna och afdelningarna inhemtas af nedanstående uppgift om

Genomgångna Pensa under läsåret:

Kristendom.

- Kl. 1.* 3 tim. — Bibl. Hist.: gamla testamentets 40 berättelser efter Steinmetz. — Katekes: 1:sta hufvudstycket. — Valda psalmer.
- Kl. 2.* 3 tim. — Bibl. hist.: nya testamentets efter Steinmetz. — Katekes: 2:dra hufvudstycket. — Bibelläsning och psalmer.
- Kl. 3.* 3 tim. — Bibl. hist.: repetition efter Hübner. — Katekes: 3:dje—5:te hufvudst. — Bibelläsning och psalmer.
- Kl. 4.* R. & L. tillsammans 2 tim. — Katekisation. — Bergs Bibelhandbok. — Bibelläsning: Luc. kap. 1—12 med förklaring.
- Kl. 5.* R. & L. tillsammans 2 tim. — Katekisation. — Bergs Bibelhandbok. — Bibelläsning: Mat. evang. med förklaring.
- Kl. 6.* Lägre afdeln. Klassiska linien 2 tim. — Förra hälften af Norbecks Teologi. — 1:sta perioden af Cornelii Kyrkohistoria. — Nya testamentets läsning med förklaring.
- Real-linien. — Gamla samt medeltidens kyrkohistoria efter Cornelii lärobok. — Nya testamentets läsning med förklaring.
- Högre afdeln. Klassiska linien. 2 tim. — Senare hälften af Norbecks Teologi. — 2:dra perioden af Cornelii Kyrkohistoria. — Nya testamentets läsning med förklaring.
- Real-linien. — Nyare tidens kyrkohistoria efter Cornelii lärobok. — Nya testam. läsning med förklaring.
- Kl. 7.* Lägre afdeln. Klassiska linien. 2 tim. — Norbecks Teologi. — 3:dje perioden af Cornelii Kyrkohistoria. — Nya testamentets läsning på grundspråket med förklaring.
- Högre afdeln. Klassiska linien. 2 tim. — Repetition af Norbecks Teologi och Cornelii Kyrkohistoria. — Nya testamentets läsning på grundspråket med förklaring.

Historia och Geografi.

- Kl. 1.* 4 tim. (3 i hist. 1 i geogr.) Historia: till kon. Gustaf I efter Ekelunds lärobok för första begynnare jemte muntligt meddelande. — Geografi: det allmännaste om världsdelarne efter jordgloben; Europas fysiska geografi samt Sveriges, Norges och Danmarks politiska efter Palmblads lärobok.
- Kl. 2 A.* 5 tim. (3 i hist. 2 i geogr.) Historia: Ekelunds lärobok från 1397 till och med Drott. Christina jemte läsning i Alanders läsebok. — Geografi: Europas från och med Nederländerna.

B. Lika med A.

- Kl. 3.* 5 tim. (4 i hist. 1 i geogr.) Historia: från och med Drottn. Christina jemte läsning af samma period i Alanders läsebok. — Geografi: Asiens, Afrikas, Amerikas och Australiens.
- Kl. 4.* R. & L. tillsammans 5 tim. (4 i hist. 1 i geogr.) Historia: Gamla och Medeltidens efter Pallins lärobok jemte läsebok af Sjögren. — Geografi: den matematiska samt Europas och Asiens fysiska och politiska.
- Kl. 5.* R. & L. tillsammans 4 tim. (3 i hist. 1 i geogr.) Allmän historia: repetition af Gamla och Medeltidens. Nyare tidens af Pallin läst och repeterad. — Svenska historien efter Ekelunds mindre sammandrag repeterad. — Geografi: den matematiska samt alla verdensdelarnes fysiska och politiska.
- Kl. 6.* Lägre afdeln. Klassiska linien. 3 tim. — Historia: Gamla och Medeltidens efter Pütz' läroböcker. — Geografi: repetition af den fysiska samt af de skandinaviska ländernas fysiska och politiska.
- Real-linien. 3 tim. — Historia: Fäderneslandets från och med Gustaf I efter Ekelunds större sammandrag. — Geografi: repetition af den fysiska samt af de skandinaviska ländernas fysiska och politiska.
- Högre afdeln. Klassiska linien. 3 tim. — Hela Svenska historien efter Ekelunds större sammandrag. — Geografi: repetition af den fysiska samt af de skandinaviska ländernas fysiska och politiska.
- Real-linien. 3 tim. — Historia: Palmblads lärobok i Nyare tidens till Franska revolution genomgången och flera gånger repeterad; repetition af fäderneslandets historia från och med Gustaf I. — Geografi: repetition af den fysiska samt af de skandinaviska ländernas fysiska och politiska.
- Kl. 7.* Lägre afdeln. Klassiska linien. 3 tim. — Historia: Palmblads lärobok i Nyare tidens till 1815 samt repetition af Fäderneslandets historia från Carl XII:s död. — Geografi: repetition af den fysiska samt af de skandinaviska ländernas fysiska och politiska.
- Högre afdeln. Klassiska linien. 3 tim. — Repetition af Gamla, Medeltidens och Nyare tidens historia äfvensom af Fäderneslandets. — Geografi: repetition.

Matematik.

- Kl. 1.* 4 tim. — Aritmetik (Nyströms lärobok): de fyra räknesätten i hela tal samt addition och subtraktion i decimalbråk; tillämpning på sorter; hufvudräkning.
- Kl. 2.* 5 tim. — Aritmetik (Nyströms lärobok): de fyra räknesätten i decimalbråk och allmänna bråk; hufvudräkning.
- Kl. 3.* 5 tim. — Aritmetik (Nyströms lärobok): regula de tri och intresseräkning; repetition af det föregående. — Geometri: åskådninglära efter muntligt föredrag; några satser ur Euklides I. med bevis.
- Kl. 4.* R. & L. tillsammans 5 tim. — Aritm.: repetition af det förut lästa. — Geom.: Euklides (Lindmans uppl.) böck. I och större delen af II. — Algebra (Björblings lärobok): obrutna kvant:s add., subtr., multipl. och uppdelning i faktorer.
- Kl. 5.* R. & L. tillsammans 5 tim. — Aritm.: intresse-, rabatt- och diskonträkning; planimetriska och stereometriska räkneexempel; repet. af reg. de tri. — Geom.: Euklides

(Lindman) böck. III, IV. — Algebra (Björling): obrutna kvant:s division; läran om bråk och negat. kvant:r; lättare eqvationer af 1:a gr. med en obekant.

Kl. 6. Lägre afdeln. Klassiska linien. 3 tim. — Arith.: intresse-, rabatt- och diskonträkning. — Geom.: repet. af Eukl. I och II jemte problemöfningar (Todhunter). — Algebra: eqvationer af 1:a gr. med en obekant, irrationela kvant:r, kvadratrotter ur siffertal; problem i Björlings probl.-samling 1:a afdeln. I, II, III. — Icke-Grekerna dessutom problemöfningar efter Björling och Todhunter 1 tim. i veckan.

Real-linien. 7 tim. — Algebra: eqvationer af första graden med en obekant; irrationela kvantiteter, kvadrat-rotter, räkning med radikaler, imaginära kvantiteter; eqvationer af andra graden till § 3 af kap. VIII (Björlings lärobok); öfningar ur Björlings probl.-samling: hela första afdeln. samt valda problem ur andra afdeln. — Geometri: Todh. öfningssatser till Eukl. I. — En skriftlig uppsats i månaden.

Högre afdeln. Klassiska linien. 3 tim. — Algebra: kvadrat-rotter, räkning med radikaler, imaginära kvantiteter; eqvationer af 2:dra graden till § 3; problem-öfningar; proportionsläran (Hultman). — Icke-Grekerna. 1 tim. — Geom. öfningssatser efter Todh. och algebraiska problem efter Lindman.

Real-linien. 7 tim. — Algebra (Björling): roteqvationer, eqvationer af 1:a graden med flera obekanta och af 2:a gr. med en obekant; läran om rotter, potenser, logaritmer och serier; proportionslära (efter Hultman); problem (Björlings samling) 2:a afdelningen I, III — Geometri: repetition af Euklides (Lindman) böck. III, IV; proportionslärans tillämpning på Geometrien (Lindmans lärobok); problem.

Kl. 7. Lägre afdeln. Klassiska linien. 4 tim. -- Algebra: eqvationer af 2:dra graden och roteqvationer samt tillämpning häraf på problem af planimetriskt och omvexlande innehåll. — Geometri: proportionslärans tillämpning på plangeometrien till likställda figurer (Lindman); öfningar till Eukl. III och IV (Todh.). En lärjunge (förut realist) har genomgått båda kurserna af Phragmens trigonometri samt läran om parabeln och ellipsen (efter Koniska Sektioner af Hallström).

Högre afdeln. Klassiska linien. 4 tim. — Algebra: eqvationer af 1:sta graden med flera obekanta; problem-öfningar; repetition. — Geometri: proportionslärans tillämpning på plangeometrien avslutad; problem-öfningar; repetition. En lärjunge har dessutom genomgått läran om logaritmer och serier, stereometrien, trigonometrien samt Koniska Sektioner (efter Hallström).

Naturalhistoria och Naturlära.

Kl. 1. 2 tim. — Öfversigt af människokroppens byggnad med ledning af Sandbergs lärobok och Gumperts väggtaflor. Det viktigaste af växt-organografien under examinering af lefvande växter och med ledning af Anderssons väggtaflor.

Kl. 2. 2 tim. — Sandbergs lärobok. Andra afdelningen, Zoologi till Rygggradsdjur. Tredje afdeln., Botanik till Faberogamer. Sexualsystemet.

Kl. 3. 2 tim. — Zoologi, Sandbergs lärobok, 2:dra afdelningen fr. sid. 57 till ryggradslösa djur. Botanik, samma lärobok till sid. 181, det med gröfre stil tryckta, samt sidd. 187—196. Undersökning af lefvande växter. Exkursioner.

Kl. 4. R. & L. tillsammans. 2 tim. — Zoologi, Sandbergs lärobok avslutad. Fysik och Kemi: Sandbergs lärobok, 5:e och 6:e afdelningarne.

Kl. 5. R. & L. tillsammans. 2 tim. — Zoologi, repetition af Wahlstedts mindre lärobok. Botanik, repetition af Kindbergs lärobok. Det allmännaste om vårt planetsystem efter Sandbergs lärobok. Grunddragen af läran om jorden efter Holmströms lärobok.

- Kl. 6.* Lägre afdelningen. Klassiska linien. — Botanik 1 tim. Areschougs läran om Växterna (Lund 1875), 3:e afdelningen, innehållande de Phanerogama växternas systematiska indelning. Undersökning af växter, exkursioner.
Real-linien. — Botanik 1 tim. Samma kurs som klass. linien.
Högre afdeln. Klass. linien. 1 tim. — Botanik, Areschougs lärobok, tredje afdeln. fr. de Monocotyledona växtfamiljerna, fjerde och femte afdelningarne, samt repetition af hela tredje afdeln. Undersökning af växter, exkursioner. Zoologi, det viktigaste om människokroppens byggnad efter Wahlstedts mindre lärobok.
Real-linien. 1 tim. — Botanik och Zoologi. Samma kurs som klass. linien.

Kemi och Fysik.

- Kl. 6.* Lägre afdeln. Klassiska linien. — Fysik 1 tim. Christies lärobok till § 33, om fasta, flytande och gasformiga kroppars egenskaper.
Real-linien. — Fysik 4 tim. Floderi lärobok, Geostatik, Hydrostatik och Aerostatik med tillhörande problem, samt läran om Elektricitet och Magnetism.
Kemi, 2 tim. Det viktigaste af Blomstrands mindre lärobok i oorganisk kemi till Magnetism.
Högre afdelningen. Klass. linien. — Fysik 1 tim. Christies lärobok till läran om ljudet jemte lösning af dithörande problem efter Floderi problemsamling.
Real-linien. — Fysik 4 tim. Floderi lärobok, läran om ljudet, ljuset och värmets samt repetition af Hydrostatik, Aerostatik, Elektricitet och Magnetism jemte dithörande problem.
Kemi 2 tim. Det viktigaste af Blomstrands mindre lärobok i oorganisk kemi, metallerna samt repetition af metalloiderna. Laborationsöfningar.
- Kl. 7.* Lägre afdeln. Klass. linien. — Fysik 2 tim. Läran om ljudet, ljuset, värmets, elektricitet och magnetism efter Christies lärobok jemte problem.
Högre afdeln. Klass. linien. — Fysik 2 tim. Läran om ljuset, elektriciteten och värmets; repetition; problemräkning.

Filosofi.

- Kl. 7.* Högre afdeln. 2 tim. — Antropologi och Logik efter Sjöbergs och Klingbergs läroböcker.

Svenska.

- Kl. 1.* 5 tim. — Uppläsning och förklaring af stycken ur Sundéns och Modins läsebok jemte öfning att återgifva innehållet. Af språkläran hufvudsakligen samma delar som i Tyskan, delvis med ledning af Sundéns lärobok. Den enkla satsens delar och satsbildningsöfningar. Rättskrifning efter Sundéns lärobok.
- Kl. 2.* 6 tim. — Innanläsningsöfningar ur Sundéns och Modins läsebok med redogörelse för innehållet. Det viktigaste af formläran samt kap. I af den allmänna satsläran efter Sundéns språklära. Öfningar i åtskiljandet af ordklasser, satsdelar och satser. Rättstafnings-, interpunktions- och satsbildningsöfningar.

- Kl. 3.* 6 tim. — Läsning af valda stycken i obunden och bunden form såsom i föregående klass. Formläran utförligare samt den allmänna satsläran efter Sundéns språklära. Rättskrifning efter diktamen med iakttagande af interpunktionsreglerna. Satsanalys. Satsbildningsöfningar. Skriftlig öfversättning från tyska språket på lärorummet.
- Kl. 4.* R. & L. tillsammans 4 tim. — Läsöfningar i Sundéns och Modins läsebok med redogörelse för innehållet af det lästa. Formläran och satsläran tämligen fullständigt. Satsöfningar. Interpunktionsöfningar. Skriftliga öfversättningar från tyskan på lärorummet.
- Kl. 5.* R. & L. tillsammans 3 tim. — Läsöfningar. Svenska språkets syntax jämte satsöfningar. Repetition af form- och satslära. En uppsats eller öfversättning hvarannan vecka.
- Kl. 6.* Lägre afdeln. Klassiska och Reala linien. 2 tim. vardera. — Läsning af skandinavisk litteratur jämte underättelser om författarne samt isländska efter Oldnorsk Læsebog af N. Nygaard. Ordbildningslära samt fornsvenskans böjningsformer. Satsanalys. Verslära. En uppsats eller öfversättning hvarannan vecka.
Högre afdeln. Klassiska och Reala linien. 2 tim. vardera. — Läsning af skandinavisk litteratur och isländska såsom i föregående afdelning. Öfversigt af Nordiska Mytologien med ledning af Sundéns lärobok. Stillära efter Sundéns och Modins lärobok. En uppsats eller öfversättning hvarannan vecka.
- Kl. 7.* Lägre afdeln. 2 tim. — Läsning af skandinavisk litteratur. Dispositions- och talöfningar. Literaturhistoria med ledning af Claësons lärobok t. o. m. Gustavianska perioden. En utförligare uppsats i månaden.
Högre afdeln. 2 tim. — Läsning som i föregående afdelning. Öfningar i disposition. Literaturhistoria. Talöfningar. Uppsatser enligt läroverksstadgan.

Tyska.

- Kl. 1.* 8 tim. — Substantivens, adjektivens, personliga, possessiva och demonstrativa pronomens samt hjälpverbens böjning jämte det svaga regelbundna verbets aktiva former efter Calwagens språklära. — Öfningar i särskiljande af den enkla satsens delar. — Calwagens elementarbok: kurs I (med undantag af st. 19—21, 30) samt af kurs II st. 1—3, 5, 8, dels muntligen dels skriftligen genomgångna.
- Kl. 2.* 7 tim. — Det viktigaste af formläran efter Calwagens språklära. — Calwagens elementarbok: kurs I, st. 19—21, 30, kurs II fullständigt samt 2:a afdeln. st. 1—15. — Öfningar i särskiljande af ordklasser, satsdelar och olika slags satser. — Vokabelläsning.
- Kl. 3.* 7 tim. — Substantivens genuslära jämte repetition af formläran i öfrigt efter Calwagens språklära. — Calwagens elementarbok: 2:a afdeln. fullständigt samt extemporalier st. 1—12. — Vokabelläsning och skriföfningar på lärorummet.
- Kl. 4.* R. & L. tillsammans 4 tim. — Formläran efter Flach repeterad samt af syntaxen det viktigaste till verbet. — Calwagens läsebok: sid. 1—47. — Extemporalier efter Calwagens elementarbok, st. 1—20. — Ett hemthema hvarannan vecka.
- Kl. 5.* R. & L. tillsammans 3 tim. — Formläran och det viktigaste af syntaxen. — Calwagens läsbok: sid. 1—53 af prosaiska afdeln. samt st. 1—12 af poetiska afdeln. — Extemporalier efter Calwagens elementarbok, st. 1—25. — Ett hemthema hvarannan vecka.
- Kl. 6.* Lägre afdeln. Klassiska linien. 1 tim. — Repetition af grammatiken. — Calwagens läsbok: sid. 29—72 af pros. afdeln. samt st. 1—12 af poet. afdeln.

Real-linien. 2 tim. — Grammatiken repeterad. — Calwagens läsbok, samma pensum som klassiska linien. — Skriföfningar dels på lärorummet, dels ett hemthema hvarannan vecka.

Högre afdeln. Klassiska linien. 1 tim. — Hjorts språklära fullständigt med repetition. — Schillers "Wilhelm Tell" 4:de och 5:te akt. Göthes "Hermann und Dorothea".

Real-linien. 2 tim. — Det samma som klassiska linien och dessutom Calwagens läsbok: st. 1—24. — Lokutions- och talöfningar. — Ett hemthema hvarannan vecka.

Franska.

Kl. 5. R. & L. 3 tim. — Oldes språklära: första kursen af kap. 1—6. — Oldes läsbok: öfversättning till svenska och till franska af styck. 1—33.

Kl. 6. Lägre afdeln. Klassiska linien. 4 tim. — Oldes språklära: 1:sta och 2:dra kursen af kap. 2—7. — Oldes läsbok: 1:sta afdeln. styck. 31—75. — Öfversättn. till franska af styck. 13—50 dels muntligen dels skriftligen på lärorummet. — Lokutionsöfningar.

Real-linien. 4 tim. — Lika med den klassiska.

Högre afdeln. Klassiska linien. 4 tim. — Oldes språklära: 1:sta och 2:dra kursen af kap. 2—9. — Oldes läsbok: 2:dra afdeln. st. 15—100. — Öfversättn. till franska af st. 31—68. — Lokutionsöfningar.

Real-linien. — Oldes språklära: lika med den klassiska linien. — Oldes läsbok: 2:dra afdeln. st. 15—100, 3:dje afdeln. st. 1, 2 och 4. — Öfversättning till franska af styck. 41—68 samt extemporalier efter Pauli och Philp. — Lokutionsöfningar. — Båda linierna skriföfningar å lärorummet.

Kl. 7. Lägre afdeln. 5 tim. — Oldes språklära: kap. 2—11. — Oldes läsbok: de poetiska styckena. — "L'ambitieux" af Scribe. — "L'honneur et l'argent" af Ponsard, 1:sta och 2:dra akten. — Extemporalier och skriföfningar efter Drysen, Pauli och Philp. — Ett hemthema hvarannan vecka.

Högre afdeln. 3 tim. — Oldes lärobok fullständigt med repetition. — "L'ambitieux" af Scribe 3 sista akterna. "Recueil de lectures françaises" par Enblom, II partie, st. 1—30. — Extemporalier efter Philp. — Lokutions- och talöfningar. — Ett hemthema hvarannan vecka.

Engelska.

Kl. 4. Real-linien. 7 tim. — Modins språklära och elementarbok: uttals- och formlära inöfvade i sammanhang med elementarbokens första kurs. — Moréns läsbok för yngre begynnare: st. 1—21. — Skriföfningar på lärorummet.

Kl. 5. Real-linien. 7 tim. — Modins språklära: formläran fullständigare; hufvudreglorna af syntaxen inöfvade i sammanhang med elementarbokens andra kurs. — Sturzen-Beckers läsbok: 1:a kursen sid. 1—48. — Skriföfningar på lärorummet.

Kl. 6. Lägre afdeln. Icke-Greker. 4 tim. — Modins språklära: uttalsläran samt det viktigaste af formläran. — Elementarboken: 1:a kursen. — Sturzen-Beckers läsbok: första afdeln. af första kursen.

Real-linien. 3 tim. — Modins språklära: formläran samt syntaxen fullständigare till Verbets Nominalformer. — Sturzen-Beckers läsbok: 1:a kursen, sid. 1—86. — Extemporerade öfningar. — Ett hemthema i månaden.

Högre afdeln. Icke-Greker. 4 tim. — Modins språklära: det viktigaste af syntaxen till Verbets Nominalformer i sammanhang med andra kursen af elementarboken. — Sturzen-Beckers läsbok: 1:a kursen, sid. 23—130. — Lokutions- och talöfningar.

Real-linien. 3 tim. — Modins språklära: formläran och syntaxen. — Sturzen-Beckers läsbok: 1:a kursen, sid. 92 till slutet. — Extemporerade öfningar. — Ett hemthema i månaden.

Kl. 7. Lägre afdeln. Klassiska linien (frivill.) 2 tim. — Modins språklära: uttalsläran samt det viktigaste af formläran jämte 1:a kursen af elementarboken.

Icke-Greker. 3 tim. — Modins språklära fullständigt. — Sturzen-Beckers läsbok: 1:a kursen, sid. 146 till slutet samt 2:a kursen, sid. 1—108. — Talöfningar efter "the English Echo."

Högre afdeln. Klassiska linien (frivill.) 2 tim. — Modins språklära: repetition af formläran samt det viktigaste af syntaxen i sammanhang med 2:a kursen af elementarboken. — Sturzen-Beckers läsbok: 1:a kursen, sid. 1—99.

Icke-Greker. 3 tim. — Modins språklära fullständigt. — Sturzen-Beckers läsbok: 2:a kursen, sid. 44 till slutet af prosaiska afdeln. samt af poetiska afdeln. sid. 194—218. Shakespeares "Macbeth," Act. I—IV. — Talöfningar efter "the English Echo."

Latin.

Kl. 4. 8 tim. — Törnebladhs elementarbok: 40 stycken. — Grammatik: det allmännaste af formläran efter Ellendt-Seyfferts lärobok.

Kl. 5. 8 tim. — Cornelius Nepos: Aristides, Cimon, Lysander, Alcibiades, Conon. — Grammatik: formläran och kasusläran efter Ellendt-Seyfferts lärobok. — Extemporerade öfningar.

Kl. 6. Högre afd. 8 tim. — Livius: 30 kapp. af första boken. — Virgilius: *Æn.* fjerde boken. — Cic. de senectute kapp. 1—10. — Grammatik och prosodik efter Rabes lärobok. — Extemporerade öfningar på lärorummet. — Ett hemthema hvarje vecka.

Lägre afd. 8 tim. — Cæsar: första boken af de bello Gallico. — Ovidius: *Metamorphoserna*: Orpheus. — Grammatik och prosodik efter Rabe. — Extemporerade öfningar på lärorummet. — Ett hemthema hvarje vecka.

Kl. 7. Lägre afdeln. 7 tim. — Livius II,31—III,35. — Virgilius *Æneid.*: II, III. — Horatius *Od.* I,1—20. — Repetition af Grammatiken. — Extemporalier. — Ett hemthema hvarje vecka.

Högre afdeln. 7 tim. — Livius III,37—72. — Virgilius *Æn.*: V VI. — Horatius *Od.* I. repet. — Cicero *Tusculan.* I. — Grammatik. — Extemporalier. — Antiquiteter. — Ett hemthema hvarje vecka.

Grekiska.

Kl. 6. Lägre afdeln. 7 tim. — Grammatik efter Löfstedt: Det viktigaste af Attiska dia-

lektens formlära till oregelbundna verben. — Aulins läsebok: valda läsöfningar. — Xenofons Anabasis: 2 kapitel af 1:sta boken.

Högre afdeln. 7 tim. — Grammatik: Attiska dialektens formlära utförligare och repeterad till oregelbundna verben samt af dessa de allmännast förekommande; hänvisningar till syntaxen muntligen. — Xenofons Anabasis: 1:sta boken. — Homeri Odysse: 95 vers af 1:a sången jämte grunddragen af Episka formläran.

Kl. 7. Lägre afdeln. 5 tim. — Grammatik: Oregelbundna verben jämte repetition af formläran. — Det allmännaste af Syntaxen till läran om Infinitiven. Xenofons Anabasis IV,3—V,6. — Homeri Odysse III, Iliad I, II. — Skriföfningar å lärorummet. — Extemporerad läsning.

Högre afdeln. 5 tim. — Grammatik: fullständig repetition. — Xenofons Anabasis VI. — Memorabilia: valda partier. — Plato Krito och af Apologia Socratis 1—15 kap. — Iliaden III, VI jämte delvis repetition af det förut lästa. — Odysseen II, III repeterad. — Skriföfningar å lärorummet.

Hebreiska.

Kl. 7. Lägre afdeln. 1 tim. — Formlära efter Lindbergs grammatik. — Läsöfningar. Högre afdeln. 1 tim. — Grammatik efter Lindbergs lärobok. — Läsöfningar.

I välskrifning hafva klass. 1—3 undervisats hvardera en timme i veckan.

Undervisningen i teckning har varit på följande sätt anordnad:

- Kl. 1.* 2 tim. i veckan. — Öfningar i den bundna teckningen efter Dr A Stuhlmans system, lodräta, vågräta och lutande linier i olika sammanställningar, ytmönster, månghörningar etc., utfördt i kvadratisk rutnät.
- Kl. 2.* 1 tim. — Teckning efter 1:sta kursen af de genom Kongl. Ecklesiastik-Departem. utgifna väggtaflor, samt öfningar i bunden teckning i kvadratisk rutnät.
- Kl. 3.* 1 tim. — Teckning efter Ecklesiastik-Departem. väggtaflor samt stigmografisk teckning efter Stuhlmans system.
- Kl. 4.* R. 3 tim. — Teckning efter 2:dra kursen af Ecklesiastik-Departem. väggtaflor, efter väggtaflor af Stuhlmann, innefattande rätliniga figurer, som kunna härledas ur regelbundna månghörningar samt efter väggtaflor af Wohlien, innefattande dels figurer, begränsade af räta och cirkelformigt böjda linier, dels sådana, begränsade af fritt böjda linier.
- Kl. 5.* R. 3 tim. — Detsamma som 4 R., äfvensom teckning efter förläggsplanscher af Carot, innefattande ornamentstilar från olika tidevarf.
- Kl. 6:1.* Real. och icke-Greker. 2 tim. — Detsamma som 5 R., äfvensom teckning efter gipsar i låg relief, efter Stuhlmans system.
- Kl. 6:2.* Real. och icke-Greker. 2 tim. — Teckning efter ornamentsplanscher af Carot, efter väggtaflor af Stuhlmann och Wohlien samt efter gipsar i låg relief, innefattande mera sammansatta former.
- Kl. 7:1.* Icke-Greker. 2 tim. — Detsamma som 6:2.
- Kl. 7:2.* Icke-Greker. 2 tim. — Teckning efter ornamentsplanscher af Carot.

Den 5—6 Mars inspekterades teckningsöfningarna vid läroverket af Slottsintendenten, R. W. O. E. A. Jacobsson.

Vid sångöfningarna, som upptagit 8 timmar i veckan, hafva lärjungarne varit fördelade i 5 sångklasser, hvilka varit oberoende af läsklasserna.

För de särskilda sångklasserna hafva kurserna och undervisningstiden varit följ.:

Första sångklassen (35 elever) 1 timme: 15 stycken af Cronhamns sånglära samt under Vårterminen 19 lektioner af Lundhs sångskola.

Andra „ (27 elever) 1 tim.: första hälften af Cronhamns sånglära.

Tredje „ (25 elever) 1 tim.: Cronhamns sånglära fullständigt.

Fjerde „ (38 elever) 2 tim.: Duetter och Trior.

Femte „ (32 elever) 2 tim.: Quartetter.

Dessutom hafva de 3 lägsta sångklasserna haft 1 timme i veckan koralsång, hvori äfven 4:de sångklassen deltagit 1 timme hvarje månad.

Alla eleverna, äfven de, som varit befriade från deltagande i sångöfningarna, hafva öfvats i notläsning, tonträffning samt kännedom om musikaliska tecken och termer.

Samtliga sångelevernas antal har varit 157.

I violinspelning hafva 10 lärjungar erhållit undervisning. Af dessa har en genomgått 1:a samt ett stycke af andra delen af Davids Violinskola, Kaysers samt en del af Kreutzers etyder; de öfriga hafva undervisats efter Hennings Violinskola 1:a och 2:a delen. Undervisningstiden har varit 2 timmar i veckan.

I orgelspelning hafva 8 lärjungar öfvats tillsammans 1 timme i veckan.

Vid Gymnastik- och Vapenöfningarna voro under kalenderåret 1878 lärjungarna fördelade på trenne afdelningar sålunda, att 7:2 utgjorde en afdelning, 7:1—5 en afdelning och 4—1 en afdelning. Andra afdelningen var indelad i 4, den tredje i 8 ungefär lika stora underafdelningar. Gymnastiköfningarna egde rum för 7:1—5 Måndagar och Fredagar kl. 5—6, Onsdagar kl. 6—7; för 4—1 Tisdagar och Onsdagar kl. 5—6, Fredagar kl. 6—7; under Höstterminen hade 7:1—5 sina öfningar Måndagar och Onsdagar kl. 6—7, Fredagar kl. 5—6; 4—1 sina Måndagar och Onsdagar kl. 5—6, Fredagar kl. 6—7.)

Samfälda öfningar i gevärsexercis och manöver för 7:1—5 förehades stundom å nämnda timmar, hvarjämte klass. 5 särskildt öfvades i dessa ämnen m. m. Tisdagar kl. 6—7 (under Höstterminen kl. 5—6). I bajonettfäktning öfvades 7:1—6 Thorsdagar kl. 10—11.

I fäktning med florett och sabel erhöllo lärjungarne i 7:2 undervisning Måndagar kl. 10—11 och Thorsdagar kl. 5—6.

Målskjutning med för "salongsskjutning" apterade gevär förehade klass 7:1 och 6, ett skjutlag i sender, å Gymnastiksalen Lördagar kl. 10—11. Öfriga genom Kgl. Cirkuläret den 23 Mars 1870 föreskrifna militäröfningar, som erfordra en blidare årtid, egde rum på särskildt för hvarje gång med hänsyn till väderleken bestämd tid, skjutöfningarna med 7:2 dock alltid på Lördagseftermiddagarna. Öfningarna omfattade målskjutning i skjutbana för 7:2 samt afdelnings- och kompaniexercis i såväl spridd som sluten ordning för 7:1—6. Under Vårterminen användes hertill 9 timmar, under Höstterminen 37, deraf 12 timmar till målskjutning, under ledning af Gymnastikläraren. Antalet af Gymnastiklärarens undervisningstimmar har under pågående militäröfningar icke inskränkts.

Beträffande från Gymnastiköfningarna befriade lärjungar, se nedanstående uppgift:

Tabellarisk uppgift
å antalet lärjungar, som på grund af nedanstående orsaker icke deltagit
i gymnastiköfningarna vid Westerås läroverk.

Termin och åldersgrupp.	S j u k d o m a r i											Andra orsaker.	Summa i öfningarne icke deltagande.	Hela antalet närvarande.	
	Syn- och hörsel-organ.	Nerv- systemet.	Cirkulations- organerna.	Andredrägts- organerna.	Matsmält- ningsorgan.	Urin- och köns-organ.	Rörelse- organerna.	Missbildning.	Bråck och bråck-anlag.	Allmän- svaghet.	Andra sjuk- domar.				Summa.
Vårtermin 1878.															
Under 15 år . .	—	—	—	1	—	—	—	2	5	2	—	10	—	10	99
15 år ell. deröfver	—	—	3	3	—	1	5	3	8	1	—	24	—	24	123
Summa	—	—	3	4	—	1	5	5	13	3	—	34	—	34	222
Hösttermin 1878.															
Under 15 år . .	—	—	3	—	—	—	—	1	6	1	—	11	—	11	132
15 år ell. deröfver	—	—	2	8	—	—	4	4	4	—	—	22	—	22	108
Summa	—	—	5	8	—	—	4	5	10	1	—	33	—	33	240

Den 30 September 1878 inspekterades militärofningarna vid läroverket af Öfverste-löjtnanten vid Kgl. Westmanlands Regemente R. S. O. m. m. A. M. O. Reuterskjöld.

B) Lärarne.

Lärarnes tjänsteåligganden voro under Höstterminen 1878 på följande sätt fördelade:

Undertecknad <i>Rektor</i> : Latin i 7:2, 7 tr; i 5, 2 tr; morgonbönerna; gudstjensterna; Latinska hemthemata i 7:2	13	timmar i veckan.
Lektorn, Fil. Dukt. <i>J. S. Löfberg</i> : Hist. och Geogr. i 7, 6:2, L. 6:1; Svenska uppsatser i 6:2	15	” ”
Lektorn, Fil. Dukt. <i>C. H. Johanson</i> : Nat.hist. i 6, 4 tr; Fysik i 7:1, R. 6, L. 6:1, 11 tr; Kemi i R. 6, 4 tr; Svenska uppsatser i 6:1; Klassföreståndare i R. 6:2	19	” ”
Lektorn, Fil. Dukt. <i>D. A. Sundén</i> : Svenska i 7—5 (utom 1 t:e i 7:1), 14 tr; i 4, 1 t:e; Filosofi i 7:2, 2 tr; Svenska uppsatser i 7:2	17	” ”
Lektorn, Teol. och Fil. Dukt. <i>C. Schmidt</i> : Kristendom i 7—5, 14 tr; Svenska i 7:1, 1 t:e; Hebreiska, 2 tr; Svenska uppsatser i 7:1	17	” ”
Lektorn, Fil. Dukt. <i>Th. D. G. Widegren</i> : Grekiska i 7, 10 tr; Latin i 7:1, 7 tr; Latinskrifning i 7:1	17	” ”

Lektorn, Fil. Dokt. <i>J. E. Modin</i> : Franska i 7:2, 3 t:r; Tyska i 6:2, 3 t:r; Engelska med frivilliga i 7, 3 t:r, med icke Greker i 7, 6 t:r, i 6:2, 4 t:r; Fransk skrifning i 7:2; Tysk skrifning i R. 6:2; Engelsk skrifning utom i R. 6:1; Klassföreståndare i L. 6:2	19	timmar i veckan.
Lektorn, Fil. Dokt. <i>Th. C. C. Billbergh</i> : Matematik i 7, 8 t:r, i L. 6:2 och R. 6:1, 10 t:r; Problemöfningar med icke Greker i 6:2, 1 t:e; Fysik i 7:2 och L. 6:2, 3 t:r; Matematisk skrifning i 7 och R. 6:1; Klassföreståndare i 7:2	22	” ”
v. Adjunkten, Fil. Dokt. <i>A. Nilsson</i> : alla ämnen i 1 (utom Kristendom, Kalligrafi och Teckning) 21 t:r; Naturlära i 5—3, 6 t:r; Morgonbönerna i 1, 1 $\frac{1}{2}$ t:e; Klassföreståndare i 1	28 $\frac{1}{2}$	” ”
Adjunkten <i>S. H. Rathsman</i> : Franska i 7:1—5, 24 t:r; Fransk skrifning i 7:1; Klassföreståndare i 7:1	24	” ”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>F. J. L. Wulff</i> : Matematik i R. 6:2, L. 6:1, 5—3, 25 t:r; Problemöfningar med icke Greker i 6:1, 1 t:e; Matematisk skrifning i R. 6:2; Klassföreståndare i 5	26	” ”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>C. A. Hwasser</i> : Grekiska i 6, 14 t:r; Tyska i 6:1—4, 10 t:r; Tysk skrifning i R. 6:1 och 5; Klassföreståndare i 4	24	” ”
v. Adjunkten, Fil. Kand. <i>J. Th. Pagander</i> : Hist. och Geogr. i 3 och 2 <i>b</i>), 10 t:r; Matematik i 2, 10 t:r; Engelska med icke Greker i 6:1, 4 t:r; Svenska i 2 <i>b</i>), 2 t:r; Tysk skrifning i R. 4; Klassföreståndare i 2 <i>b</i>)	26	” ”
Adjunkten, Fil. Kand. <i>K. A. Stigman</i> : Svenska i 2 <i>a</i>), 6 t:r; Naturlära i 2, 4 t:r; Latin i 5, 6 t:r; Hist. och Geogr. i 2 <i>a</i>), 5 t:r; Svensk skrifning i 5 och 4	25	” ”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>C. G. Åström</i> : Kristendom i 4—1, 14 t:r; Klassföreståndare i 2 <i>a</i>)	14	” ”
Anm. För Adj. <i>Åström</i> , som i egenskap af Folkskole-Inspektör under hela läsåret haft partiel tjenstledighet, har Lektor <i>Billbergh</i> tjenstgjort 4 timmar, Adjunkten <i>Swartz</i> 1 $\frac{1}{2}$ t:e, Adj. <i>Sandelius</i> 1 $\frac{1}{2}$ t:e, Adj. <i>Janzon</i> 4 t:r och v. Adj. <i>Nilsson</i> 1 $\frac{1}{2}$ t:e (tillsammans 12 $\frac{1}{2}$ t:r i veckan).		
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>J. A. F. Swartz</i> : Engelska i R. 6, 6 t:r, i 5 och 4, 14 t:r; Latin i 6:1, 8 t:r; Latinskrifning i 6:1; Engelsk skrifning i R. 6:1; Klassföreståndare i L. 6:1	28	” ”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>E. Sandelius</i> : Hist. och Geogr. i R. 6:1, 5 och 4, 12 t:r; Latin i 6:2 och 4, 16 t:r; Latinskrifning i 6:2; Klassföreståndare i R. 6:1	28	” ”
Adjunkten, Fil. Kand. <i>J. Janzon</i> : Svenska i 4 och 3 (utom 1 t:e		

i 4), 9 t:r; Tyska i 3 och 2, 21 t:r; Tysk skrifning i L. 4; Klassföreståndare i 3	30	timmar	i	veckan.
Gymnastikläraren, Kapten <i>R. Bolling</i> : Gymnastik och vapenöfningar i alla klasser (undervisningstiden utom schema oberäknad).	11	„	„	
Musikläraren, Direktör <i>C. J. Bolander</i> : Musik- och Sångöfningar i alla klasser	12	„	„	
Läraren i Teckning, Löjtnant <i>O Brander</i> : Kalligrafi och Teckning i alla klasser.	18	„	„	

Från och med den 2 September till och med den 9 Oktober var Rektor *Mossberg* i egenskap af Lekmannaaombud vid Kyrkomötet hindrad att tjänstgöra vid Läroverket. Till v. Rektor under samma tid var Lektor *Löfberg* förordnad; *Mossbergs* öfriga tjänste-
 äligganden sköttes af Lektor *Widegren* och Adjunkten *Sandelius*.

Från och med Vårterminens början till den 10 Mars var Direktör *Bolander* af sjukdom hindrad att tjänstgöra. Undervisningen i Sång och Instrumentalmusik måste under tiden ligga nere, enär ingen vikarie kunde erhållas.

Från och med den 20 Mars till Vårterminens slut har Lektor *Sundén* varit af sjukdom hindrad att tjänstgöra. Hans tjänstgöringsskyldighet uppehölls till en början af några bland de öfrige lärarne, men ifrån och med den 27 Mars har uppå förordnande af H. H. Eforus Adjunkten *Janzon* tjänstgjort såsom vik. Lektor i hans ställe. Adjunkten *Janzons* tjänstgöringsskyldighet har, likaledes på H. H. Efori förordnande, under samma tid uppehållits af Fil. Kand. *C. A. R. Ljungdahl*, med undantag för undervisningen i modersmålet i 4 kl., som Adj. *Janzon* fortfarande behållit.

Från och med den 16 Maj till Vårterminens slut har Läraren i Teckning, Löjtnant *Brander*, varit af militära tjänstäliggande hindrad att tjänstgöra vid läroverket. Hans undervisningsskyldighet har under tiden till en del uppehållits af Gymnastikläraren, Kapten *Bolling*.

Tjänstlediga: Adjunkten *H. E. Lyrberg* under hela läsåret; Adjunkten *P. A. Peterson* under Höstterminen, båda på grund af styrkt sjuklighet.

Förordnade: till vik. Adjunkter: Fil. Dokt. *A. Nilsson* för Adj. *Lyrberg* under hela läsåret; Fil. Kand. *J. Th. Pagander* för Adj. *Peterson* under Höstterminen.

Angående öfriga tillfälliga tjentledigheter och förordnanden: — se ofvan.

Vikarierna tillkommande arvodesbelopp af Statsmedel utgöra:

för Höstterminen	vik. Adj. <i>Nilsson</i>	411: 63.	
	vik. Adj. <i>Pagander</i>	411: 63.	
vik. för Rekt. <i>Mossberg</i>	{	vik. Rektor <i>Löfberg</i>	78: 30.
		Lekt. <i>Widegren</i>	153: 12.
		Adj. <i>Sandelius</i>	27: 83.
			1082: 51.
för Vårterminen	vik. Lekt. <i>Janzon</i>	76: 39.	
	vik. Adj. <i>Nilsson</i>	482: 60.	
	vik. Adj. <i>Ljungdahl</i>	181: 57.	740: 56.
			<u>1823: 07.</u>

Till Lärare i Teckning efter afidne *N. Tufvesson* har Löjtnanten vid Kgl. Werm-lands Fältjägarekorps *Ottomar Johan Brander* blifvit utnämnd och sedan läsårets början i denna egenskap tjenstgjort. Denna tjenstgöring har gifvit ytterligare stöd åt den förhoppning om en för ungdomen fruktbarande undervisning i ett ämne, som nu gör sig alltmera gällande, hvartill Löjtnant *Branders* förut under mångårig lärareverksamhet på samma område vunna skicklighet och erfarenhet berättigade, och vi helsa honom hjertligen välkommen ibland oss.

Löjtnant *Brander* har om sig lemnat följande biografiska uppgifter:

Ottomar Johan Brander, född i Stockholm den 3 Febr. 1838; Student i Upsala 1855; Öfficer 1860; genomgått Kgl. Gymnastiska Central-Institutet med betyg af den 1 April 1865; genomgått Kgl. Akademien för de fria konsterna med betyg af den 28 September 1877; förordnad till Gymnastiklärare vid Eskilstuna lägre Elementarläroverk 11 Aug. 1866; utnämnd ordinarie Gymnastiklärare derstädes 1 Febr. 1867; förordnad Teckningslärare vid samma läroverk 21 Aug. 1869; utnämnd ordinarie Teckningslärare derstädes 16 Okt. 1874; tagit afsked från ofvannämnda lärarebefattningar sommaren 1875; utnämnd ordinarie Teckningslärare vid Kristinehamns lägre Elementarläroverk 29 Juni 1877; utnämnd ordinarie Teckningslärare vid Westerås högre Elementarläroverk 15 Juni 1878.

Adjunkten *C. G. Åström* har under den 2 Sept. 1878 erhållit fullmakt å Kyrkoherdetjensten i *Odensvi* pastorat af Westerås Stift och skall den 1 Maj 1880 tillträda denna befattning.

Någon ledig ordinarie lärareplats vid läroverket finnes ej för närvarande.

C) Lärjungarne.

Antalet när- och frånvarande lärjungar under Höttermänen 1878 och Värtermänen 1879 synes af nedanstående Tabell:

Klass.	Gemensamma linien		Reallinien		Latinlinien.			Summa		Total- summa.
	närv.	frånv.	närv.	frånv.	med	utan	från- varande.	närv.	frånv.	
					grekiska	grekiska				
					närvarande.					
1	27	—	—	—	—	—	—	27	—	27
2	45	—	—	—	—	—	—	45	—	45
3	31	—	—	—	—	—	—	31	—	31
4	—	—	14	—	—	21	—	35	—	35
5	—	—	9	—	—	14	—	23	—	23
6: 1	—	—	19	—	4	4	—	27	—	27
6: 2	—	—	6	—	9	6	—	21	—	21
7: 1	—	—	—	—	10	5	—	15	—	15
7: 2	—	—	—	—	7	9	—	16	—	16
Summa	105	—	48	—	30	59	—	240	—	240
Höttermänen 1878.										
1	29	—	—	—	—	—	—	29	—	29
2	45	1	—	—	—	—	—	45	1	46
3	33	—	—	—	—	—	—	33	—	33
4	—	—	14	—	—	20	1	34	1	35
5	—	—	10	—	—	14	—	24	—	24
6: 1	—	—	16	—	3	5	—	24	—	24
6: 2	—	—	6	—	9	6	—	21	—	21
7: 1	—	—	—	—	9	5	—	14	—	14
7: 2	—	—	—	—	7	9	—	16	—	16
Summa	107	1	46	—	28	59	1	240	2	242
Värtermänen 1879.										

I sjunde latinklassen hafva under Høstterminen 1878 åtta lärjungar deltagit i undervisningen i Grekiska och tillika begagnat sig af undervisningen i Engelska och Hebreiska; åtta hafva læst Grekiska och Engelska, men icke Hebreiska, en Grekiska och Hebreiska men icke Engelska.

I afseende på lärjungarnes deltagande i teckning, musik och gymnastik under Høstterminen, se Bil. 1.

Hemlexor hafva blifvit lärjungarne i alla klasser föresatta: i klasserna 1—5 i allmänhet i 2:ne læroämnen för hvarje dag, i de öfriga i 3:ne; och kunna dessa hemlexor anses hafva upptagit i klass. 1 en timme, i 2 och 3 två, i 4 och 5 tre samt i 6 och 7 tillsammans med de skriftliga hemarbetena fyra timmar om dagen.

Helsotillståndet bland lärjungarne har under hela læsåret varit i allmänhet tillfredsställande. Några få fall af difterit hafva förekommit, hvaraf ett med dödlig utgång. Tre lärjungar hafva dessutom afidit under læsåret, hvaraf 2 af lungsot, 1 af strypsjuka. Hvad deras kropps-konstitution beträffar, så kan denna sägas vara i allmänhet god, med undantag för några få bland de lärjungar, som deltaga i gymnastik-öfningarna samt några af dem, som från dessa öfningar äro befriade, i afseende på hvilka sistnämnda närmare besked inhentas af den dem beträffande här ofvan intagna tabell, som utvisar anledningen till befrielsen. Den 6 Februari hölls undersökning i afseende på färgblindhet med ungefär halfva lärjungeantalet af Professorn R. N. O. Doktor *A. F. Holmgren*. Endast en lärjunge befanns färgblind.

Antalet lärjungar, som under hvardera terminen af sist förflutna kalenderår blifvit vid læroverket inskrifna, eller inom detsamma flyttade, eller derifrån afgått, se Bil. 2 *a)* och *b)*.

Af de 54 lärjungar, som under læsåret blifvit vid læroverket inskrifne, har ingen förut bevestat endast folkskola, utan allesammans annan offentlig eller enskild undervisningsanstalt.

Förteckning öfver under sistförflutna kalenderår afgångna lärjungar samt dem angående uppgifter — se följande Tabell:

De afgångne lärjungarnes N a m n.	Klass som lärjunge tillhörde vid af- gången.	Afgången under Vår- och påföljan- de mellantermin.	Afgången under Höst- och påföljan- de mellantermin.	Afgången under Höst- och påföljan- de mellantermin.	Efter aflygd god- känd afgångsexam- en på Vårtermin.	Summa afgångne.	Anmäld afsigt vid afgången.
C. G. Sjöström	7: 2	—	—	1	—	—	öfvergång till Universitetet.
O. G. Carlsson	7: 2	—	—	1	—	—	d:o.
A. E. E. Ohlsson	7: 2	—	—	1	—	—	att ingå vid Handelsinstitut.
J. Söderberg	7: 2	—	—	1	—	—	öfvergång till Universitetet.
C. A. F. Wallgren	7: 2	—	—	1	—	—	att ingå vid Handelsinstitut.
K. A. Olauson	7: 2	—	—	1	—	—	d:o.
P. E. Andersson	2	1	—	—	—	—	att priv. fortsätta studierna.
A. E. Andersson	2	1	—	—	—	—	d:o.
C. E. Wiberg	2	1	—	—	—	—	att öfvergå till annat Läroverk.
Å. H. H. Lundqvist	R. 5	1	—	—	—	—	att söka plats på Kontor.
L. A. J. Öberg	R. 7: 1	1	—	—	—	—	öfvergång till annat Läroverk.
J. L. Andersson	R. 5	1	—	—	—	—	att egna sig åt Landtbruk.
J. A. Lundgren	R. 5	1	—	—	—	—	att ingå vid Folkskolelär.-Semin.
K. S. L. Linder	L. 6: 1	1	—	—	—	—	att öfvergå till annat Läroverk.
K. F. A. Åman	R. 4	1	—	—	—	—	att ingå vid Jernvägen.
K. B. Forsman	R. 4	1	—	—	—	—	att egna sig åt Landtbruk.
J. Andersson	R. 6: 1	1	—	—	—	—	d:o.
C. A. Hellman	R. 6: 2	1	—	—	—	—	d:o.
A. L. Pettersson	R. 6: 1	1	—	—	—	—	att ingå vid Jernvägen.
V. A. Borg	2	1	—	—	—	—	att blifva Sjöman.
B. A. Danielsson	R. 4	1	—	—	—	—	att ingå vid Jernvägen.
H. M. Odelberg	R. 5	1	—	—	—	—	att blifva Brukselev.
K. L. Meurlin	R. 5	1	—	—	—	—	öfverårig i klassen.
J. E. E. O. Wålstrand	L. 4	1	—	—	—	—	att egna sig åt Landtbruk.
H. E. Gustafsson	R. 4	1	—	—	—	—	d:o.
C. F. Ridderstolpe	R. 4	1	—	—	—	—	att söka inträde vid Sjökrigsskol.
A. G. Lundevall	2	1	—	—	—	—	öfverårig i klassen.
C. G. A. Romander	2	1	—	—	—	—	att priv. fortsätta studierna.
G. A. Lundholm	R. 5	1	—	—	—	—	att söka inträde vid Jernvägen.
V. A. Karlsson	R. 6: 1	1	—	—	—	—	att söka inträde vid Teknisk skola.
C. Lundh	L. 6: 1	1	—	—	—	—	att egna sig åt Landtbruk.
G. F. Forssell	R. 6: 1	—	1	—	—	—	att söka inträde vid Jernvägen.
C. O. Göransson	L. 7: 1	—	—	—	1	—	
A. A. Engström	R. 6: 1	—	1	—	—	—	att egna sig åt Landtbruk.
Karl Fredr. Andersson	2	—	1	—	—	—	att ingå vid Mekanisk verkstad.
Anders Johan Eriksson	L. 6: 1	—	1	—	—	—	att blifva Pharmaceut.
Summa	—	25	4	6	1	36	

Beloppet af under sistförflutna kalenderår till lärjungarne utdelade *stipendier* utgjorde Kr. 1,632: 35; *premier* och *understöd* Kr. 565: 07 eller tillsammans Kr. 2,197: 42.

Under Höstterminen 1878 hafva 21 och under Vårterminen 20 lärjungar varit befriade från afgift till både materielkassan och byggnadsfonden; från afgiften till byggnadsfonden men icke till materielkassan hafva under Höstterminen 20 och under Vårterminen 24 lärjungar varit befriade: ingen lärjunge har varit befriad från afgift till materielkassan, men icke till byggnadsfonden.

D. Undervisningsmateriel.

För läroverkets medel hafva inköpts en elektricitetsmaskin af Ramsdens konstruktion med 19 dec.tums skifva och 2 exemplar af *F. Ahlbergs* skolherbarium, hvarjeme den kemiska undervisningsmaterielen blifvit tillökad med åtskilliga kolfvar, bägare, skålar och flaskor m. m.

Skolans herbarium har blifvit omlagdt å godt papper och ordnadt samt början gjord till en frukt- och frösamling.

För Bibliothekets medel äro inköpta:

Upsala Universitets årsskrift 1878.

Sandström. Emendationes in Propertium, Lucanum, Valerium Flaccum.

Sahlén, C. Y. Är det sköna rent?

” Om bestämningsgrunders valbarhet.

Arnell, H. V. Om vegetationens utveckling i Sverige 1873—75.

Sandström, C. E. Studia critica in papinium statium.

Frigell, A. Collatio codicum Livianorum. P. I.

Pedagogisk Tidskrift för 1879.

Nordisk Tidskrift utgifven af Letterstedtska föreningen. 1879.

Posttidningen för 1879.

Upsala Universitets Årsskrift 1879.

Winroth, A. O. Om tjenstehjonsförhållandet. I. Ups. 1878.

Eneström, G. Differentialkalkylens historia. I. Ups. 1878.

Knös, O. V. De digammo Homericæ qvestiones. III. Ups. 1878.

Edman, L. Zur Rection der deutschen præpositionen. I:er Lief. Ups. 1879.

Sahlén, C. Y. Om det inre och det yttre. Ups. 1879.

Berman, E. O. Om den nyare Italienska Filosofien. Ups. 1879.

Sveriges Geologiska Undersökning.

Kartbladen N:is 63—67 med beskrifningar.

Om Floran i Skånes kolförande bildningar af *A. G. Nathorst*. II. Floran vid Höganäs och Helsingborg.

C. v. Linnés Svenska arbeten. 2:a och 3:e häftet.

Svenska Akademiens handlingar. 53:e delen.

Följande gåfvor hafva blifvit öfverlemnade till läroverket och biblioteket:

Från Kongl. Ecclesiastik-Departementet:

Hildebrand, H. Stockholms stads jordebok 1420—1474. Stockh. 1876.

Hildebrand, E. Svenskt Diplomatarium, utgifvet af Riks-Archivet. 6:e B:et 1 häft. Sthlm 1878.

Silfverstolpe, C. Svenskt Diplomatarium från och med 1401, utg. af Riksarkivet. 1:a delens 2:e häfte. Sthlm 1877.

- Congrès international d'anthropologie & d'archéologie préhistoriques. T. I. II. Sth. 1876.
Cronholm, A. Trettioåriga kriget och underhandlingarne i Tyskland. 1:a delens sedn. afdeln. Sthlm 1877.
Silfverstolpe, C. Historiskt Bibliothek. Häft. I—III. Sthlm 1877—78.
 Handlingar rör. Sveriges Historia. 1:a serien. Kon. Gustaf 1:es registratur. VII. häft. 2. Sthlm 1878.
 „ 3:e serien. Sv. Riksrådets protokoll. I. 1621—29. Sthlm 1878.
Hellstenius, J. Anteckningar om utländska Bibliothek. Sthlm 1877.
Staaß. La Littérature Française. T. I—III. Paris 1873—75.
Törngren, L. M. Fria lekar. Sthlm 1879. 6 ex.
 Underdånigt betänkande och förslag angående ordnandet af teckningsundervisningen af Komiterade. Sthlm 1879. 5 ex.

Från Kongl. Vetenskaps-Akademien:

- Handlingar, Ny följd, 14:e B:ets 2:a häfte. 1876.
 Bihang till Handlingarne 4:e B:et h. I. II.
 Öfversigt af Förhandlingarne, 34:e årg.
Malmsten, P. H. Minnesteckning öfver *P. af Bjerkén*.
 „ Minnesord öfver *C. v. Linné*.
Santesson, C. Minnesteckning öfver *Christ. Carlander*.
 Minnespenning öfver Prof. *C. J. Sundevall*.

Från Sekreteriatet vid det Kgl. Norske Frederiks Universitet i Christiania:

- La Norvége; Catalogue special pour l'exposition universelle de Paris 1878.
 Christ. 1878.
Unger, C. R. Heilagra Manna Sögur. I. II. Christ. 1877.
Sars, G. O. Bidrag till kundskapen om Norges arktiske Fauna. I. Chr. 1878.
Gamborg, J. Om byerne og landet. Chr. 1877.
Hertzberg, E. Om kreditens begreb och væsen. Chr. 1877.
 „ Fremstilling af grundsætningerne for seddelbankers indretning och virksomhed. Chr. 1877.
Klær, A. N. Bidrag til belysningen af skibsfartens økonomiske forhold. Chr. 1877.
 „ Om seddelbanker. Chr. 1877.
Gamborg, J. C. Seddelbanken. Chr. 1877.
 Festskrift til det Kgl. Universitetet i Upsala ved dets jubilæum 1877 fr. Frederiks Universitetet i Christiania.
 Om Norske Kongers hyldning og kröning. Chr. 1873.
 Minnespenning og biografi öfv. Drottning *Josefina*.
Broch, O. J. Le Royaume de Norvége et le Peuple Norvégien. Chr. 1876.
Nielsen, Yngv. Aktnessige bidrag til Sveriges politiske historie 1812—13.
Holst, Elling. Om Poncelets Betydning for Geometrien. Chr. 1878.
Schübeler. Pflanzenkarte. I.

Från C. M. Sjöbergs Bokhandel:

Årskatalog för Sv. Bokhandeln 1878.

Från Hr A. Müntzing:

En stuff Cerit fr. Bastnäs.

Från Hr Lektor N. Pahl:

Några stuffer bergsalt från Stassfurt.

Från Apotekaren T. Silfverskjöld:

En större samling droger.

Från Ynglingen Aug. Decker:

En bröstnål från Kina.

E. Läroverksbyggnader och Inredningsmateriel.

I anseende till behovet af flera lärorum har en af de större salarna på nedre botten blifvit afdelad till 2:ne läsrum. Kostnaden har bestridts af Läroverkets byggnadsfond.

F. Ekonomiska förhållanden.

I afseende på ställningen i Läroverkets kassor vid slutet af år 1878, se Bil. 3.

Med H. H. Efori tillåtelse och i öfverensstämmelse med Kgl. Cirkuläret den 27 Nov. 1868 har ett belopp af 200 Kronor lemnats af materielkassan såsom bidrag till bestridande af de utgifter, hvilka böra bekostas af ved- och ljuskassan.

Tacksamt får jag omnämna, att Sällskapet *Karlsbröderna* äfven detta år till mig öfverlemnade 150 Kr., "för att i 2:ne premier, hvartera å 75 Kronor, vid Vårterminens slut enligt Läroverks-Collegii bestämmande tilldelas 2:ne behöfvande, hoppgifvande ynglingar af läroverkets 6:te eller 7:de klass;" samt att vid sistlidne Vårtermins slut af onämnda gifvare till mig öfverlemnades dels 20 Kronor att läggas till de premier, som då utdelades, dels 4 Kr. att af Lektorn i Svenska språket gifvas till någon lärjunge, som visat håg och intresse för studium af modersmålet.

Under det sistförflutna kalenderåret hafva af läroverkets medel utgått ungefär följande belopp till underhåll och tillökning af materielen, nämligen: till boksamlingen 400 Kronor; till den öfriga undervisningsmaterielen 1,200 och till inredningsmaterielen 450 Kronor.

G. Examina och Terminsafslutning m. m.

Den skriftliga afgangsexamen vid läroverket egde under det sist förflutna kalenderåret rum d. 24, 25, 27 och 29 April. Sex af läroverkets lärjungar samt en komplet-

tant hade i stadgad ordning anmält sig till denna examen och blefvo samtliga admit-
terade till den muntliga examen, som hölls den 31 Maj. Utom H. H. Eforus voro så-
som vittnen därvid närv.: f. d. Öfversten, R. S. O., R. D. D. O. *E. von Wedderkop*, Borg-
mästaren, R. K. W. O. *E. W. Abenius*, Consistorii-Notarien, Fil. Dokt. *J. W. Sjöqvist*.
Såsom Censorer fungerade Professorn, R. N. O., L. K. V. A. Doktor *Hj. Holmgren* och
Professorn Doktor *E. Löfstedt*. Samtliga examinati blefvo mogne förklarade.

Till afgangsexamen under innevarande termin hafva anmält sig samtliga lärjun-
garne i sjunde klassens högre afdelning, 16 till antalet, 5 privatister samt en komplet-
tant. Den skriftliga examen egde rum den 18, 19 och 21 April och blefvo efter den-
samma samtliga läroverkets lärjungar samt fyra privatister admitterade till den munt-
liga examen, som börjar den 6 Juni.

Höstterminsexamen med läroverkets *fem* nedersta klasser anställdes den 17 sistl.
December. Årsexamen kommer att hållas den 11 instundande Juni kl. 8— $\frac{1}{2}$ 1, hvar-
efter slutöfning i sång sker på stora lärosalen. Sedan derefter klassflyttningen äfven-
som belöningar och understöd offentligen gifvits tillkänna, kommer läsåret att afslu-
tas med gudstjenst i Domkyrkan, då tecken gifves med stora klockan.

Uppvisning i Gymnastik sker Tisdagen den 10 Juni kl. 7 e. m.

Att läroverkets Eforus, Biskopen, Kommendören af Kongl. Nordstjerne-Orden,
Högvördigste Herr Doktor *C. O. Björling* måtte tackas med sin närvaro gifva åt of-
vannämnda offentliga förrättningar ökad vikt och betydelse, anhåller jag vördsamast.
Med samma vördsamma anhållan vänder jag mig äfven till de män, som H. H. Eforus
anmodat att såsom ledare och vittnen vid examen tillstädesvara: Länets Höfding, Kom-
mendören af K. N. O. Hr *G. R. Charpentier*, Chefen för Kongl. Westmanlands Rege-
mente, Generalmajoren, K. S. O. 1:a kl., K. St O. O. 1:a kl., R. D. D. O. *D. A. L.*
Silfverstolpe, f. d. Öfversten, R. S. O., R. D. D. O. *E. von Wedderkop*, Öfverstelöjtnan-
ten, R. S. O., R. St O. O., R. Bäj. St Mik. O. 1:a kl., Inneh. Tun. Nick. Ift. 4:e kl.,
R. S. Ern. O., R. D. D. O. *A. M. O. Reuterskiöld*, Landssekreteraren, Riddaren af K.
W. O. Hr *C. E. Stålhös*, Borgmästaren, Riddaren af K. W. O. Hr *E. W. Abenius*, f.
d. Stadsläkaren, Fängelseläkaren, Ridd. af K. W. O. Hr Doktor *L. M. Altin*, Lasarett-
läkaren, Riddaren af K. N. O. Hr Doktor *J. F. Claréus*, Prosten, Ledam. af K. W. O.,
Fil. Dokt. Hr *L. E. Boberg*; och skall räkna det för en heder och glädje att vid sam-
ma tillfälle få se rätt talrikt närvarande ungdomens Föräldrar, Anhörige och Måls-
män, samt ofrige vetenskapernas och den offentliga undervisningens Gynnare och
Vänner.

Nästkommande Hösttermin kommer att börjas Lördagen den 23 Aug. kl. 10 f. m.

Westerås den 25 Maj 1879.

Ludvig Mossberg.

Bil. 1.

Uppgift om antalet af de lärjungar, som deltagit i nedan nämnda öfningar
Höstterminen 1878.

Klass och Linie.	Närvarande lärjungar.	Lärjungar som deltagit i					
		Teckning		Sång.	Instrumentalmusik.	Gymnastik och vapen- öfningar enligt cirku- läret den 19 Juni 1866	Särskilda militäröfnin- gar enligt cirkuläret den 23 Mars 1870.
		obligatorisk.	frivillig.				
1	27	27	—	26	3	22	—
2	45	45	—	36	6	42	—
3	31	31	—	28	2	29	—
R. 4	14	14	—	7	2	13	—
L. 4	21	0	—	14	2	19	—
R. 5	9	9	—	5	—	7	—
L. 5	14	0	—	7	1	10	—
R. 6: 1	19	18	—	8	1	18	17
L. 6: 1	8	4	—	4	—	5	5
R. 6: 2	6	6	—	0	—	5	4
L. 6: 2	15	6	—	5	1	11	11
L. 7: 1	15	5	—	9	—	11	10
L. 7: 2	16	9	—	8	—	15	15
Summa för							
Gemensamma linien	103	103	—	90	11	93	—
Real-linien . . .	48	47	—	20	3	43	21
Latin-linien . . .	89	24	—	47	4	71	41
Summa	240	174	—	157	18	207	62

Hösterterminen 1878.

Klass och linie.	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser					Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 15 Sept. (så väl när- som frånvarande).		Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser.					
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer.					Qvar i klassen från föregående termin.	Flyttade till klassen på grund af beslut	Inskrifne under terminen.	S u m m a.	från terminens början till och med 14 September.	från och med 15 September till terminens slut.	under näst följande mellan-termin.	S u m m a.
	0	1	2	3	4								
1	—	1	—	2	—	—	—	27	27	—	—	—	—
2	—	—	23	—	—	—	—	45	10	—	—	—	1
3	—	—	25	—	3	—	—	31	2	—	—	—	—
4	—	—	8	—	1	—	—	14	2	—	—	—	—
R. 4	—	—	18	—	—	—	—	21	3	—	—	—	—
L. 4	—	—	6	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—
R. 5	—	—	11	—	—	—	—	14	2	—	—	—	—
L. 5	—	—	11	—	—	—	—	19	—	1	—	—	—
R. 6:1	—	—	5	—	2	—	—	8	1	—	—	—	2
L. 6:1	—	—	5	—	1	—	—	6	—	—	—	—	1
R. 6:2	—	—	15	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—
L. 6:2	—	—	15	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—
L. 7:1	—	—	16	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—
L. 7:2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gemensamma lin.	—	1	48	2	3	—	—	103	39	—	—	—	1
Real-linien . . .	—	—	30	—	4	—	—	48	2	1	—	—	1
Latin-Linien . . .	—	—	80	—	1	—	—	89	6	—	1	—	1
Summa	—	1	158	2	8	—	—	240	47	1	1	—	3

Uppgifter om nedan nämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1878.

Kassans rubrik.	Debet.				Kredit.			
	Behållning vid årets början.	Summa inkomster.	Skuld vid årets slut.	Summa.	Skuld vid årets början.	Summa utgifter.	Behållning vid årets slut.	Summa.
Byggnadsfonden . .	8166,30	2332,68	78,90	10577,88	—	1912,23	8665,65	10577,88
Ljus- och Vedkassan	—	4051,79	1700,00	5751,79	2127,60	3608,22	15,97	5751,79
Materielkassan . .	494,00	1849,50	—	2343,50	—	2276,20	67,30	2343,50
Bibliotekskassan . .	1100,00	140,44	23,97	1264,41	50,36	114,05	1100,00	1264,41
Premie- & Fattigkass.	60,27	562,98	29,84	653,09	—	653,09	—	653,09

II. Lägre allmänna läroverket i Sala.

(Uppgift af Rektor, Fil. Dokt. J. G. Westman.)

A. Undervisningen.

Höstterminen började den 30:de Augusti och slutade den 19:de December; Vårterminen började den 22 Januari och kommer att avslutas den 10 Juni.

Tiden för den dagliga undervisningen har varit kl. 7—9 och 10—12 f. m. samt två timmar Måndags-, Tisdags- och Torsdags-eftermiddagar och en timme Fredags-eftermiddagar. Fjerdedelstimmen hvarje morgon före kl. 7 har blifvit använd till bön och bibelläsning. Gymnastiköfningarna hafva försiggått kl. 12— $\frac{1}{2}$ 1 hvarje dag; öfningarna i Sång hafva under hela läseåret hållits Onsdags- och Lördags-eftermiddagar kl. 3—4; i Teckning under Höstterminen Onsdags- och Lördags-eftermiddagar kl. 2—3, under Vårterminen Tisdagar 3—5 samt Onsdagar, Fredagar och Lördagar kl. 2—3.

Beträffande antalet undervisningstimmar i hvarje vecka för de särskilda klasserna och läroämnena se nedanstående tabell:

L ä r o ä m n e n .	Kl. 1.	Kl. 2.	Kl. 3.
Kristendom	3	3	2
Modersmålet	5	6	4
Tyska	6	7	5
Matematik	4	5	5
Naturlära	2	2	2
Historia och Geografi	4	5	4
Summa	24	28	22
Lärjungarnes antal Höstterminen . .	14	7	8
” ” Vårterminen . .	15	11	6

Tredje klassen har utom de 22 i tabellen upptagna lärotimmarna haft 6 gemensamt med andra klassen, nemligen 2 i Modersmålet, 2 i Tyska, 1 i Kristendom och 1 i Historia.

Beträffande pensa och läroböcker se nedanstående uppgift.

Genomgångna Pensa under läsåret:

Kristendom.

- Kl. 1.* 3 tim. — Bibl. Hist.: Gamla Test. efter Hübner. — Första hufvudstycket af Katekesen. — Valda Bibelspråk och Psalmer.
- Kl. 2.* 3 tim. Bibl. Hist.: Nya Testamentets efter Hübner. — Katekes: 2:dra och 3:dje hufvudst. — Valda Bibelspråk och Psalmer.
- Kl. 3.* 3 tim. — Bibl. Hist.: Nya Testamentets efter Kurtz. — Katekes: 4:de och 5:te hufvudst. och repetition af de föregående. — Katekisation. — Valda Bibelspråk och Psalmer.

Historia och Geografi.

- Kl. 1.* 4 tim. — Historia: till Wasa-ätten efter Ekelunds mindre sammandrag. — Geografi: det allmännaste om Verldsdelarne; fäderneslandets Geografi; det öfriga Europas fysiska och politiska till Sachsiska staterna efter Palmblads lärobok.
- Kl. 2.* 5 tim. — Historia: från Wasa-ätten till Frihetstiden. — Geografi: större delen af Europas fysiska och politiska.
- Kl. 3.* 5 tim. — Historia: från Frihetstiden till lärobokens slut. — Geografi: Europas fysiska och politiska afslutad jemte Asiens och Afrikas.

Mathematik.

- Kl. 1.* 4 tim. — Arithmetik: Sorter och Bråk efter Zweigbergk, jemte hufvudräkning. — Geometri: Linearteckning efter Ekman.
- Kl. 2.* 5 tim. — Arithmetik: Sorter och Bråk, Bråks användande på Sorter, hufvudräkning. — Geometri: Euklides Bok. I, 41 propositioner.
- Kl. 3.* 5 tim. — Arithmetik: till och med sammansatt Regula-de-tri. — Geometri: Euklides Bok I, samt Bok III 25 propositioner.

Naturlära.

- Kl. 1.* 2 tim. — Inledning till djur- och växtrikets kännedom, omfattande det allmännaste af läran om människans kroppsbyggnad och undersökning af lefvande växter. (Berlins lärobok.)
- Kl. 2.* 2 tim. — Om växters yttre organer efter Anderssons inledning till Botaniken, Anderssons väggtaflor och Thedenii Skolbotanik. — Början till växtinsamling. — Torins Zoologi: kännedom om människokroppen med tillämpning på Fiedlers anatomiska Väggttaflor, Djurrikets system. — 4 ordningar af däggdjuren.
- Kl. 3.* 2 tim. — Växtens yttre organer efter Areschoug och Andersson, praktisk tillämpning härpå på växter. — Växtinsamling. — Torins Zoologi: kännedom om människokroppen. Djurrikets system. — Däggdjuren.

Modersmålet.

- Kl. 1.* 5 tim. — Läsning af Sundéns och Modins läsebok med redogörelse för innehållet; läsning af vissa skaldestycken. — Det viktigaste af Formläran samt läran om den

enkla satsens delar, efter Sundéns lärobok. — Rättskrifningsöfningar. — Satsbildningar.

- Kl. 2.* 6 tim. — Formlära, Satslära, Rättskrifningslära efter Sundén. — Sundéns och Modins läsebok. — Rättstafnings-, Satsuppläsnings- och Satsbildningsöfningar.
- Kl. 3.* 6 tim. — Detsamma som klassen II, ehuru utförligare. — Skriftliga uppsatser öfver lättare ämnen.

Tyska språket.

- Kl. 1.* 6 tim. — Det viktigaste af Formläran samt af Explikationsöfningarna styck. 1—29 efter Lyth.
- Kl. 2.* 7 tim. — Formlära efter Lyth och af Läseboken 21 st. med analys och jemförelser med den svenska satsen och formläran. — Lokutionsöfningar.
- Kl. 3.* 7 tim. — Formläran och någon bekantskap med Syntaxen efter Lyth och af Läseboken styck. 22—39 med analys och jemförelser med modersmålet. — Skrif- och Lokutionsöfningar.

Under läsåret har ingen förändring med läroböcker egt rum.

I välskrifning har 1:a klassen undervisats 2 timmar, 2:a klassen 1 timme och 3:e kl. 1 timme i veckan.

Undervisningen i Teckning har varit fördelad på 2 kurser sålunda: 1:a kursen (1:a klassen) och 2:a kursen (2:a och 3:e kl.) hafva undervisats Höstterminen 1 timme i veckan hvardera och vårterminen 1:a kursen 3 och 2:a kursen 2 timmar i veckan. För bägge kurserna: Teckning efter Väggtafflor.

Undervisningen i Sång har meddelats 2:ne timmar i veckan, Onsdagar och Lördagar kl. 3—4 e. m., och hafva läroverkets samtliga lärjungar, utgörande blott en sångklass, deltagit i öfningarne, som bestått uti choralsång, tonträffning, inöfvande af lättare en- och tvåstämmiga sångstycken samt bibringande af kännedom om de allmänna musikaliska tecknen, hufvudsakligen med begagnande af läroböcker af Josephsson och Lundh.

Under särskilda lärotider har en bland lärjungarne inöfvats i choral-spelning på läroverkets orgelharmonium, som under de dagliga bönestunderna blifvit användt.

Gymnastiköfningarne, som fortgått med $\frac{1}{2}$ timme dagligen — kl. 12—12 $\frac{1}{2}$ på midd. — hafva varit sålunda fördelade, att

för fri- och redskapsgymnastik användts 2 $\frac{1}{2}$ timmar i veckan,

för lekar $\frac{1}{2}$ d:o.

Dervid hafva samtliga i gymnastik deltagande lärjungar utgjort blott en gymnastik-klass, fördelad i 2:ne ungefär lika stora underafdelningar.

Antalet från gymnastiköfningarne befriade lärjungar synes af nedan stående tabellriskiska uppgift:

Tabellarisk uppgift

å antalet lärjungar, som på grund af nedanstående orsaker icke deltagit i gymnastiköfningarna vid Sala lägre allmänna läroverk.

Termin och åldersgrupp.	S j u k d o m a r i											Andra orsaker.	Summa i öfningarne icke deltagande.	Hela antalet vid besigtningen närvarande.	
	Syn- och hörsel-organ.	Nerv-systemet.	Cirkulationsorganerna.	Andedrägtsorganerna.	Matsmältningsorgan.	Urin- och könsorgan.	Rörelseorganerna.	Missbildning.	Bräck och bräck-anlag.	Allmän svaghet.	Andra sjukdomar.				Summa.
Vårtermin 1878.															
Under 15 år . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	2	28
15 år ell. deröfver	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	2
Summa	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	3	—	3	30
Hösttermin 1878.															
Under 15 år . .	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	2	29
15 år ell. deröfver	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	2	29

B. Lärarne.

Rektor har undervisat i Kristendom (klass. 2—3) 5 timmar, i Historia och Geografi (1—3) 13 timmar, i Modersmålet (1) 5 timmar samt (1) i Välskrifning 1 timme = 24 timmar i veckan.

Kollega *G. Arpi* har undervisat i Kristendom (1) 3 timmar, i Matematik (1—3) 14 timmar, i Tyska (1) 6 timmar, i Naturlära (1) 2 timmar samt i Välskrifning (1—2) 2 timmar = 27 timmar.

Kollega *P. E. Wallsterson* har undervisat i Modersmålet (2—3) 10 timmar, i Tyska (2—3) 12 timmar, i Naturlära (2—3) 4 timmar samt i Välskrifning (3) 1 timme = 27 timmar.

Uppsatser i Tyska och Modersmålet hafva rättats på lärorummet af Kollega *Wallsterson*.

Lärarne hafva turvis öfvervarit lärjungarnes beivstande af den offentliga gudstjensten och hållit predikoförhör samt handhaft ledningen af bönstunderna i skolan.

Löjtnant *F. Aminoff* har undervisat i Sång 2 timmar och i Gymnastik 3 timmar i veckan.

T. f. Ritlärarinnan *Demoiselle A. Lindfeldt* har under Höstterminen undervisat 2 timmar och under Vårterminen 5 timmar i veckan.

Rektor har varit Klassföreståndare för 3:e klassen.

Kollega *Wallsterson* „ 2:a „

Kollega *Arpi* „ 1:a „

Demoiselle Lindfeldt har under begge terminerna uppehållit lärarebefattningen i Teck-

zing. Hennes arvode för Höstterminen: 133 Kr. 33 öre, för Vårterminen är requireradt 166 Kr. 67 öre.

Ingen ordinarie lärare har under året afgått från läroverket eller blifvit dit befordrad.

Lärarebefattningen i Teckning är den enda lediga.

C. Lärjungarne.

I de särskilda klasserna:

<i>Höstterminen:</i>	<i>Vårterminen:</i>
i 1:a klassen 14.	i 1:a klassen 15.
i 2:a „ 7.	i 2:a „ 11.
i 3:e „ 8.	i 3:e „ 6.
<hr/> Summa 29.	<hr/> Summa 32.

Ingen frånvarande.

I afseende på lärjungarnes deltagande i Teckning, Sång och Gymnastik, se Bil. 1.

Hemlexor hafva under läsåret gifvits i 2:a och 3:e klasserna, men ej till någon dag i flera, än 2 läroämnen. Den tid, som på detta hemarbete behöft användas, kan beräknas till 1 à 2 timmar för dagen.

Helsotillståndet har varit särdeles godt.

I afseende på antalet inskrifne, flyttade och afgångne lärjungar under sist förflutne kalenderår, se Bil. 2 a) och 2 b).

Af de hösten 1878 inskrifne lärjungar hafva 10 bevistat folkskola och 3 enskild läroanstalt. De våren 1879 inskrifne hafva allesamman bevistat folkskola.

Vårterminen 1878 afgingo från läroverkets 3:e klass:

<i>A. Lundberg</i> till H. allmänna läroverket i Upsala.	
<i>G. M. A. Nordencreutz</i> „ „	
<i>O. G. Rydén</i> „ „	
<i>J. A. Sjöberg</i> „ i Westerås.	
<i>G. E. Alinder</i> „ „	
<i>L. Ekblom</i> „ „	
<i>E. B. Johansson</i> „ „	
<i>E. P. A. Lindberg</i> till handtverk.	
<i>C. A. Lindblom</i> „ „	

Från 2:a klassen:

<i>A. H. E. Borgman</i> till H. allmänna läroverket i Upsala.	
<i>E. L. Alinder</i> „ i Westerås.	
<i>C. O. Karlén</i> utan uppgifven afsigt.	
<i>A. W. Gester</i> „ „	

Från 1:a klassen:

<i>R. F. Garfé</i> till H. allmänna läroverket i Falun.

Höstterminen 1878 afgingo:

Från 3:e klassen:

C. V. Hellbom utan uppgifven afsigt.

C. A. V. Lindgren „

Under kalenderåret 1878 utdelades såsom stipendier 35 Kr., såsom premier och understöd 71 Kr.

Höstterminen 1878 befriades från afgift till materielkassan och byggnadsfonden 15 lärjungar; från afgift till materielkassan, men icke till byggnadsfonden 7 lärjungar samt från afgift till byggnadsfonden, men icke till materielkassan ingen lärjunge.

Vårterminen 1879 befriades från afgift till materielkassan och byggnadsfonden 15 lärjungar; från afgift till materielkassan, men icke till byggnadsfonden 10 lärjungar samt från afgift till byggnadsfonden, men icke till materielkassan ingen lärjunge.

D. Undervisningsmateriel.

För skolans egna medel hafva inköpts 5 häften af Sveriges Historia, 10 häften af Illustrerad Verldshistoria, 2 delar af Fryxells Berättelser ur Sv. Hist., 5 ex. Lundhs lärobok i Sång m. m.

Såsom gåfvor har läroverket fått emottaga några häften af Bidrag till Sveriges officiella Statistik, Svensk Författningssamling för år 1878 jemte de hittills för år 1879 utkomna n:r, läroverkens Årsberättelser samt Underdån. Betänkande angående Teckningsundervisningen.

E. Läroverksbyggnaden.

Ingen nämnvärd förändring.

F. Ekonomiska förhållanden.

Kassornas ställning, se Bil. 3.

Beloppet af utgifter för underhåll och tillökning af boksamlingen har utgjort 24 Kr. 25 öre, för inredningsmaterielen 1 Kr. 82 öre.

G. Examina och Terminsafslutning m. m.

Höstterminsexamen hölls den 19 Dec. Såsom ledare och vittnen voro närvarande: läroverkets Inspektör, Herr Kontraktsprosten Fil. Doktor *G. A. Westholm*, Hr Bergshauptmannen och Riddaren Fil. Dokt. *P. N. Sevén* samt Hr Rådsmannen *J. A. Ekstedt*.

Årsexamen är af H. H. Eforus utsatt att hållas den 10 Juni.

Näst kommande termin öppnas åter läroverket den 29 Aug. kl. 10 f. m.

Sala den 13 Maj 1879.

Bil. 1.

Uppgift om antalet af de lärjungar, som deltagit i nedan nämnda öfningar
Hösterminen 1878.

Klass.	Närvarande lärjungar.		Lärjungar som deltagit i		
	Teckning		Gymnastik och vapen- öfningar enligt cirku- läret den 19 Juni 1866.		
	obligatorisk.	frivillig.	Sång.		
1	14	14	14	12	
2	7	—	7	7	
3	8	—	8	8	
Summa	29	29	29	27	

Bil. 2 a.

Vårterminen 1878.

Klass.	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser				Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 1 Febr. (så väl när som frånvarande).				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser.									
	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser				Qvar i klassen från före- gående termin.		Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne i läroverket under terminen.		Summa.		Summa.					
	0	1	2	3	4	5 eller flera	7	11	9	1	1	4	4	9	1	4	4	9
1	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	1	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	1	—	—	—	27	—	—	—	2	2	30	—	—	—	—	—	—

Höstterminen 1878.

Klass.	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 15 Sept. (så väl när- som frånvarande).				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser.				
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer.						Övar i klassen från föregående termin.	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne under terminen.	S u m m a.	från terminens början till och med 14 September.	från och med 15 September till terminens slut.	under näst följande mellan-termin.	S u m m a.
	0	1	2	3	4	5 eller flera		vid föregående termins slut.	vid höstterminens början.						
1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	13	14	—	—	—	—
2	—	1	6	—	—	—	—	7	—	—	7	—	—	—	—
3	—	1	6	—	1	—	—	8	—	—	8	—	—	2	2
Summa	—	2	12	—	1	—	1	15	—	13	29	—	—	2	2

Uppgifter om nedan nämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1878.

Kassans rubrik.	Debet.				Kredit.			
	Behållning vid årets början.	Summa inkomster.	Skuld vid årets slut.	Summa.	Skuld vid årets början.	Summa utgifter.	Behållning vid årets slut.	Summa.
Byggnadsfonden . .	3354,15	375,32	—	3729,47	—	31,55	3697,92	3729,47
Ljus- och Vedkassan	7,22	268,85	—	276,07	—	260,50	15,57	276,07
Materielkassan . .	3325,32	266,47	—	3591,79	—	29,07	3362,72	3591,79
Bibliotekskassan . .	152,61	12,21	—	164,82	—	—	164,82	164,82
Premie- & Fattigkass.	103,34	54,61	—	157,95	—	55,00	102,95	157,95

III. Lägre allmänna läroverket i Arboga.

(Uppgift af Rektor, Fil. Dokt. L. Afzelius.)

Undervisningen.

Höstterminen började den 30 Augusti och afslutades den 19 December; Vårterminen började den 24 Januari och kommer att afslutas den 12 inst. Juni.

Den dagliga undervisningen har, såsom under föregående åren, varit förlagd till kl. 8—10 f. m., kl. 12--3 e. m. samt kl. 5—6 tvänne eftermiddagar i veckan, häruti inberäknadt tiden för öfningarna i Teckning. De närmaste 20 minuterna före kl. 8 hafva varit upptagna till förrättande af morgonbönerna. — Öfningarna i Gymnastik egde under Höstterminen rum på förmiddagarne kl. 10— $\frac{1}{2}$ 11 samt $\frac{1}{2}$ 12—12; under Vårterminen hafva dessa öfningar försiggått endast kl. 10— $\frac{1}{2}$ 11. Vapenöfningarna hafva varit förlagda till kl. 5—6 en eftermiddag i veckan. — Öfningarna i Sång och Instrumentalmusik hafva varit förlagda till kl. 5—7 e. m. tvänne dagar i veckan samt kl. 5—6 e. m. en dag i veckan.

Antalet lärotimmar i veckan, under hvilka enligt den fastställda läseordningen undervisning af de särskilda ämneslärarne meddelats, visas i följande tabellariska uppgift:

Klass.	Antalet undervisade lärjungar.	Rektor.	Kollega Sundell	Kollega Stapelmohr.	Kollega Ahrling	Kollega Stenberg.	Kollega Kemner	Anmärkningar.
5	7	11	5	—	6	5	11	Klass. 4 har haft 1 undervisningstimme gemensamt med Kl. 5 i Kristendom; L. 4 och L. 5 hafva haft 3 gemensamma undervisningstimmar i Latin; R. 4 och R. 5 hafva haft 1 gemensam undervisningst: e i Engelska.
4	15	9	5	—	7	5	7	
3	14	—	5	1	7	8	7	
2	16	—	12	—	7	8	2	
1	18	—	—	26	—	—	—	
Summa	70	20	27	27	27	26	27	

Denna uppgift gäller för båda terminerna, under hvilka förhållandet varit lika med den enda skilnad, att under Vårterminen lärjungarnes antal i 2:a klassen utgjort 17 och i 1:a klassen 20.

Under läsåret hafva följande lärostycken blifvit genomgångna:

Första klassen.

- Kristendom.* 3 timmar. — Bibl. Historia, Gamla Testamentets efter Hübner (Thomand. uppl.), berättelserna 1—38. — Första hufvudstycket af Katekesen. — Bibelläsning. — Valda Psalmer.
- Modersmålet.* 5 tim. — Uppläsning och förklaring af berättelser ur "Läsebok för Folkskolan" med öfning för lärjungarne att med egna ord redogöra för innehållet af det upplästa. — Af språkläran, efter Brodén's lärobok, det viktigaste af formläran till och med de regelbundna svaga Verberna. — Det viktigaste om satsdelarna samt öfningar i rättstafning.
- Tyska.* 6 tim. — Af språkläran, efter Calwagens lärobok, det viktigaste af formläran till och med regelbundna Verber af svaga konjugatiouen. — Af Calwagens Elementarbok första afdelningens första kurs, såväl de Tyska som de Svenska styckena.
- Mathematik.* 4 tim. — Arithmetik, de fyra räknesätten i hela tal och decimalbråk med tillämpning på Sorter. — Hufvudräkning efter Zweigbergks lärobok.
- Naturlära.* 2 tim. — De första grunderna till Djur- och Växtrikets kännedom, inhämtade under läsning af Berlins läsebok jemte undersökning af lefvande växter.
- Historia och Geografi.* 4 tim. — Fäderneslandets Historia efter Ekelunds "Lärobok för första begynnare" till Carl VIII Knutsson såsom Konung. -- I Geografi, efter Palmblad--Sörenssons lärobok, det allmännaste om verldsdelarna samt Sveriges, Norges, Danmarks, Englands och Rysslands fys. och pol. Geografi.

Andra Klassen.

- Kristendom.* 3 tim. — Bibl. Histor., Nya Testamentets. — Andra hufvudst. af Katekesen. — Valda bibelspråk och Psalmer.
- Modersmålet.* 6 tim. — Läseöfningar såsom i föregående klass. — Form- och Rättstafningslära afslutade. -- Läran om satsen och dess delar. — Satsbildnings- och rättskrifningsöfningar.
- Tyska.* 7 tim. — Formläran fortsatt och fullständigare genomgången t. o. m. konjugation af starka verber jemte det allmännaste om Adverbier och Partiklar. — Elementarboken, tredje afdelningens 20 stycken. — Öfningar i särskiljandet af ordklasser samt satsar och satsdelar. Flach's läroböcker.
- Mathematik.* 5 tim. — Arithmetik, de fyra räknesätten i Bråk med tillämpning på Sorter. — Hufvudräkning.
- Naturlära.* 2 tim. — Sedum—Orobis; Menniskokroppens allmänna byggnad, — Katten — Stora Husrättan, efter Almqvists och Lagerstedts lärobok, med ledning af "botaniska väggtaflor", Fiedlers "Wandtafeln", Hoimgrens "Atlas öfver däggdjuren" samt Läroverkets samlingar af naturalier. — Sexualsystemets klasser. — Insamling och undersökning af några allmänna värdväxter.
- Historia och Geografi.* 5 tim. — Fäderneslandets Historia f. o. m. Kalmare-Unionen till Frihetstiden. — Tysklands, Hollands, Belgiens, Schweiz', Frankrikes, Spaniens och Portugals fys. och polit. Geografi jemte repetition af det föregående.

Tredje Klassen.

- Kristendom.* 3 tim. — Bibl. Histor., Gamla och Nya Testamentets repeterad. -- Katekesen afslutad. — Valda bibelspråk och Psalmer.

- Modersmålet.* 6 tim. — Läsöfningar såsom i föregående klasser. — Form- och rättstafningslära repeterade. — Satsläran avslutad. — Interpunktionslära muntligen meddelad. — Rättskrifningsöfningar. — Smärre uppsatser på lärorummet.
- Tyska.* 7 tim. — Formläran avslutad och repeterad. — Svedboms större läsebok, styck. 1—25. — Muntlig öfversättning från Svenska till Tyska efter Flach's Elementarbok. — Skriföfningar på lärorummet 1 timme hvarje vecka.
- Mathematik.* 5 tim. — Arithmetik: tillämpning af de genomgångna kurserna på Reg.-de-tri, Intresseräkning m. m. — Hufvudräkning. — Geometri: åskådninglära tillämpad på planimetriska och stereometriska uppgifter. — Några enkla geometriska satsar.
- Naturlära.* 2 tim. — Lika med föregående klass och dessutom: Salix-Solanum. Bofinken — Gräsanden och Sexualsystemets ordningar. — Insamling och examinering af lefvande växter.
- Historia och Geografi.* 5 tim. — Fäderneslandets Historia avslutad och repeterad från Gustaf Wasa. — Europas polit. Geografi avslutad och repeterad.

Fjerde Klassen.

- Kristendom.* 2 tim. — Repetition af de två första hufvudst. af Katekesen. — Bergs bibelhandbok, Gamla Testamentet. — Läsning af Matth. Evangelium, kap. 16—28.
- Modersmålet.* 4 tim. — Läsning af Runebergs "Fänrik Ståls sägner". — Sats- och interpunktions- samt rättstafningslära repeterade. — Rättskrifningsöfningar. — Hvarannan vecka en uppsats på lärorummet.
- Tyska.* 4 tim. — Formlära repeterad. — Af Syntaxen det viktigaste i förening med extemporerade öfningar. — Läseboken, styck. 28—65. — Hvarannan vecka ett hemtema, någon gång i stället ett profscriptum på lärorummet.
- Engelska.* 8 tim. — Enbloms lärobok, hela formläran med undantag af senare hälften af prepositionerna i förening med muntlig öfversättning från Svenska till Engelska af öfversättningsstyckena i Mathesii Elementarbok. — Läsebokens 1:sta afdelning styck. 1—23.
- Latin.* 8 tim. — Rabe's lärobok, formläran samt styck. 1—51 af läseboken. — Vokabelläsning. — Behöfliga delar af Syntaxen muntligt meddelade.
- Mathematik.* 5 tim. — Algebra: de tyra räknesätten i hela tal, efter Björling. — Geometri: läran om liniers ställning till hvarandra samt om trianglar och parallelogrammer (Eukl. Bok 1--2). — Arithmetiska öfningar så mycket tiden medgifvit.
- Naturlära.* 2 tim. — Botanik: Anderssons "Inledning till Botaniken", Häft. I, förnämligast med afseende på blommans och fruktens terminologi. med ledning af Anderssons väggtaflor och egna växtsamlingar. — Insamling och examinering af lefvande växter. — Zoologi: Torins lärobok, Däggdjuren, med ledning af Holmgrens "Atlas öfver däggdjuren", Kraus' "das Thierreich in Bildern" samt Läroverkets naturaliesamling.
- Historia och Geografi.* 5 tim. — Gamla tidens och Medeltidens Historia efter Pallius lärobok. — Öfversigt af de främmande verldsdelarnas polit. Geografi samt de förnämsta Europeiska kulturländernas polit. Geografi repeterad.

Femte Klassen.

- Kristendom.* 2 tim. — Katekisation öfver tredje, fjerde och femte hufvudstyckena. — Bergs bibelhandbok, Nya Testamentet. — Bibelläsning lika och tillsammans med 4:de klassen.
- Modersmålet.* 3 tim. — Språkläran repeterad. — Läsning af Runebergs "Fänrik Ståls sägner" och Tegnér's "Frithiofs saga". — Rättskrifningsöfningar. — Hvarannan vecka en uppsats på tid utom lärotimmarne.

- Tyska.* 3 tim. — Formläran fullständigare, Syntaxen fortsatt och utförligare i förening med extemporerade öfningar. — Läseboken, styck. 76--101. — Schillers "Wilhelm Tell", akt. 1--3 samt 4 Sc. 1--3. — Hvarannan vecka ett hemthema, någon gång i stället ett profscriptum på lärorummet.
- Engelska.* 8 tim. — Formläran repeterad. — Af Syntaxen läran om satsdelarnas öfverensstämmelse, Artiklarna, Pronomen, Infinitivus och Participium, i förening med extemporerade öfningar dels efter Modins, dels efter Herléns Elementarbok. — Läseboken, styck. 24--41. Vokabelläsning. — Themaskrifning på lärorummet 1 timme hvarje vecka.
- Franska.* 3 tim. — Oldes lärobok, det viktigaste af formläran till de oregelbundna Verberna i förening med extemporalier. — Läsebokens 1:sta afdelning, styck. 1--30.
- Latin.* 8 tim. — Formläran fullständigare och repeterad. — Kasusläran. -- Af Syntaxen för öfrigt det nödigaste muntligen meddeladt. — Rabe's läsebok, 3:dje afdelningen. -- Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Pausanias, Cimón, Lysander, Alcibiades.
- Mathematik.* 5 tim. — Algebra: läran om Bråk avslutad; lättare eqvationer af första graden med en obekant, jemte problem. -- Geometri: läran om cirklar och månghörningar (Eukl. Bok. 3--4). — Arithmetiska öfningar så mycket tiden medgifvit.
- Naturlära.* 2 tim. — Botanik: Anderssons lärobok, Häft. 2, "Kronblomstrige", "Fästblomstrige" och "Foderblomstrige", med ledning af egna växtsamlingar, Fristedts Exsiccater och Läroverkets herbarium. — Insamling och examinering af levande växter. — Zoologi: Torins lärobok, de vertebrerade djuren med ledning af Holmgrens Atlas, Kraus' "Bilder", Sundevalls Atlas till Svenska foglarne och Läroverkets naturaliesamling.
- Historia och Geografi.* 4 tim. — Pallins lärobok i Allm. Historia avslutad och repeterad samt Fäderneslandets Historia repeterad fr. o. m. Gustaf Wasa. — Amerikas polit. Geografi repeterad.

Med detta läseår har det ombyte af läroböcker egt rum, att E. G. Calwagens Tyska språklära blifvit antagen för 1:sta klassen i stället för Flach's och skall successive införas vid undervisningen i följande klasser, samt att Almqvists och Lagerstedts "Lärobok i Naturkunnighet" blifvit antagen för 2:dra och 3:dje klasserna i stället för Berlins läsebok och Anderssons "Inledning till Botaniken".

Undervisning i Välskrifning har meddelats: i 1:sta klassen 2 timmar, i 2:dra och 3:dje klasserna 1 timme i veckan.

Till undervisning i Teckning hafva varit anslagna och i den allmänna läseordningen upptagna: för klass. 1--3 en timme i veckan samt för klass. 4--5 två timmar. Vid undervisningen hafva begagnats de från K. Ecclesiastik-Departementets Expedition bekomna väggtaforna och hafva de längst försigkomne lärjungarne medhunnit 2:dra kursen till och med Tabell X.

Vid öfningarna i Sång hafva lärjungarne varit fördelade i 2:ne afdelningar, den lägre bestående af klass. 1--2 och den öfre af klass. 3--5. Hvardera afdelningen har haft 1 timmes undervisning i veckan förutom den timme, under hvilken båda afdelningarna öfvats gemensamt i koralsång. Den lägre afdelningen har undervisats i läran om de musikaliska tecknen, tonarter o. s. v. samt öfvats i tonträffning och enstämmig sång. Den öfre afdelningen har undervisats i läran om tempo, de musikaliska termerna o. s. v. samt öfvats i tonträffning och flerstämmig sång. — Öfningar i Instrumentalmusik hafva egt rum 2:ne timmar i veckan. Af de lärjungar, som deruti

deltagit, hafva 6 öfvats i behandling af blåsinstrumenter, 10 i orgelspelning och 2 i violinspelning.

I Gymnastik- och Vapenöfningarna deltog under sist förflutna årets Vårtermin 65 lärjungar och under Höstterminen 67. — Antalet af dem, hvilka Läkaren förklarar böra från deltagande i öfningarna befrias, samt orsakerna dertill inhämtas af följande tabellariska uppgift:

Termin och åldersgrupp.	S j u k d o m a r i										Andra orsaker.	Summa i öfningarne icke deltagande lärjungar.	Hela antalet närvarande lärjungar.		
	Syn- och hörsel-organ.	Nerv-systemet.	Cirkulations-organerna.	Andedräfts-organerna.	Matsmält-ningsorgan.	Urin- och köns-organ.	Rörelse-organerna.	Missbildning.	Bräck och bräck-anlag.	Allmän svaghet.				Andra sjukdomar.	Summa.
Vårtermin 1878.															
Under 15 år . .	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	3	—	3	50
15 år ell. deröfver	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	19
Summa	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	—	4	—	4	69
Hösttermin 1878.															
Under 15 år . .	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	3	—	3	60
15 år ell. deröfver	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Summa	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	3	—	3	70

Lärjungarne voro under båda terminerna fördelade på 2 afdelningar, hvardera delad i 2 rotar, och öfvades dessa afdelningar, den ena bestående af 1—2 klassernas lärjungar, den andra af 3—5 klassernas, under Vårterminen samtidigt hvarje dag en half timme omedelbart efter morgonlektionernas slut kl. 10. Under Höstterminen öfvades de båda afdelningarna på skilda tider, den lägre afdelningen en half timme omedelbart efter morgonlektionernas slut kl. 10 och den högre afdelningen en half timme omedelbart före middagslektionernas början kl. 12. — En eftermiddagstimme i veckan var anslagen till vapenöfningar, bestående i gevärsexercis och infanterimanöver samt dermed under de tider, väder och väglag tilläto, förenade utmarscher. I vapenöfningarna deltog under Vårterminen med några få undantag samtliga lärjungarne ur klasserna 3—5 jemte åtskilliga frivilliga ur de lägre klasserna, tillsammans till ett antal af 49, under Höstterminen endast 4—5 klassernas lärjungar till ett antal af 22. Af dem, som uppnått 15 års ålder och i Gymnastiköfningarna deltagit, fanns under året ingen, som ej fick i vapenöfningarna deltaga.

Under året voro öfningarna inställda under 5 dagar utom den tid, från den 24 April till Vårterminens slut, då Läraren bevisade sitt Regementes möten.

Lärarne.

Tjänstgöringsskyldighet och undervisningsämnen voro under Höstterminen på följande sätt mellan lärarne fördelade:

Rektor: Latin i klass. 5—4, 13 timmar i veckan; Tyska i 5, 3 tr, i 4, 4 tr; Tyska hemthemata i 5—4; Klassföreståndare för 5.

Kollega *L. T. Sundell*: Matematik i 5—2, 20 tr; Tyska i 2, 7 tr; rättat 4:de klassens Svenska uppsatser; Klassföreståndare för 4.

Kollega, Fil. Dokt. *G. H. von Stapelmohr*: Alla ämnen i 1 utom Teckning, 26 tr; Kristendom (Bibl. Hist.) i 3, 1 t:e; Klassföreståndare för 1.

Kollega, Fil. Dokt. *J. E. E. Åhrling*: Historia och Geografi i 5—2, 19 tr; Naturlära i 5—2, 8 tr; Klassföreståndare för 3.

Kollega, Fil. Dokt. *S. O. Stenberg*: Kristendom i 5—2, 7 tr; Modersmålet i 5—2, 19 tr; Morgonbönerna; rättat 5:te klassens Svenska uppsatser; Klassföreståndare för 2.

Kollega, Fil. Dokt. *G. V. Kemner*: Franska i 5, 3 tr; Engelska i 5—4, 15 tr; Tyska i 3, 7 tr; Kristendom (Bibl. Hist.) i 2, 1 t:e; Välskrifning i 2, 1 t:e.

Vik. lärarinnan i Teckning undervisade 8 tr i veckan, Läraren i Musik *J. E. Söderberg* 5 tr, och Läraren i Gymnastik, Kaptenen *S. A. Hallström* under Höstterminen 7 tr och under Vårterminen 4 tr.

Kollega *Sundell* har under innevarande termin åtnjutit 1 månads tjänstledighet på grund af sjukdom, och har Ingeniören *J. M. Lundvall* haft förordnande att under tjänstledigheten bestrida hans befattning. — Det Vikarien tillkommande arvodesbelopp af statsmedel utgör kronor 88:30.

Ledig ordinarie lärareplats vid Läroverket är Ritläraretjensten.

Under hela läsåret har denna tjänst uppehållits af Fru *A. G. Åhrling*, f. *Kinderström*, och utgjorde hennes arvode för Höstterminen 200 kronor. Det henne för Vårterminen tillkommande arvodesbelopp af statsmedel utgör kronor 333:33.

Lärjungarne.

Lärjungarnes antal Höstterminen 1878 och Vårterminen 1879.

Klass.	Gemensamma linien		Reallinien		Latinlinien.		Summa
	närv.	frånv.	närv.	frånv.	närv.	frånv.	
H.-T. 1878.							
1	18	—	—	—	—	—	18
2	16	—	—	—	—	—	16
3	14	—	—	—	—	—	14
4	—	—	9	—	6	—	15
5	—	—	4	—	3	—	7
Summa	48	—	13	—	9	—	70
V.-T. 1879.							
1	20	—	—	—	—	—	20
2	17	—	—	—	—	—	17
3	14	—	—	—	—	—	14
4	—	—	9	—	6	—	15
5	—	—	4	—	3	—	7
Summa	51	—	13	—	9	—	73

Från 1:sta klassen:

C. A. Carlsson utan uppgifven afsigt;

O. L. Lundvall " " "

L. G. A. Jakobson död under sommarferierna.

De under sistförflutna kalenderår till lärjungarne utdelade stipendier uppgingo till ett belopp af kronor 802:63 samt premier och understöd till ett belopp af kr. 87:90 eller tillsammans kr. 890:53.

Under Höstterminen voro 8 lärjungar befriade från afgift till både materielkassan och byggnadsfonden samt 9 befriade från afgift till byggnadsfonden men ej från afgift till materielkassan. För innevarande termin äro 8 lärjungar befriade från afgift till både materielkassan och byggnadsfonden samt 11 från afgift till byggnadsfonden men ej från afgift till materielkassan.

Undervisningsmateriel.

För Läroverkets egna medel hafva blifvit inköpta: Sveriges Historia, utgifven af O. Montelius m. fl., 7 häften, samt Pedagogisk Tidskrift för år 1878. — Från K. Ecclesiastik-Departementet, Consistorium och andra myndigheter har Läroverket fått emottaga: Sv. Författningssamling för år 1878 samt en del af Sv. Förf.-samling för år 1879; F. N. Staaff, La Littérature Franc. 1-6; Congrès International d'Anthropologie et d'Archéologie préhistorique, Compte rendu, 1-2; Hellstenius, Anteckningar om utländska biblioteker; Und. betänkande och förslag ang. ordnandet af Teckningsundervisningen af den 23 Okt. 1878; "Fria lekar," anvisning till skolans tjänst utarbetad af L. M. Törngren; Bidrag till Sveriges offic. Statistik, 12 häften, samt den vanliga samlingen af Läroverkens årsberättelser. — Från Förläggaren: Nya Katekesen.

Läroverksbyggnader och Inredningsmateriel.

Utom några mindre reparationer, såsom omsättning af kakelugnar, lagning af kaminerna i Gymnastiksalen m. m., intet annat anmärkningsvärdt att omnämna, än att Gymnastikhuset förra hösten försågs med spåntak under tegel.

Ekonomiska förhållanden.

För öfversigt för sist förflutna kalenderår öfver ställningen i Läroverkets kassor hänvisas till Tabellen Bil. 3.

Såsom bidrag till bestridande af Ljus- och Vedkassans utgifter för ofvannämnda år har på grund af K. Cirkuläret af den 27 Nov. 1868 och med H. H. Ephori begifvande från Materielkassans tillgångar tagits ett belopp af 100 kronor.

De belopp, som under sist förflutna kalenderår utgått för underhåll och tillökning af boksamlingen, den öfriga undervisningsmaterielen samt inredningsmaterielen, utgjorde ungefärligen: för boksamlingen kr. 21, för undervisningsmaterielen kr. 16, samt för inredningsmaterielen kr. 34.

Examina och Terminsafslutning m. m.

Med de lärjungar, hvilka under förra årets Vårtermin anmält sig till Examen för behörighet att inträda i Högre Elementarläroverks 6:te klass, anställdes sådan Examen den 17:de Juni under tillsyn af Läroverkets Inspector, Kontraktsprosten och Kyrkoherden i Arboga, Fil. Dokt. *E. K. Klingberg*. Af de nuvarande lärjungarne i Läroverkets 5:te klass hafva 6 anmält sig till sådan afgangsexamen vid terminens slut.

Höstterminens examen hölls den 19 December, dervid såsom ledare och vittnen voro närvarande: Herrar Inspector Scholæ, Kontraktsprosten *Klingberg*, Borgmästaren *R. W. Bosæus*, Förste Stadsläkaren, Med. Dokt. *C. Wettergren*, Andre Stadsläkaren, Med. Dokt. *W. Hartelius*, Handlanden och Riddaren *J. O. Rosendal*, samt f. d. Föreståndaren för Arboga Mekaniska verkstad, Ingeniören och Riddaren *C. W. Olsson*.

Den offentliga Årsexamen är af H. H. Ephorus utsatt till Thorsdagen den 12 inst. Juni och kommer att hållas från kl. 9 f. m. till kl. 1 e. m., hvarefter, sedan uppvisning i Sång och Musik egt rum, flyttningen klasserna emellan o. s. v. tillkännagifves, stipendier och premier utdelas samt lärjungarne hemförlofvas.

Näst kommande Hösttermin börjas Lördagen den 30 Augusti kl. 11 f. m.

Arboga den 19 Maj 1879.

*Uppgift om antalet af de lärjungar, som deltagit i nedan nämnda öfningar
Höstterminen 1878.*

Klass och Linie.	Närvarande lärjungar.	Lärjungar som deltagit i				
		Teckning		Sång.	Instrumentalmusik.	Gymnastik och vapen- öfningar enligt cirkuläret den 19 Juni 1866.
		obligatorisk.	frivillig.			
1	18	18	—	18	4	18
2	16	16	—	16	5	14
3	14	14	—	14	5	13
R. 4	9	9	—	3	1	9
L. 4	6	—	—	3	—	6
R. 5	4	4	—	3	2	4
L. 5	3	—	—	3	1	3
Summa för						
Gemensamma linien	48	48	—	48	14	45
Real-linien . . .	13	13	—	6	3	13
Latin-linien . . .	9	—	—	6	1	9
Summa	70	61	—	60	18	67

Vårterminen 1878.

Klass och Linie.	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 1 Febr. (så väl när som frånvarande).				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser.				
	efter att hafva tillhört när- mast lägre klass af samma linie följande antal terminer.						Qvar i klassen från föregående termin.	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne i läroverket under terminen.		från terminens början till och med 31 Januari.	från och med 1 Februari till terminens slut.	under näst följande mellantermin.	Summa.
								0	1	2	3				
1							17				17	1	2	3	
2							19				19	1	1	2	
3							17				17		2	2	
R. 4							5				5	1	1	2	
L. 4							3				3			—	
R. 5							7				7			6	
L. 5							1				1		1	1	
Gemensamma lin.							53				53	1	5	7	
Real-linien . . .							12				12	1	7	8	
Latin-linien . . .							4				4		1	1	
Summa							69				69	1	2	13	16

Höstterminen 1878.

Klass och Linie.	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 15 Sept. (så väl när- som frånvarande).				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser.				
	efter att hafva tillbört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer.						Övar i klassen från föregående termin.	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne under terminen.	S u m m a.	från terminens början till och med 14 September.	från och med 15 September till terminens slut.	under näst följande mellan-termin.	S u m m a.
	0	1	2	3	4	5 eller flera		från andra linien.	vid föregående termins slut.						
1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	16	18	—	—	—	—
2	—	—	12	—	—	—	4	8	4	—	16	—	—	—	—
3	—	—	13	—	1	—	—	7	7	—	14	—	—	—	—
R. 4	—	—	7	—	2	—	—	3	6	—	9	—	—	—	—
L. 4	—	—	6	—	—	—	—	6	—	—	6	—	—	—	—
R. 5	—	—	3	—	—	—	1	3	—	—	4	—	—	—	—
L. 5	—	—	3	—	—	—	—	2	1	—	3	—	—	—	—
Summa för			25	—	1	—	6	15	11	16	48	—	—	—	—
Gemensamma lin.	—	—	10	—	2	—	1	6	6	—	13	—	—	—	—
Real-linien . . .	—	—	9	—	—	—	—	8	1	—	9	—	—	—	—
Latin-Linien . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	44	—	3	—	7	29	18	16	70	—	—	—	—

Bil. 3.

Uppgifter om nedan nämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1878.

Kassans rubrik.	Debet.				Kredit.			
	Behållning vid årets början.	Summa inkomster.	Skuld vid årets slut.	Summa.	Skuld vid årets början.	Summa utgifter.	Behållning vid årets slut.	Summa.
Byggnadsfonden . . .	626,63	576,00	—	1202,63	—	492,02	710,61	1202,63
Ljus- och Vedkassan . . .	—	820,50	—	820,50	—	819,54	0,96	820,50
Materielkassan . . .	1151,65	612,00	—	1763,65	—	410,02	1353,63	1763,65
Bibliotekskassan . . .	41,94	7,50	—	49,44	—	12,00	37,44	49,44
Premie- & Fattigkass.	0,35	50,66	—	51,01	—	28,39	22,62	51,01

IV. Stadspedagogien i Köping.

(Uppgift af Rektor, Fil. Doktor M. Barkén.)

A. Undervisningen.

Höstterminen börjades den 31 Augusti och afslutades den 20 December. Vårterminen börjades den 24 Januari och är af H. H. Eforus utsatt att afslutas den 11 Juni.

Den dagliga undervisningstiden har fortfarande varit hvarje förmiddag kl. 7-9, 10-12 och efterm. kl. 1-2 för Första klassen i tre dagar och för Rektorsklassen i fyra dagar. Hvarje morgon har hållits gemensam bön med bibelläsning.

Gymnastik har öfvats Tisdagar, Onsdagar, Fredagar och Lördagar kl. 12-1.

Undervisning i Sång har meddelats Tisdags- och Fredagseftermiddagar kl. 3-4, och i Teckning Måndags- och Torsdagseftermiddagar kl. 3-5.

Uppgift för hvardera läseterminen å det antal lärotimmar i veckan, under hvilka, enligt den fastställda läseordningen, undervisning af särskilda lärare meddelats:

Klass.	Antal lärjungar.		Antal timmar.	
	Hösttermin.	Vårtermin.	Rektor.	Kollega.
1	31	32	4	23
2	24	22	24	4
Summa	55	54	28	27

Redogörelse för begagnade läroböcker och genomgångna lärokurser i läsåmnen inom de särskilda klasserna:

Första Klassen.

Kristendom, 3 tr: Hübners Bibl. historia: Nya test. Katekesen: 2 hufvudst. 3:e art. och 3-5 hufvudst. Bibelläsning.

Modersmålet, 5 tr: Innauläsning med redogörelse för innehållet, satslösning, rättskrifningsöfningar, formlära och det viktigaste af allmänna satsläran, dels efter Sundén, dels muntligt meddeladt.

Tyska språket, 6 tr: Flachs språklära och Mathesii elementarbok. Öfra lexlaget: det viktigaste af formläran och i elementarboken från st. 37 till slutet af 1:sta afdeln. Nedra lexlaget: st. 1-52 af 1:sta afdeln. med motsvarande paradigmer, de svenska st. skriftligt.

- Matematik*, 4 t:r: Zweigbergks och Nyströms läroböcker. Repetition af hela tal till och med sammansatt regula de tri, efter olika framsteg.
- Naturlära*, 2 t:r: Agardhs lärobok från början till 5 kap.
- Historia*, 2 t:r: Ekelunds mindre sammandrag. Öfra lexl.: från Albrekt af Mecklenburg till Sigismund. Nedra lexl.: från början till Magnus Ladulås.
- Geografi*, 2 t:r: Dahms lärobok. Öfra lexl.: Europas fysiska och polit. geografi. Nedra lexl.: öfversigt af världsdelarne samt de skandinaviska ländernas, Rysslands, Tysklands, Österrikes, Hollands och Belgiens fys. och polit. geografi.
- Välskrifning*, 3 t:r: Engelsk, och några äfven Tysk stil efter förskrift.

Andra eller Rektors-klassen.

- Kristendom*, 3 t:r: Katekesen med analyt. förklaring. Kurtz' Bibl. historia: Gamla Testamentet. Valda Psalmer.
- Modersmålet*, 4 t:r: Sundéus språklära. Läsning i läseböcker, Frithiofs Saga, Fänrik Ståls Sägner m. fl. med redogörelse för innehållet, satsers upplösning. Rättskrifnings- och satsbildningsöfningar. Skriftliga mindre uppsatser, omväxlande med öfversättningar från tyskan, på lärorummet.
- Tyska språket*, 7 t:r: Flachs språklära. Öfra lexl.: Svedboms läsebok I, st. 114—141 och i senare delen st. 1—9 samt 3 akter af Schillers Wilhelm Tell. Extemporalier och stundom en öfversättning till tyska på lärorummet. Nedra lexl.: Mathesii läsebok 2:dra afd. och 4 berättelser i Hauffs Märchen.
- Engelska språket*, 2 t:r: Öfra lexl.: Mathesii elementarbok st. 30—slutet. Moréns läsebok st. 1—28 med det viktigaste af formläran efter Modins språklära. Nedra lexl.: Mathesii elementarbok st. 1—29, de svenska st. äfven skriftligt.
- Matematik*, 5 t:r: Öfra lexl.: Geometri: Euclides' 2—3 böcker 2 lärj. Algebra: läran om obrutna kvantiteter efter Björling. Aritmetik: Reg. de tri—Rotutdraging. Nedra lexl.: Euclides' 1 bok. Aritmetik: repetition af bråk och sorter med tillämpning på reg. de tri efter olika framsteg.
- Naturlära*, 2 t:r: Torins Zoologi till kräldjuren. Arrhenius, Botanikens första grunder.
- Historia*, 2 t:r: Ekelunds mindre sammandrag. Öfra lexl.: repetition af hela svenska historien. Nedra lexl.: Lutherska tiden.
- Geografi*, 2 t:r: Amerikas och Australiens med repetition af Europas fys. och politiska efter Dahm. Öfning i kartritning.
- Välskrifning*, 1 t.: Engelsk och Tysk stil efter förskrift.

Med läroböcker har under läsåret endast den förändring skett att Modins Engelska språklära och Moréns läsebok blifvit antagna i stället för Enbloms språklära och läsebok.

Undervisning i Teckning hafva alla lärjungar i Rektorsklassen åtnjutit och har den omfattat frihandsteckning efter folkskolans väggtafflor, klotsritning efter naturen, grunddragen af linearperspektiven, ornamentsritning hufvudsakligen efter Hermes' Zeichenschule samt linearritning med instrumenter.

I Sång hafva lärjungarne varit indelade i två afdelningar. Den öfre har öfvats i tonträffning inom alla tonarter, i 2- och 3-stämmiga sånger efter Larssons och Lunds läroböcker samt i koralsång gemensamt med lägre afd., hvilken öfvats i notkännedom, tonträffning och enstämmig sång efter Cronhamn. 7 lärjungar hafva åtnjutit enskild undervisning i piano- och 1 uti violin-spelning.

I Gymnastik hafva lärj. öfvats uti rörelser med och utan redskap samt i marsher och infanterimanövrer. Då väderleken så tillätit hafva rörelserna företagits i fria luften; men genom vik. lärarens militära tjenstgöring hafva öfningarna måst inställas från Maj månads början. Från gymnastiköfningarna har under läsåret blott 1 lärjunge varit befriad för sjukdom, neml. lidande i rörelseorganerna.

B. Lärarne.

Redogörelse för lärarnes tjensteåligganden under hösttermin:

Rektor 28 timmar i veckan, hvaraf 24 i öfra eller Rektorsklassen (Kristendom 3 t:r, Modersmålet 4 t:r, Tyska språket 7 t:r, Matematik 5 t:r, Historia 2 t:r, Geografi 2 t:r, Välskrifning 1 t.) i 1:sta eller Kollegaklassen 4 t:r (Kristendom 3 t:r, Aritmetik 1 t.) och utom lärorummet rättat de skriftliga uppsatserna.

Kollega *O. F. Hedström*: 27 t:r i veckan, deraf 4 i öfra klass. (Engelska 2 t:r, Naturlära 2 t:r) och 23 t:r i nedra klassen (Modersmålet 5 t:r, Tyska språket 6 t:r, Matematik 3 t:r, Naturlära 2 t:r, Historia 2 t:r, Geografi 2 t:r, Välskrifning 3 t:r).

Af de ordinarie lärarne har tjenstledighet åtnjutits endast af Gymnastikläraren Löjtnant *R. Schenström*, som hela året med kongl. permission vistats utrikes. Till hans vikarie har Sergeanten vid Kongl. Lifregem. Grenadierkår *C. E. Klint* varit förordnad och undervisat i 4 timmar hvarje vecka.

Till lärare i teckning har Civil-Ingenjören *E. F. Hultgren* äfven detta år varit förordnad mot ett arvode af 200 kr. för år och lemnat undervisning 4 timmar i veckan. Läraren i sång har undervisat 2 t:r i veckan.

C. Lärjungarne.

Lärjungarnes antal:

Klass.	Höstterminen 1878.			Vårterminen 1879.		
	Närvarande.	Frånvarande	S u m m a.	Närvarande.	Frånvarande	S u m m a.
1	31	—	31	32	—	32
2	24	—	24	22	—	22
Summa	55	—	55	54	—	54

I afseende på lärjungarnes deltagande i teckning, sång och gymnastik se Bil. 1.

I första klassen hafva i allmänhet 2 hemlexor för hvarje dag varit lärjungarne föresatta och ansetts erfordra 1 à 1½ timmes hemarbete. I Rektorsklassen 2 à 3 hemlexor med 1½ à 2½ timmes hemarbete.

Lärjungarnes kroppskonstitution är i allmänhet god och helsotillståndet har varit synnerligen godt; ehuru skarlakansfeber och difteri varit mycket gängse i staden och orten.

Antalet inskrifne, flyttade och afgångne lärjungar under sistförflutna kalenderår inhemtas af Bil. 2, *a* och *b*.

Af de under läseåret inskrifne hafva

14 förut bevistat folkskola,
3 „ åtnjutit enskild undervisning.

Under och efter Vårterminen 1878 afgingo:

från 1:a klassen till boktryckeri (<i>A. E. V. Blomqvist</i> och <i>P. Örn</i>)	2.
utan uppgifven afsigt (<i>E. Hedlund</i> och <i>L. H. Andersson</i>)	2. 4.
„ Rektorsklassen till handelsinstitut (<i>S. H. Wessberg</i>)	1.
„ Westerås högre allm. läroverk, 5 kl. (<i>G. A. Peterson</i>)	1.
„ d:o d:o 4 kl. (<i>A. Bergendal</i>)	1.
„ jernväg (<i>E. W. Walén</i>)	1.
„ handel (<i>C. V. Petersson</i>)	1.
utan angifvet ändamål (<i>J. O. Johansson</i>)	1. 6.

Efter Höstterminen afgingo:

från Rektorsklassen till handel (<i>A. G. Pettersson</i>)	1.
„ handtverk (<i>L. J. Svensson</i>)	1. 2.

Summa 12.

Under sistförflutne kalenderår hafva i stipendier, premier och understöd utdelats kr. 322:20.

Från afgift till materielkassan voro befriade:

Höstterminen 1878	7.
Vårterminen 1879	7.

D. Undervisningsmateriel.

För skolans egna medel hafva inköpts en samling fysiska apparater med skåp, afgjutning af 12 arter svampar från Lilja, forts. af Sveriges historia af Montelius m. fl., af Höjers konungariket Sverige m. m.

Från K. Ecklesiastik-Departementet har erhållits, 2 ex. underd. Betänkande och förslag angående teckningsundervisningen, Bidrag till Sveriges officiella statistik 2 h:n, Törngren fria lekar m. m.

Från Konsist.-Expeditionen, läroverkens årsberättelser samt från åtskilliga förläggare deras utgifna läroböcker.

E. Läroverksbyggnader m. m.

Härvid har ingen annan förändring erfordrats än att Gymnastiksalen blifvit till sitt inre ommålad, nedra delen af väggarne med oljefärg och det öfriga med limfärg, samt att åtskilliga bänkar blifvit inköpta och de gamla ommålade.

F. Ekonomiska förhållanden.

Kassornas ställning, se Bil. 3.

Under sistförflutna kalenderår har utgått för underhåll och tillökning af:

a) boksamlingen	Kr. 107: 90.	
till utlåning åt lärjungarne	„ 22: 35.	
b) den öfriga undervisningsmaterielen	„ 226: 82.	
c) inredningsmaterielen	„ <u>118: 47.</u>	475: 54.

G. Examina.

Höstterminen afslutades med examen den 20 December, hvarvid skolans Inspektor, Kontraktsposten *A. Arhusiander* och Prosten *E. E. Terserus* såsom ledare och vittnen voro närvarande.

Denna Vårtermins examen är utsatt att hållas den 11 Juni och nästa Hösttermin att börjas den 30 Augusti.

Köping den 12 Maj 1879.

Bil. 2 b.

Höstterminen 1878.

Klass.	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 15 Sept. (så väl när- som frånvarande).				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser.				
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass följande antal terminer.						Övar i klassen från föregående termin.	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne under terminen.	S u m m a.	från terminens början till och med 14 September.	från och med 15 September till terminens slut.	under näst följande mellan-termin.	S u m m a.
	1	2	3	4	5	7		vid föregående termins slut.	vid höstterminens början.						
1	—	—	—	—	—	—	15	—	—	16	31	—	—	—	—
2	—	1	2	4	4	1	12	12	—	—	24	—	—	2	2
Summa	—	1	2	4	4	1	27	12	—	16	55	—	—	2	2

Bil. 3.

Uppgifter om nedannämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1878.

Kassans rubrik.	Debet.				Kredit.			
	Behållning vid årets början.	Summa inkomster.	Skuld vid årets slut.	Summa.	Skuld vid årets början.	Summa utgifter.	Behållning vid årets slut.	Summa.
Ljus- och Vedkassan	155,79	372,75	—	528,54	—	367,70	160,84	528,54
Materielkassan . .	298,00	360,00	—	658,00	—	475,54	182,46	658,00
Premie- & Fattigkass.	0,60	13,00	—	13,60	—	9,38	4,22	13,60

V. Stadspedagogien i Nora.

(Uppgift af Rektor Ernst Brandberg.)

A. Undervisningen.

Höstterminen började den 26 Augusti och afslutades den 18 December. Vårterminen, som tog sin början den 22 Januari, kommer att afslutas den 7 Juni.

Undervisningen, som föregåtts af bön, sång och bibelläsning, har varit förlagd till följande tider på dagen: kl. $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 10, 11— $\frac{1}{2}$ 2 samt med *första* klssen Måndags- och Tisdags- och med *andra* klassen Måndags-, Tisdags-, Torsdags- och Fredagseftermiddagar. Under den kallare årstiden hafva dock som vanligt morgonlektionerna framflyttats en half timme.

Öfningarna i *Gymnastik* hafva alla dagar egt rum kl. $\frac{1}{2}$ 2—2 och i *Sång* Ons- och Fredagar kl. 3—4 e. m.

Efter fastställd läsordning har undervisning under hvardera terminen meddelats af särskilda lärare enligt nedanstående tabell:

Höstterminen.				Vårterminen.			
Klass.	Lärjungar.	Timmar i veckan.	Lärare.	Klass.	Lärjungar.	Timmar i veckan.	Lärare.
I	21	11	Rektor.	I	21	11	Rektor.
„	„	18	Kollega.	„	„	18	Kollega.
II	23	19	Rektor.	II	20	19	Rektor.
„	23	12	Kollega.	„	„	12	Kollega.

Lärokurser och Läroböcker:

Första Klassen.

Kristendom: Katekes (2 t.): Afdeln. 1) till 3:e artikeln af förklaringen; Afd. 2) 3 hufvudst.; 3) 5 hufvudstycken. Katekisation och psalmverser. — Bibl. historia efter Åkerblom (2 t.): Afd. 1) Gamla Testamentet; 2) Nya Testamentet.

Historia och Geografi: Fäderneslandets historia efter Odhner (2 t.): Afd. 1) Hedna- och Medeltid; 2) från och med Gust. Wasa till Karl XII. — *Geografi*: Afd. 1) Det allmän-

na om jorden och verdensdelarne, Sveriges, Norges, Danmarks samt af de öfriga staterna till och med Österrike-Ungern, fys. och polit. efter Roth; 2) Central-Europas fys. samt Rysslands till och med Frankrikes politiska efter Sörensson.

Naturlära efter Celandér (2 t.): Afd. 3, kap. 12—14; 2) Djurriket afslutat från ryggradslösa djur samt hela växtriket.

Matematik: Geometri (2 t.): Afd. 1) Första kursen i Bergii lärobok; 2) Euklid. bok 1, defin., postul. och axiom samt prop. 1—26. Aritmetik efter Phragmén (4 t.): Afd. 1) "Fullständigare kurs i läran om hela tal" t. o. m. multiplikation samt början af division; 2) Division samt "användningar af läran om multiplikation och division; 3) repet. af vanliga bråk och decimalbråk. Hufvudräkning med alla 1 t. i veckan.

Modersmålet efter Brodén (5 t.): Afd. 1) Formläran utom starka verb, adverb och partiklar; 2) Formläran fullständigare och en del af satsläran. Innanläsning med alla i Folkskolans läsebok jämte redogörelse för det lästa samt en rättskrifningsöfning hvarje vecka.

Tyska språket efter Flach (5 t.): Afd. 1) Uttalslära, artiklarnes, substantivens, hjälp- och svaga verbens böjning samt st. 1—13 i Elementarboken; 2) Formläran utom de starka verben samt st. 18—42 i Elem.boken.

Andra Klassen.

Kristendom: Katekes (2 t.): Hela läroboken genomgången af alla. Katekisation, bibelspråk, psalmer och psalmverser. -- Bibl. historia; Afd. 1) repet. af Gamla Testamentet; 2) repet. af Nya Testam. -- En lärjunge dessutom hela Gamla samt Evangelierna och Apostlagerningarna af Nya Test. efter Bergs Bibelhandbok.

Historia och Geografi: Historia (3 t.): Fäderneslandets efter Odhner: Afd. 1) Nyare tiden fr. o. m. Karl XI afslutat och repet. till Gustaf IV Adolf. — Allmän historia efter Wennerström; 2) Gamla hist. och 3 perioder af Medeltiden. — Geografi (2 t.): Afd. 1) Europas politiska efter Sörensson fr. o. m. Frankrike afslutat samt de öfriga verdensdelarnes efter Dahm; 2) Australiens efter Dahm samt repet. af Europa efter Sörensson. — En lärjunge dessutom genomgått Gamla och Medeltiden af Pallins Allm. historia.

Naturlära: (2 t.): Afd. 1) Kapitlet om Stenriket efter Celandér samt inledning och växterna 1—20 och sexualsystemet efter Andersson 1 h.; 2) hela 1:a häft. af Anderssons lärobok, examinering af lefvande växter och genomgående af herbarier, repet. af en del af Djurriket efter Celandér.

Matematik: Geometri ($1\frac{1}{2}$ t.): Afd. 1) Euklid. bok I prop. 20—48 till bok. III; 2) Eukl. bok III prop. 16—bok. IV och repet. af bok. I. — Aritmetik efter Zweigbergk, Nyström och Elowson $4\frac{1}{2}$ t. Olika kurser fr. o. m. bråk t. o. m. rabatträkning. Hufvudräkning med alla. — Algebra efter Björling (under aritm. timmarne): Från början till "Irrationela tal och kvantiteter" med tillhörande problem.

Modersmålet efter Brodén (4 t.): Afd. 1) Satsläran till "Blandade meningar;" 2) hela Sats- och Interpunktionsläran samt fullst. repet. af formläran, öfningar i innanläsning och resolution samt ett hemthema hvarje vecka.

Tyska språket: ($6\frac{1}{2}$ t.): Afd. 1) Formläran efter Flach repeterad, st. 41—63 af 1:a och hela 3:e afdeln. i Elementarboken samt st. 1—21, 23—27 i Lyths läsebok; 2) fullst. repet. af formläran, det viktigaste af Syntaxen efter Flach med extemporalier samt st. 25, 28—31, 33—37, 41, 60, 67, 73 i Lyths läsebok. Ett hemthema merendels hvarje vecka för både afdelningarne.

Engelska språket efter Herlén (3 t.): Afd 2) Uttalsläran och det viktigaste af formläran till partiklarne, st. 1—10 i Elem.boken, 1—9 i Moréns läsebok samt några översättningsöfningar på lärorummet.

Under läsåret har Roths lärobok i Geografi blifvit antagen för afdeln. 1 i 1:a klass.

Undervisning i *Välskrifning* efter engelska förskrifter har meddelats i 1:a klassen 2 och i 2:a klassen $1\frac{1}{2}$ tim. i hvarje vecka.

I saknad af anslag till lärare i *Teckning* har undervisning deruti ej kunnat meddelas.

Undervisningen i *Sång* har under läsåret fortgått med 1 timme hvarje Ons- och Fredags-eftermiddag, hvarvid båda klassernas lärjungar samfäldt öfvats i tonträffning, psalm-sjungning och inöfning af en-, två-, tre- och fyrstämmiga lättare sånger ur Josephsons "Sångstycken för Elementar- och Folkskolor." I psalmsjungning hafva alla deltagit, men från öfriga sångöfningar hafva de befriats, som antingen till följd af målbrott eller fullkomlig brist på öra icke kunnat i dem deltaga, och hafva dessas antal under höstterminen utgjort 9 och under Vårterminen 11.

Gymnastiköfningarne (fri- och redskps-) hafva under kalenderåret 1878 varit förlagda till kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m., och hafva lärjungarne dervid varit fördelade på tvåanne afdelningar. Under den varmare årstiden hafva dessa öfningar egt rum i fria luften, då marscher och exercis med trägevär öfvats och lärjungarne utgjort *en* afdelning.

Antalet lärjungar *öfver* 15 år var Vårterm. 3 och Höstterm. 6, deribland 1 befriad; *under* 15 år voro Vårterm. 43, deribland 6 befriats, och under Höstterm. 38, hvaraf 7 befriats.

Öfningarne hafva af ungdomen med nit och intresse omfattats och i allmänhet visat ett godt inflytande på deras helsa och raskhet. De hafva under hela året ingen gång varit instälda.

B. Lärarne.

Lärarnes tjensteålliganden under Höstterminen hafva varit följande:

Rektor har undervisat i Kristendom (I och II) 7 timmar, i Historia och Geografi (I—II) 10, i Tyska (II) $6\frac{1}{2}$, i Engelska (II) 3 och i Välskrifning (I och II) $3\frac{1}{2}$ = 30 t:r; rättat de Tyska skriföfningarna i kl. II, haft ledningen af bönstunderna med dertill hörande bibelförklaring, bestridt alla honom tillkommande göromål och varit föreståndare för kl. II.

Kollega Dr *P. R. Billmanson* har undervisat i Naturlära (I och II) 4 t:r, i Matematik (I—II) 12, i Modersmålet (I och II) 9 och i Tyska (I) 5 = 30 t:r; rättat de Svenska skriföfningarne i kl. I och II, vårdat museets samlingar och varit föreståndare för kl. I.

V. läraren i Sång har under läsåret undervisat i 2 och v. läraren i Gymnastik 3 t:r. Ingen af lärarne har derunder åtnjutit tjänstledighet.

Under båda terminerna hafva såsom vik. lärare varit förordnade:

Kollega Dr *P. R. Billmanson* i Sång och Underlöjtnanten *B. A. Zetzell* i Gymnastik, och hafva båda desse lärare uppehållit vakanta tjänster.

Tiden för denna deras tjenstgöring har för Höstterminen utgjort $16\frac{3}{7}$ veckor, för hvilken tid den förre uppburit i arvode 91 Kr. 27 öre och den senare 136 Kr. 90 öre, och

kommer att för Vårterminen omfatta $19\frac{4}{7}$ veckor, hvarför arvodesmedel för den förre rekvirerats till ett belopp af 108 Kr. 73 öre och för den senare af 163 Kr. 09 öre.

C. Lärjungarne.

Deras antal.

Klass.	Höstterminen 1878.			Vårterminen 1879.		
	Närvarande.	Frånvarande	Summa.	Närvarande.	Frånvarande	Summa.
1	21	—	21	21	—	21
2	22	1	23	20	—	20
Summa	43	1	44	41	—	41

Om lärjungarnes deltagande i Sång och Gymnastik, se Bil. 1.

Hemlexor hafva i allmänhet gifvits i 2 à 3 ämnen för hvarje dag, och som lärjungarne under lärarnes handledning fått på lärorummet genomgå desamma, anses de för lärjungar af medelmåttiga anlag hafva erfordrat en tid af $1\frac{1}{2}$ till 2 t:r.

Då man undantager, att *en* af 2:dra klassens lärjungar i och för sjuklighet nödgades för Höstterminen afbryta sin skolgång, har deras helsotillstånd under hela läsåret varit särdeles godt.

Om antalet inskrifne, inom läroverket flyttade och från detsamma afgångne, se Bil. 2 a och 2 b.

Under läsåret hafva 9 lärjungar blifvit inskrifne, af hvilka 7 bevistat folkskola och 2 njutit enskild undervisning.

Under Vårterminen 1878 afgingo från 1:a klassen 1 lärjunge utan uppgifven bestämmelse och från 2:dra 11, hvaribland 1 till högre läroverk, 2 till handtverk, 1 till bergsbruksyrket, 6 utan uppgifven bestämmelse och *en*, *S. J. Ahlén*, genom döden. Under Höstterminen afgingo från 2:dra klassen 3, deribland 1 till handel, 1 till handtverk och 1 utan uppgifven bestämmelse.

Under sistförflutna kalenderår hafva utdelats stipendier till ett belopp af 58 Kr. 05 öre samt premier och understöd i böcker och penningar till ett belopp af 41 Kr. 10 öre.

Från afgift till materielkassan hafva under Höstterm. 24 och under Vårterminen 23 lärjungar blifvit befriade.

D. Undervisningsmaterielen.

Efter sista årsberättelsens afgifvande hafva för skolans medel inköpts: Jorden och dess folk af Hellwald, 7 h. af Sveriges historia af Montelius m. fl., Starbäck och v. Kræmers läsebok i Fäderneslandets häfder 2:a delen, 9 h. af Pedagogisk tidskrift, Olympen af Petiscus, nya Läroverksstadgan, Tabell öfver metersystemet samt några läroböcker till utlåning. — Såsom gåfvor har skolan fått emottaga: från Kgl. Eckles.-Departementet: Komiterades förslag till stadga för blifvande lärarekandidat-examen och Komiterades betänkan-

de och förslag ang. ordnandet af teckningsundervisningen vid Rikets Elementarläroverk samt genom Konsistorii-expeditionen de flesta af läroverkens årsberättelser; vidare Rikets Ekon. Kartverk öfver Örebro län i 21 blad, deraf 16 skänkta af Brukseg. *Alb. Forsell* och de öfriga af Örebro läns landsting, diverse malmstuffer, skänkta af *A. Forsell*, 2 huggor-mar af Apot. *J. Drake*, en snok af Ingen. *Adler*, en sköldpadda och ung alligator af Veterin. *Strandell*, 2 kranier af Veterin. *Lindström*, 10 silfvermynt af Ingen. *Viberg*, Handl. *Nordström* m. fl., 51 kopparmynt af Direkt. *Haqvés*, *C. Wiberg* och flera skolans lärjungar samt en femdollarssedel och ett räfskinn af lärj. *Jul. Andersson*.

E. Läroverksbyggnader och Inredningsmateriel.

En större reparation af gymnastikhusets såväl inre som yttre har på stadens bekostnad under året verkstälts, hvarjemte några mindre förbättringar skett å gymnastikattiraljen. Till förvarande af mineraliesamlingen har ett större skåp blifvit anskaffadt.

F. Ekonomiska förhållanden.

Om kassornas ställning under kalenderåret 1878 se Bil. 3.

Under samma år hafva utgått följande belopp till underhåll och tillökning af:

a) boksamlingen	50: 75.
b) den öfriga undervisningsmaterielen .	11: 05.
c) inredningsmaterielen	63: 87.
d) utlåningsboksamlingen	46: 20. 171: 87.

G. Examina och Terminsafslutning.

Höstterminen afslöts den 18 December med examen, hvarvid såsom ledare och vittnen närvaro: Skolans Inspektör, Kontraktsposten *Osk. Bohm*, Borgmästaren *C. J. Watz* och Bruksegaren *L. Andersson* m. fl. Vårtermins-examen är af H. H. Eforus utsatt att hållas den 7 Juni och kommer att fortgå från kl. 9 till $\frac{1}{2}$ 2. Omedelbart efter dess slut följa premieutdelning, ungdomens hemförlofning och terminsafslutning. Uppvisning i sång och gymnastik sker föregående dag kl. 6—7 e. m.

Höstterminens början är utsatt till den 27 Aug. kl. 10 f. m.

Nora den 16 Maj 1879.

Höstterminen 1878.

Klass.	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 15 Sept. (så väl när- som frånvarande).				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser.				
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass följande antal terminer.						Övar i klassen från föregående termin.	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne under terminen.	S u m m a.	från terminens början till och med 14 September.	från och med 15 September till terminens slut.	under näst följande mellan-termin.	S u m m a.
	0	1	2	3	4	5 eller flera		vid föregående termins slut.	vid höstterminens början.						
1	—	—	—	—	—	—	12	—	—	9	21	—	—	—	—
2	—	—	2	—	10	2	9	14	—	—	23	—	—	3	3
Summa	—	—	2	—	10	2	21	14	—	9	44	—	—	3	3

Bil. 3.

Uppgifter om nedannämnda till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1878.

Kassans rubrik.	D e b e t.				K r e d i t.			
	Behållning vid årets början.	Summa inkomster.	Skuld vid årets slut.	Summa.	Skuld vid årets början.	Summa utgifter.	Behållning vid årets slut.	Summa.
Ljus och Vedkassan	10,74	110,50	—	121,24	—	113,14	8,10	121,24
Materielkassan . .	1632,30	290,22	—	1922,52	—	171,87	1750,65	1922,52
Premie- & Fattigkass.	467,50	36,57	—	504,07	—	41,10	462,97	504,07

VI. Stadspedagogien i Linde.

(Uppgift af Rektor, Fil. Dokt. C. J. M. Wahlén.)

A. Undervisningen.

Höstterminen började den 28 Augusti och slutade den 21 December. Vårterminen började den 20 Januari och kommer att avslutas den 3 Juni.

Undervisningen har varit förlagd till kl. 8—11 och 11— $\frac{1}{2}$ 2, bönestunderna inberäknade, hvilka upptagit vanligen 15 min., eller fr. 8—8 $\frac{1}{4}$. Dock hafva under den kallare årstiden morgonlektionerna framflyttats en half timme.

Beträffande antalet undervisningstimmar i veckan samt lärjungeantalet under hvardera timmen, se nedanstående tabell:

Afdelning.	Antal undervisningstimmar i veckan.				Antal lärjungar.	
	Höstterminen.		Vårterminen.		Höstterm.	Vårterm.
	Rektor	Extra lärare	Rektor	Extra lärare		
1	12 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{2}$	28	29
2	14 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$	22	23
	27	27	27	27	50	52

Läroböcker:

Kristendom: Hultkrantz' Katekes, Petterssons Bibl. Historia.

Modersmälet: Sundéns Språklära, Folkskolans samt Sundéns och Modins Läseböcker; Frithiofs Saga och Fänrik Ståls Sagner.

Tyska: Flachs Grammatik, Elementarbok och Läsebok.

Aritmetik: Siljeströms, Nyströms, Schelins och Zweighbergks.

Geometri: Euklides jemte Todhunters Geom. Öfningssatser.

Naturlära: Celanders.

Historia och Geografi: Odhners mindre lärobok i Sv. Historia samt Vinges Geografi.

Lärokurser:

Lägre Afdelningen.

Kristendom (3 t.) 1:sta Hufvudstycket och af 2:dra till 2:dra Artikeln. Bibl. Historia. Repetition af Gamla Testam. och hälften af Nya.

- Modersmålet* ($7\frac{1}{2}$ t.) Innanläsning med redogörelse för innehållet. Rättstafnings- och Interpunktionsöfningar, Af Språkläran det viktigaste af Ordböjningsläran samt kap. 1 af Allmänna Satsläran.
- Aritmetik* ($8\frac{1}{2}$ t.) Olika pensa från och med räkning med hela tal till och med intresse, rabatt- och diskonträkning.
- Naturlära* (2 t.) Om menniskan, däggdjur och foglar.
- Historia och Geografi* (4 t.) Sv. Historia till Sigismund. Geografi, det allmännaste om världsdelarne. Europas fysiska geografi utförligare samt Sveriges, Norges och Danmarks politiska geografi.

Högre Afdelningen.

- Kristendom* (3 t.) Katekes: 1:sta och 2:dra Hufvudstyckena. Bibl. Historia; se Lägre Afdeln.
- Modersmålet* (6 t.) Ordböjningsläran fullständigt och det viktigaste af Satsläran. Satsöfningar. Ett hemthema hvarannan vecka. För öfrigt lika med Lägre Afdelningen.
- Tyska* (5 t.) Det hufvudsakligaste af formläran jemte motsvarande läsöfningar i Elementarboken (1 o. 3 afdeln.) 14 stycken i Läseboken.
- Aritmetik* ($3\frac{1}{2}$ t.) Olika pensa från och med vanliga bråk till och med intresse-, rabatt-, diskont-, bolags-, alligations- och kedjeräkning.
- Geometri* (3 t.) 23 propositioner af 1:sta Boken jemte motsvarande öfningssatser.
- Naturlära* ($2\frac{1}{2}$ t.) Om menniskan, ryggradsdjur och ryggradslösa djur samt kap. 17, 18, 19 om Växtriket.
- Historia och Geografi* (4 t.) Sv. Historia, till Gustaf III. Geografi, hela läroboken.

Undervisning i Välskrifning har meddelats Lägre Afdelningens lärjungar i 2 timmar. Inom Högre Afdelningen har ingen viss timme dertill anslagits, hvilket tiden ej medgifvit.

I Teckning, Sång och Gymnastik har, i saknad af anslag, ingen undervisning meddelats.

B. Lärarne.

Genom de af Kongl. Maj:t för innevarande år beviljade medel till arvode åt en extra lärare har det blifvit möjligt att äfven under detta läseår anställa en extra lärare vid pedagogien; och har som sådan tjenstgjort Studeranden *J. C. Wulff*.

Beträffande lärarnes tjensteåligganden under höstterminen har Rektor hvarje vecka undervisat Lägre Afdelningens lärjungar: i Kristendom 3, Aritmetik $8\frac{1}{2}$ och Välskrifning 1 timme, samt Högre Afdelningens: i Kristendom 3, Aritmetik $3\frac{1}{2}$, Geometri 3 och Tyska 5 timmar, tillsammans 27 timmar; extra läraren åter Lägre Afdelningens lärjungar: i Modersmålet $7\frac{1}{2}$, Historia och Geografi 4, Naturlära 2 och Välskrifning 1 timme, samt Högre Afdelningens: i Modersmålet 6, Historia och Geografi 4 och Naturlära $2\frac{1}{2}$ timmar, tillsammans 27 timmar. Dessutom har extra läraren utom lärorummet rättat de svenska uppsatserna inom Högre Afdelningen.

C. Lärjungarne.

Lärjungarnes antal under hvardera terminen synes af nedanstående tabell.

Afdelning	Höstterminen 1878			Vårterminen 1879		
	Närvarande	Frånvarande	Summa	Närvarande	Frånvarande	Summa
1	28	—	28	28	1	29
2	22	—	22	23	—	23
Summa	50	—	50	51	1	52

Hemlexor hafva i allmänhet blifvit lärjungarne föresatte i 2 å 3 ämnen för hvarje dag och anses de hafva upptagit $1\frac{1}{2}$ till 2 timmars tid.

Lärjungarnes kroppskonstitution är i allmänhet god och har deras helsotillstånd varit mycket godt med undantag af att 1 lärjunge till följd af nervfeber varit under hela Vårterminen frånvarande och en till följd af hjernfeber sedan 7 Februari.

Den 1 Febr. 1878 qvarstodo i skolan sedan föregående termin 32 lärjungar, under terminen inskrefvos 13, hvadan antalet lärjungar under Vårterminen 1878 utgjorde 45. Under samma termin afgingo 5, under påföljande mellantermin 6; vid Höstterminens början inskrefvos 16 och utgjorde antalet lärjungar under Höstterminen 1878 alltså 50.

Af de under läseåret inskrifne 20 lärjungar hafva 17 bevistat folkskola samt 3 åtnjutit enskild undervisning och undervisning i småbarnsskola.

Under sist förflutne kalenderår hafva följande lärjungar afgått från pedagogien:

Vårterminen 1878: *A. Eriksson* (anställd som kontorsskrivare), *J. I. Janson* (till landtbruk), *G. O. Örn* (till tekniskt läroverk), *P. A. Pettersson* (till landtbruk), *P. A. Sköldberg* (utan uppgifven bestämmelse), *A. Lindmark* (till handtverk), *E. Larsson* (utan uppgifven bestämmelse), *C. A. H. Ljungqvist* (anställd som kypare), *A. G. Gustafsson* (utan uppgifven bestämmelse), *H. R. Göthlin* (till handtverk), *O. W. Assarsson* (till h. allmänt läroverk.)

Höstterminen 1878: *C. A. Andersson* (bruksarbetare), *E. O. Hellberg* (till folkskola).

Under sistförflutna kalenderår utdelades stipendier, premier och understöd till belopp af 40 Kronor 85 öre.

Från afgift till Materielkassan hafva under Höstterminen 1878 15 lärjungar, under innevarande Vårtermin 20 blifvit befriade. Byggnadsfond finnes ej.

D. Undervisningsmateriel.

Boksamlingen har blifvit tillökad med de fleste af läroverkens årsberättelser, Fänrik Ståls Sägner 6 ex., Frithiofs Saga 10 ex., Euklides 5 ex., E. Mau Kristlig Läsebok. I den öfriga *undervisningsmaterielen* har ingen förändring skett.

E. Läroverksbyggnader och Inredningsmateriel.

Under sistlidne sommar anställdes en grundlig reparation af såväl sjelfva undervisningslokalerna, i det väggarne förseddes med en inre beklädnad af bräder och papp, som ock af inredningsmaterielen.

F. Ekonomiska förhållanden.

Kassornas ställning synes af nedanstående tabell:

Kassans rubrik.	Debet.				Kredit.			
	Behållning vid årets början.	Summa inkomster.	Skuld vid årets början.	Summa.	Skuld vid årets början.	Summa inkomster.	Behållning vid årets slut.	Summa.
Byggnadsfonden .	—	fin	nes		ej.	—	—	—
Ljus- och Vedkass.	—	239,00	152,46	391,46	212,80	178,66	—	391,46
Materielkassan . .	1325,16	327,42	—	1652,58	—	250,88	1401,70	1652,58
Bibliotekskassan .	—	fin	nes		ej.	—	—	—
Premie- & Fattigkass.	0,33	31,00	—	31,33	—	20,85	10,48	31,33

G. Examina och Terminsafslutning m. m.

Höstterminen afslöts med examen den 21 December af Pedagogiens Inspektor, Ledamoten af K. N. O. Fil. och Teol. Doktor *C. D. Arosenius*. För innevarande Vårtermin är examen bestämd att hållas den 3 Juni kl. 9 f. m., hvarefter premier och understöd utdelas samt ungdomen hemförlovas.

Nästinstundande Hösttermin börjas den 28 Augusti kl. 10 f. m.
Lindesberg den 13 Maj 1879.